

Stad + Groen

HET VAKBLAD VOOR OPENBAAR GROEN EN HET VERGROENEN VAN DE BUITENRUIMTE

ZWERFAFVAL SCHEIDEN IN DE OPENBARE RUIMTE

hot topic of een lastig vraagstuk?

Professionals
in het zonnetje bij
Uitbinker 2017

Wandelroute
Geschiedenis en
bijzondere bomen

1 MAART 2018 - SYMPOSIUM
**INVASIEVE
EXOTEN**

Sprankelende feestdagen en een 'guten Rutsch' in 2018 gewenst!

In november realiseerde AAA-LUX de LED verlichting op deze piste bij Saalbach Hinterglemm, mooi op tijd voor het nieuwe skiseizoen.

Wij wensen iedereen fijne feestdagen toe en een "guten Rutsch" in een prettig en duurzaam verlicht 2018.

AAA-LUX®
TRIPLE A LIGHTING

SMART. FLEXIBLE. LED.

Rots maatwerk

WATERTAFEL ROZENBURG

Het eiland Rozenburg is onderdeel van de gemeente Rotterdam. De inwoners van Rozenburg wilden in het nieuwe centrum iets dat hun voormalig zelfstandige gemeente presenteert. Daarom heeft Rots Maatwerk van natuursteen een kunstwerk mogen maken dat het eiland en het water daaromheen weergeeft. Het natuursteen dat het eiland weergeeft hebben we gezocht afgewerkt en ligt hoger dan de rest. Op wat het eiland voorstelt zijn namen en wegen door ons aangebracht in RVS. Het water van de spuiters stroomt over het natuursteen naar een uitgeslepen goot die de rivieren rondom Rozenburg voorstellen.

FONTEIN met RGBW LED verlichting, NATUURSTENEN BANDEN en VERHARDING

Ontwerp: Gemeente Rotterdam
Opdrachtgever: Gemeente Rotterdam
www.rots-maatwerk.nl

Realisatie: 2017
Foto: Ben ter Mull
tel.: 0575 - 566565

De Enk groen & golf... de Vernieuwers

LEEFBAAR GROEN | 2.0

Blik in de toekomst

Supertrees_ zijn het bomen?_ lampen?_ geluidsinstallaties?_ dat allemaal en meer_ nieuwe ontwikkeling_ groeninnovatie_ toekomstmuziek?_ in Singapore al werkelijkheid_ nu nog in Nederland_ de Enk is er klaar voor_ wij staan in de startblokken_ willen voorop lopen_ vernieuwen_ zien grote voordelen _ veel toepassingen_ die we vandaag al in willen zetten_ wie doet er mee?_ de Enk zegt ja_ samen maken we de stad leefbaarder.

De vernieuwers van
De Enk groen & golf

Meer weten over de Vernieuwers?

T: 0317 - 727000

(Frans Reulink)

www.deenkgroenengolf.nl

info@deenkgroenengolf.nl

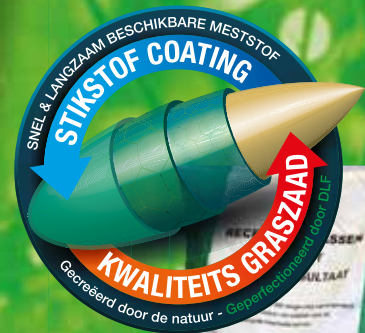

TopGazon ProNitro®

Speciaal voor hoveniers: Inzaai-/doorzaaimengsel met stikstof coating voor snel herstel van kale plekken.

- Snellere opkomst
- Minder onkruiden
- Mooi groen gazon

VOOR DEALERADRESSEN: ZIE WWW.TOPGREEN.ORG

18 'Verkoop niet het verhaal over de prijs van de robotmaaier, maar over de meerwaarde: minder CO2-uitstoot en een sterker gazon!'

Grotere oppervlaktes gras maaien gaat bij praktisch elke hovenier en groenaannemer op dezelfde manier. Wekelijks vertrekt hij of zij met een auto en een aanhangwagen met daarop de grasmaaier naar de locatie om aan het werk te gaan. Maar volgens Husqvarna-dealer Leo Meiburg beginnen maairobots onder hoveniers en groenaanemers steeds meer te leven. Groenaannemer Douwe Snoek heeft als pionier volle bak in maairobots geïnvesteerd. Vakblad De Hovenier spreekt beiden.

COLOFON

Stad + Groen is een uitgave van NWST NeWSTories bv- wordt in een gemiddelde oplage van 4400 exemplaren verspreid onder groenbeheerders, groene aannemers, landschapsarchitecten, adviseurs en toeleveranciers in de groene sector. Bij alles staat de praktisch ingestelde vakman centraal.

Redactie & commercie

NWST NeWSTories bv
Fransesstraat 41
6524 HT Nijmegen
T 024-3602454
I www.stad-en-groen.nl
M info@nwst.nl

Hoofdredacteur: Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Operationeelmanager: Peter Jansen (peter@nwst.nl)
Redacteurs: Kelly Kuenen (kelly@nwst.nl)
Guus van Rijswijk (guus@nwst.nl)
Nino Stuivenberg (redactie@nwst.nl)
Vormgeving: Marie Cecile Oosterhout
en Tessa Benders (StudioBont)
Advertenties: Alberto Palsgraaf
(alberto@nwst.nl)
Rik Groenewegen
(rik@nwst.nl)
Sales support: Lieke van der Weijde
(lieke@nwst.nl)

Abonnementen

Controlled circulation: Dit betekent dat alle professionals in de groene sector recht hebben op een gratis abonnement. Niet werkzaam in de groene sector €99,- per jaar. De abonnementsperiode loopt van 1 januari tot en met 31 december van ieder jaar en uw abonnement zal jaarlijks automatisch worden verlengd, tenzij uw schriftelijke wederopzegging uiterlijk 31 oktober voorafgaand aan de nieuwe abonnementsperiode in ons bezit is.

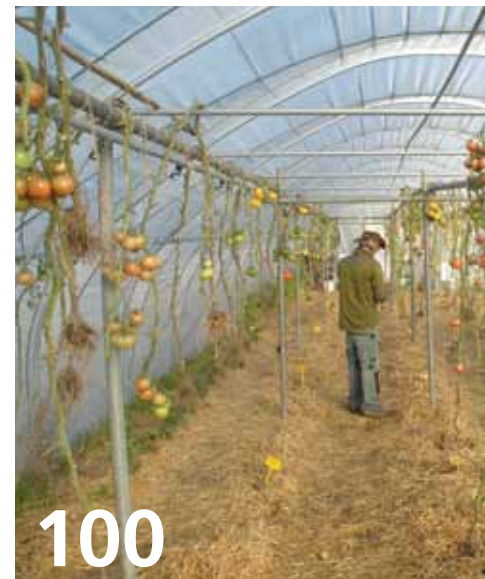
ISSN: 2352-4634

Alle auteursrechten en databankrechten ten aanzien van (de inhoud van) deze uitgave worden uitdrukkelijk voorbehouden. Deze berusten bij Boomzorg c.q. de betreffende auteur. Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de uitgever worden vervoelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, scan, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook. Boomzorg wordt tevens elektronisch opgeslagen en geëxploiteerd. Alle auteurs van tekstbijdragen in de vorm van artikelen of ingezonden brieven en/of makers van beeldmateriaal worden geacht daarvan op de hoogte te zijn en daarmee in te stemmen e.e.a. overeenkomstig de publicatie- en/of inkoopvoorwaarden. Deze zijn bij de redactie ter inzage of op te vragen.

Kleuren en vormen: bijzondere bast

Nu de herfst voorbij is en veel bomen en struiken hun blad laten vallen, tonen sommige planten hun sierwaarde in de vorm van aantrekkelijke twijgen en takken. Deze sierwaarde kan diverse uitingen hebben: niet alleen kleuren kunnen aantrekkelijk zijn, maar ook afschilferen, stekels en kurk(lijsten) vormen soms een belangrijke sierwaarde.

Stadstuinderij Tilburg schiet wortel

Vrijwel elke gemeente heeft een project waarbij wordt samengewerkt met de burger. Dat kan om verschillende redenen zijn. Stad + Groen besteedt in de komende edities aandacht aan dit soort samenwerkingen. Wat zijn de voordelen, welke problemen ervaart men? In deze editie kijken we daarvoor naar Stadstuinderij Piushaven in Tilburg.

'Ik kan met de hand op het hart zeggen dat wij het hier goed voor elkaar hebben'

Voor veel gemeenten is zwerfafval een groot en vaak groeiend probleem. Het is dan zaak om een effectief beleid op te stellen waarmee die overlast kan worden tegengaan. In de gemeente Westervoort is men daar, na een jarenlang proces, goed in geslaagd. Burgers worden succesvol betrokken bij opruimacties en zorgen zo gezamenlijk voor een schoon straatbeeld.

30

120

Bakker (Den Ouden): 'Biobased producten zijn nu een nichemarkt, maar overheden kunnen de markt écht aanzwengelen'

Den Ouden Groenrecycling heeft prototypes van enkele biobased producten ontwikkeld. Hiervoor levert Den Ouden grondstoffen uit regionale groenafvalstromen. De biobased producten bestaan uit tuinbankjes, afrastering en hekwerken. Ook levert Den Ouden grondstoffen aan producenten van biobased papier en karton. Nu is het wachten nog op de vraag vanuit de grootste inkooporganisatie van Nederland: de overheid.

EN VERDER

- 12 Nieuws
- 22 Er gaat niets boven Dokkum
- 36 'Reinigers krijgen hier de erkenning die ze verdienen'
- 40 Een totaaloplossing voor onderhoud
- 50 'Smart City biedt groenvoorziener een optimaal werkproces'
- 54 Symposium 1 maart '18 - Invasieve Exoten
- 56 Stil(ler) en universeel inzetbaar
- 66 Zwerfafval scheiden in de openbare ruimte
- 68 Kleuren en vormen: bijzondere bast
- 79 Spelen is kriebels in je buik
- 82 Drie partijen ontwerpen maaizuigcombinatie
- 86 75 jaar Du Pré
- 90 Kleurrijk, comfortabel, veilig en milieuvriendelijk!
- 98 De Groene Sector Vakbeurs – Hardenberg
- 104 De Rotonde van Morgen in Venlo is de eerste cradle-to-cradle-rotonde van Nederland
- 108 Met aanplant op eindafstand gooit men geen geld meer over de (maai)balk
- 116 Geschiedenis en bijzondere bomen komen samen in wandelroute Koningsvaren
- 125 Van de achtertuin van oma Sjaan naar de groene stedelijke omgeving en de vakman
- 128 Dingen die u moet weten over Aziatische duizendknoop
- 131 Wat doen we met Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw ... en de rest?
- 132 Groen, groener, groenst
- 138 Bloembollentapijt rond Joost van den Vondel
- 140 Belgische grastegels en grindgazon
- 147 Strategische samenwerking Heatweed en Dibo geeft boost aan onkruidmarkt
- 150 Hoofdredactioneel

VOLG ONS

 twitter.com/stadgroen

 facebook.com/stadgroen

Vosseveld wint Stigas-prijs

Vosseveld Cultuur- en Civiele Techniek heeft onlangs de Stigas Gezond & Vitaal Werken Prijs 2017 gewonnen. Vosseveld is daarmee de opvolger van AH Vrij, dat de Stigas-prijs in 2016 won. De groenaannemer uit Oldenzaal werd verkozen boven Nolina Kwekerijen en Aldo - Natuurlijk Tomaat. De publieksprijs ging naar Nolina Kwekerijen, dat het populairst bleek op sociale media. Aardoom Hoveniers en Bras Fijnaart waren de andere genomineerden. De jury was vol lof over Vosseveld. In het juryrapport valt te lezen: 'Op nummer één staat het bedrijf dat al langere tijd radicaal investeert in zijn oudere medewerkers: allemaal een mbo-dagopleiding. Dat is ontzettend bijzonder, want zo'n investering zie je niet vaak. Met een diploma op zak hebben deze mensen bovendien een betere arbeidsmarktpositie. Bij dit bedrijf wisselen oudere en jongere medewerkers hun kennis en ervaring over en weer uit. Deze aanpak zorgt ervoor dat medewerkers elkaar beter leren kennen en gaan waarderen, en dat de ouderen fysiek wat meer worden gespaard.'

Zoetermeer start initiatief om de bij te redden

Zoetermeer gaat pogingen ondernemen om de bij weer terug te halen. De stad werkt samen met vier andere Zuid-Hollandse gemeenten aan een bloemrijk netwerk om weer bijen aan te trekken. Dat meldt het AD op zijn website.

Met de campagne 'Nederland Zoemt' wil de gemeente het er niet bij laten zitten dat de wilde bij verdwijnt uit de Nederlandse natuur. De gemeente kreeg de eretitel 'bijvriendelijke gemeente', evenals Leiden, Leiderdorp, Alphen en Zoeterwoude. Ons land telt 538 soorten wilde bijen, waarvan de helft wordt bedreigd. Dit heeft behoorlijke gevolgen, aangezien vier van de vijf eetbare gewassen afhankelijk zijn van bestuiving. Naast veelgenoemde oorzaken als klimaatverandering en het gebruik van pesticiden, speelt ook gebrek aan voedsel en nestgelegenheid een rol. De gemeenten zijn daarom een initiatief gestart om het openbaar groen beter in te richten. Ook willen ze via het samenwerkingsverband Groene Cirkel Bijenlandschap het 'bijvriendelijk groenbeheer' door bewoners en ondernemers stimuleren. Ze denken samen met wetenschappers, overheden, bedrijven, agrariërs, burgers en terreinbeheerders na over manieren om de wilde bij te redden.

CDA brengt werkbezoek aan AH Vrij

CDA Tweede Kamerlid Joba van den Berg ging op vrijdag 1 december met raadsleden Karin Zwinkels en Jan van Rossum van de gemeente Westland op werkbezoek bij AH Vrij in Wateringen. Jan Vrij (eigenaar van AH Vrij) is voorzitter van de sectie grondverzet en cultuurtechniek van branchevereniging Cumela Nederland. Vanuit die rol kende hij Joba van den Berg toen zij nog directeur sociale zaken van Bouwend Nederland was. Samen bespraken zij diverse actualiteiten waarmee mkb-ondernemers in groen, grond en infra te maken hebben.

De ochtend werd gevuld met verschillende presentaties. Vrij gaf een bedrijfspresentatie, waarin onder meer het tekort aan goed personeel aan bod kwam. Joba van den Berg gaf zelf ook een presentatie; ze hield een pleidooi voor gemeenten en gemeenteraadsleden om bij de inkoop van werken en diensten meer samen te werken. Janneke Wynia-Lemstra, algemeen directeur van Cumela Nederland, stond stil bij de consequenties van het regeerakkoord voor de arbeidsmarkt en sociale zaken. In het bijzonder sprak zij haar zorg uit over het voornemen om de loondoorbetaling van twee naar één jaar terug te brengen. Na de lunch leidde Jan Vrij zijn gasten rond over het bedrijf. Naast zijn specialismen op het gebied van groen, grond en infra sprong een aantal bijzonderheden in het oog, zoals de houtkachel waarmee het hele bedrijf wordt verwarmd en de zonnepanelen op het dak van de machineloods. Sinds kort gebruikt Vrij de restwarmte van een tuinder om met heet water onkruid op verharding te bestrijden.

Oosthoek geeft Delft opknopbeurt

Oosthoek Groep BV is onlangs begonnen met de herstelwerkzaamheden aan het Koningsplein te Delft. Het park krijgt een opknopbeurt met nieuwe halfverhardingspaden van gravilyn. De werkzaamheden werden voor de kerst afgerond. In het najaar van 2017 is het Wilhelminapark opgeknapt. Gravilyn is een 100 procent natuurlijk product dat slechts bestaat uit mineralen en lijnzaadolie. Gravilyn kent een aantal voordelen, namelijk een laag CO2-profiel, een natuurlijke uitstraling en minder onkruid ten opzichte van andere halfverhardingen. Na het aanleggen moet het pad een tijdje rusten, waarna het gaat binden met zuurstof en de verharding optreedt. Versluysgroep gaat de paden aanleggen. Al eerder heeft Oosthoek het Wilhelminapark in Delft gerenoveerd. Het Wilhelminapark is aangelegd in de jaren 30 naar een ontwerp van O. de Vries. Naast het aanleggen van de nieuwe paden met gravilyn bestond de renovatie uit het aanbrengen van nieuwe drainage, de vervanging van 500 m² beschoeiing, de aanleg van een aantal nieuwe gazons en de plaatsing van een gloednieuwe speeltuin.

Bedrijven verder onder merk Dolmans

Vijf bedrijven die onder eigen naam opereren binnen de Dolmans Landscaping Group, gaan verder onder één merk, inclusief de bijbehorende huisstijl. Het gaat om Monsdal Buitenbeheer, Wieringen Prins Hoveniers, L+P Groep en Jacques van Leuken Gardens, Parks & Estates. 'Al onze bedrijven hebben hun eigen specialisme en lokale betrokkenheid, maar onze corebusiness is hetzelfde', licht Erwin Janssen, algemeen directeur van Dolmans Landscaping Group, toe. 'We zijn één familie en dat gaan we de komende jaren verder uitdragen.' Door over te gaan op één merk, wordt de veelzijdigheid van de groep duidelijker, stelt Janssen. 'Met deze stap staan we in de toekomst sterker in de markt en profiteren alle regio's nog meer van onze gebundelde krachten. Juist omdat we veel buiten werken, wordt de zichtbaarheid van ons merk nu groter.' Elk onderdeel behoudt daarbij zijn eigen lokale gezicht. Halverwege 2018 moet de nieuwe stijl overal zijn doorgevoerd. Pius Floris Boomverzorging, die vrij recent tot de groep toetrad, behoudt het eigen merk.

Vakmanschap gaat goed samen met SROI

Sinds dit jaar houdt Groenkeur onverwachte audits om er zeker van te zijn dat gecertificeerde bedrijven voldoen aan alle eisen. De behoefte aan onverwachte audits kwam vanuit de deelnemers zelf; dit om de kwaliteit van vakmanschap echt te controleren, zodat vakmanschap niet geveinsd kan worden na een goede voorbereiding op geplande audits. De Groenmakers uit Doetinchem heeft onlangs een onaangekondigde controle gehad voor de BRL Groenkeur Boomverzorging. Deze onverwachte

toetsing staat naast de reguliere jaarlijkse audit door de certificerende instelling. Het doel is een juist beeld te krijgen van de kwaliteit van het dagelijks werk van een Groenkeur-ondernemer. Jan van Ulst, directeur van De Groenmakers, was dan ook zeer trots op zijn medewerkers omdat er geen tekortkomingen waren. Dit sterkt hem in zijn overtuiging dat vakmanschap en sociaal ondernemen prima hand in hand gaan. De Groenmakers is een sociale onderneming, die begin dit jaar ook al een PSO30+ Abw-certificaat mocht ontvangen. Dit certificaat is bedoeld om organisaties waarbij minimaal 30 procent van het personeel in loondienst bestaat uit personen met een afstand tot de arbeidsmarkt, zichtbaar te maken door een certificering.

Aquaco B.V. is de one stop shop in watertechniek

Ontwerp • Engineering • Realisatie • Service en onderhoud

**Bezoek ons op stand 4.409
Dag van de Openbare Ruimte**

We love making water work

www.aquaco.nl

AQUACO
Specialist in H₂O

ZODENSNIJDEERS

BILLY GOAT SC180H voor de professional

BILLY GOAT

- 45 cm snijbreedte
- hydrostatisch
- traploze snelheid
- nauwkeurig instelbaar
- wals aandrijving
- 5.5 pk Honda motor

De Ibea (30 cm), twee-wiel aangedreven machine. Al vanaf € 2.898,- excl. btw.
Vraag een vrijblijvende demonstratie aan, via de vakhandel in uw omgeving.

Lankhaar Techniek

De Korten Bruggert 5 - 4266 ER Eethen
Telefoon (0416) 355770 - Telefax (0416) 355779 - info@lankhaartechniek.nl
www.lankhaartechniek.nl

ADVIESBUREAU VOOR DE GROENE OPENBARE BUITENRUIMTE EN BUITENSPOORTACCOMODATIES.

We opereren landelijk en hebben expertise in aanleg, beheer en onderhoud van de groene buitenruimte en buitensportaccommodaties. Onze opdrachtgevers zijn voornamelijk gemeentes, woningcorporaties, projectontwikkelaars en aannemers, die we op cultuurtechnisch gebied ondersteunen met planvorming (beleid & beheer), bestekvoorbereiding, aanbestedingen en directievoering & toezicht. Dit doen we voor o.a. sportcomplexen, speelvoorzieningen, begraafplaatsen en openbaar groen.

 greenengineers
adviseurs voor sport en groen

Kauwenhoven 76a
6741 PW Lunteren

Postbus 765
6710 BT Ede

T (0318) 654 124
E info@greenengineers.nl
I www.greenengineers.nl

Onafhankelijk en betrouwbaar keurmerk

Vakmanschap, duurzaamheid, kwaliteit en garantie.

'Zet Groenkeur in uw bestek en u voldoet aan de eisen van maatschappelijk verantwoord inkopen van groenvoorzieningen.'

Stichting Groenkeur
info@groenkeur.nl
www.groenkeur.nl
@groenkeur

Traas en Ova Sport B.V.

UW PARTNER IN SPORTBOUW

onderhoud
aanleggen
renoveren

Noordland 7
4451 RP Heinkenszand
T. 0113-612322
E. info@traasenovaa-sport.nl

Hoge Veluwe wint prijs voor biodiversiteit

Het Nationale Park De Hoge Veluwe heeft de Belleuropa Award gewonnen, een Europese prijs voor het wildpark met de beste beheerde biodiversiteit. Het park van 5.400 hectare is cruciaal voor het Europese Natura 2000-netwerk. Door zorgvuldig en systematisch te werk te gaan, heeft het een grote diversiteit aan leefomgevingen en vele beschermde soorten.

Het park bevordert de biodiversiteit door het functioneren van ecosystemen te herstellen. In de periode van 2013 tot 2016 heeft het park bijvoorbeeld vele natte gebieden hersteld, en recent is het begonnen met het bevorderen van het bodemleven door steenmeel toe te voegen.

Annie Schreijer-Pierik (CDA Europarlement) overhandigde de Belleuropa Award van de Europese Landeigenarenorganisatie (ELO) in Brussel aan de directeur van Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe, Seger baron van Voorst tot Voorst.

Het Nederlandse park werd gekozen uit 300 landgoederen in de Europese Unie.

'De Hoge Veluwe werkt geweldig goed samen met boeren, vakantieparken, overheden en jagers', stelde Annie Schreijer-Pierik. 'Het is heel knap dat het park open blijft voor ruim een half miljoen bezoekers per jaar, ondanks de enorme inspanningen voor de natuurbescherming.'

Directeur Van Voorst tot Voorst zei zeer vereerd te zijn met de prijs. Hij noemde het een erkenning voor de inspanningen van de medewerkers van De Hoge Veluwe voor het behoud van de soortenrijkdom.

Nieuwe lindebomen Churchilllaan Rijswijk

Begin december heeft de Rijswijkse wethouder Duurzaamheid Marloes Borsboom een koningslinde geplant aan de Winston Churchilllaan in Rijswijk. Dit was de laatste boom in de reeks nieuwe aanplant. In totaal zijn er 43 nieuwe lindebomen geplant. De bestaande esdoorns waren 'op' en de groeiplaats was onvoldoende om nieuwe bomen aan te planten. In overleg met de Nationale Bomenbank heeft de gemeente Rijswijk ervoor gekozen de gehele plantstrook uit te wisselen met bomengrond en in de plantgaten pijlers naar de ondergrond aan te brengen. Deze werkzaamheden heeft de Nationale Bomenbank in de (na)zomer kunnen uitvoeren onder ideale droge omstandigheden. Hiermee kunnen de aangeplante linden tientallen jaren vooruit. Marloes Borsboom is blij met de nieuwe bomen: 'De gemeente heeft de ambitie om Rijswijk groener, diverser en kleurrijker te maken. Het behoud van bomen en groen is daarbij heel belangrijk, maar ook zorgen we ervoor dat de bomen op de juiste plaats staan.'

Er is gekozen voor vijf soorten linden aan de Sir Winston Churchilllaan, om de biodiversiteit te vergroten. Door verschillende lindebomen te planten, wordt de bloeitijd als het ware verlengd en is de laan beter bestendig tegen aantastingen. 'Er is voor linden gekozen omdat deze van oudsher verbonden zijn met Rijswijk. In het verleden zijn ze hier op grote schaal aangeplant, maar niet alle plaatsen zijn hiervoor geschikt. Op sommige plaatsen geeft de linde overlast in de vorm van roetdauw en plak. Aan de Winston Churchilllaan is de overlast een stuk minder, vandaar dat het een geschikte locatie is voor dit type boom. Op deze manier blijft de lindeboom toch aanwezig in Rijswijk,' aldus een woordvoerder van de Nationale Bomenbank.

NIEUWS

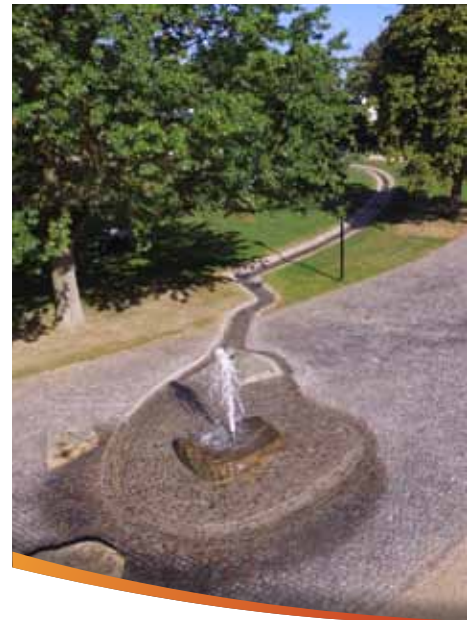
GRAS GROEN
RECREATIE
ADVIES SPORT

**ADVIES- EN
INGENIEURSBUREAU
OPENBARE RUIMTE**

**PLANVORMING
ONTWERP
CONTRACTDOCUMENTEN
AANBESTEDING
DIRECTIEVOERING
TOEZICHT
FLORA & FAUNA**

daq.nl

T 074 20 20 258 grasadvies.nl

smits
LEADING WATER SOLUTIONS

www.smitsveldhoven.nl

shindaiwa®

251TS

25,0 CC | 1,10 KW | SOFT START | ZAAGBLAD 25 CM | 2,3 KG

WWW.SHINDAIWA.BE

251TS	251TCS	251TCS-NC	
3/8" LP	1/4"	1/4"	Zaagketting steek
0.050"	0.050"	0.043"	Zaagblad groef

EuroGarden
Nederland B.V.

facebook.com/shindaiwa.be
twitter.com/shindaiwa_be

DOMESTIC FIVE 5 YEAR WARRANTY
PROFESSIONAL TWO 2 YEAR WARRANTY
100% GRADUATED
JAPAN LEGAL

shindaiwa®

Hogelandseweg 51 | 6545 AB Nijmegen | Tel.: +31 (0)24 373 19 90 | Fax: +31 (0)24 373 17 65 | info@eurogarden.nl | www.eurogarden.nl

Gezocht: **Allround Hovenier**

Aanpakken zit in onze natuur.
Is dit ook jouw mentaliteit?

Dit houdt je functie in...

Je bent mede het visitekaartje van ons bedrijf. Je geeft leiding aan je team van 2-5 mensen in wisselende samenstelling. Je zorgt voor het succesvol afronden van aanlegprojecten. Je werkt efficiënt en beheerst **alle** aspecten van het vak. Opdrachtgevers zijn particulieren, bedrijven, instellingen en verenigingen. Tot je taken behoort ook de uitvoering van civiele projecten.

Wat vragen wij van jou?

- Aanpakkersmentaliteit
- Opleiding: vakbekwaam hovenier MBO niveau 3-4.
- Ruime ervaring in tuinaanleg en civiele projecten
- Nauwkeurigheid in planning en projectadministratie
- Ruime vakkennis
- Hoge kwaliteitsstandaard
- Proactieve en zelfstandige werkhouding
- Aantoonbaar leidinggevende capaciteiten
- Goede communicatieve eigenschappen
- Ervaring met het besturen van diverse machines
- Minimaal rijbewijs BE
- VCA vol

Over Hoefakker

Drie disciplines onder 1 dak

Hoefakker laat drie disciplines optimaal samenwerken. Wij zijn hovenier, inrichter van buitenruimte en boomspecialist. Wij werken voor particulieren, overheid, bedrijven en eigenaren van groen erfgoed.

Wij bieden jou...

- Arbeidsvoorwaarden conform CAO VHG hoveniersbedrijven
- Secundaire arbeidsvoorwaarden bespreekbaar
- Bedrijf met een sterk teamgevoel en korte communicatielijnen
- Ruimte voor persoonlijke ontwikkeling en vernieuwing
- Goede opleidingsmogelijkheden
- Soort dienstverband: voltijd

Hoe kun je reageren?

Stuur je motivatie en CV per e-mail op naar A.G. Hoefakker (Arno), Directeur, aghoefakker@hoefakker.com.

Utrechtseweg 374
3731 GE De Bilt

T 030 22 01 021
E info@hoefakker.com
W www.hoefakker.com

Wij zijn tevens op zoek naar een aankomend boomverzorger.

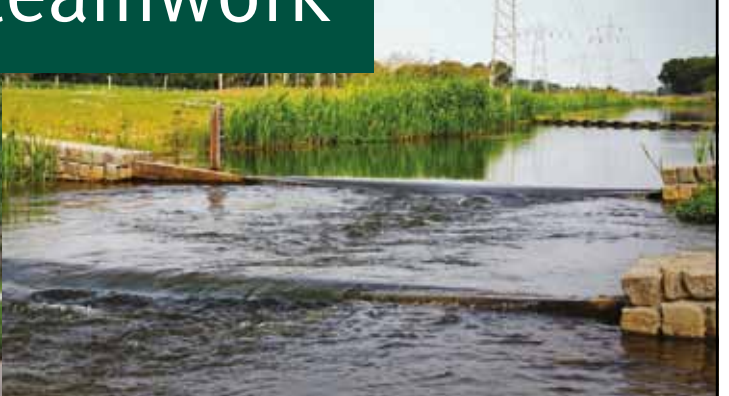
Acquisitie n.a.v. deze advertentie stellen wij niet op prijs.

Sterk in teamwork

www.smitsrinsma.nl

De ingenieurs van de buitenruimte

SmitsRinsma
Adviseurs groenvoorziening en terreinrichting

Krinkel b.v. is een landelijke organisatie met 10 vestigingen in Nederland. Ruim 225 Krinkels medewerkers werken dag in dag uit, door heel Nederland, aan de (water)wegen, het groen, het spoor, de sportvelden, het straatbeeld en de riolering.

Meer informatie? www.krinkels.nl

Krinkels

Groen

Infra

Water

Sport

Beheer, onderhoud en realisatie van de openbare ruimte

Krinkels b.v. hoofdkantoor | Tel. 0165-201031 | www.krinkels.nl | info@krinkels.nl

Groenaannemer Snoek zet de trend met een complete robotmaaiervloot

‘Verkoop niet het verhaal over de prijs van de robotmaaier, maar over de meerwaarde: minder CO2-uitstoot en een sterker gazon!’

Grotere oppervlaktes gras maaien gaat bij praktisch elke hovenier en groenaannemer op dezelfde manier. Wekelijks vertrekt hij of zij met een auto en een aanhangwagen met daarop de grasmaaier naar de locatie om aan het werk te gaan. Maar volgens Husqvarna-dealer Leo Meiburg beginnen maairobots onder hoveniers en groenaanemers steeds meer te leven. Groenaannemer Douwe Snoek heeft als pionier volle bak in maairobots geïnvesteerd. Vakblad De Hovenier spreekt beiden.

Auteur: Santi Raats

Meiburg is sinds 2004 eigenaar van machinebedrijf Meiburg Tuin- en Pakmachines in Wijchen, met eigen werkplaats. Vanaf het begin is dit bedrijf specialist in Husqvarna-machines, waaronder kettingzagen, tegelzagen, heggenscharen, sneeuwblazers, zitmaaiers, robotmaaiers en gazononderhoudsmachines. Meiburg levert de

hele Automower-serie van Husqvarna: van de Automower 105 met een maaicapaciteit van 600 m2 per 24 uur, tot de Automower 450X met een maaicapaciteit van 5000 m2 per 24 uur.

Logistiek

‘Vooral particulieren schaften vanaf 1998 een

Automower aan,’ legt Meiburg uit. ‘Maar hoveniers en groenaanemers beginnen ook steeds meer interesse te tonen in de Automower 450X. Dat merk ik op beurzen. Ze overwegen serieus om de stap te wagen en overdenken hoe ze de omslag naar robotmaaiers moeten aanpakken. Het is een verstandige keuze. Bij het onderhouden van een

6 min. leestijd

groot grasoppervlak zoals een bedrijfstuin komt men wekelijks op de locatie met een maaier op de kar, en daarnaast maandelijks om te schoffelen en snoeien. Het grote voordeel van het uitzetten van een robotmaaier is dat je nog maar eenmaal in de maand hoeft langs te komen, wanneer je gaat schoffelen en snoeien. Dan hoeft je alleen de robot te controleren en de mesjes te vervangen. Het bespaart onnodige ritten.'

Speciale modellen voor de aannemerij

Komend jaar breidt Husqvarna dan ook uit met, naast de particuliere lijn, een aantal maairobots voor de hovenierssector en groenaannemerij. Meiburg: 'Aan de Automower-serie worden de Automower 520, met een maaicapaciteit van 2200 m2 per 24 uur, en de Automower 550, met een maaicapaciteit van 5000 m2 per 24 uur, toegevoegd. Deze nieuwe modellen zijn alleen bestuurbaar via de app of tablet en hebben aan het apparaat zelf alleen nog een stopknop. Als een maairobot gestolen wordt kan de dief er dus niets mee. Ook zijn deze modellen minder gevoelig voor storingen ten gevolge van verkeerd gebruik.'

Robotmaaiers op golfbanen en sportvelden al heel gewoon

In de golfbranche zetten enkele groenaanemers al vol in op robotmaaiers, waaronder De Enk Groen en Golf en Aha de Man. De maairobots maaien de fairways, maar ook voorgreens en zelfs greens. Ook op menig sportveld is de robotmaaier niet meer weg te denken. De twee laatste Fieldmanagers of the Year, Gerard Verweijen van Ataro BV en Marc Grooteman van Holland Sport BV, zijn beiden ambassadeur voor de robotmaaiers van Belrobotics (Yamabiko Group). Het hoofdargument voor deze aannemers is dat de inzet van maairobots een medewerker bespaart. Deze hoeft nu niet meer de hele dag op de maaier te zitten. Meiburg knikt: 'Ook voor hoveniers en groenaanemers kan maaien met robots een andere vorm van werken betekenen. Deze medewerkers kunnen zich voortaan echt met hun vak bezighouden. Maaien is niet iets vaktechnisch, maar een simpele bewerking die je prima door een robot kunt laten uitvoeren. Omdat de robot constante kwaliteit aflevert, kun je met de klant een meerjarig contract afsluiten. Dat geeft beide partijen rust.'

Monitoringsysteem

Professionele marktpartijen hebben twijfels, volgens Meiburg, omdat zij nog onvoldoende controle kunnen uitoefenen op de robots en bang zijn dat ze gestolen worden. 'Bij oudere versies moest een passant het melden als hij zag dat de

maairobot vastliep. Dan kon het wel even duren voordat een storing verholpen was. Ik heb eens meegemaakt dat een maairobot zich 's nachts vastreed in een kuil, omdat een konijn daar een hol wilde graven. Eigenlijk had iemand toen de robot handmatig verder moeten helpen en het gat dicht moeten gooien, maar dat gebeurde pas veel later. Door de voortschrijdende techniek kan de maairobot inmiddels op afstand gemonitord worden. Je krijgt via een app op de telefoon een melding als de robot vastloopt of als een onderdeel kapot of versleten is. Ook kun je via de app zien waar de maairobot zich precies bevindt. Je hoeft er alleen nog naartoe te gaan als er wat aan de hand is. Ook kan het natuurlijk voorkomen dat de stroom uitvalt of dat het stopcontact kapot is. Dit soort storingen hoeft nu geen grote tijdverspilling meer te betekenen. De meldingen zijn volledig gedigitaliseerd; er wordt dus altijd tijdig onderhoud gepleegd door onze servicemonteurs.'

Geen banen

Het maaibeeld van de robotmaaier blijft een kwestie van smaak. Sommige hoveniers en groenaanemers geven de voorkeur aan strak getrokken baantjes in plaats van het kriskras patroon dat de maairobot maakt. 'Over het algemeen vind ik een grasmat die door een robotmaaier is gemaaid mooier, omdat de kwaliteit van de grasmat een stuk hoger is. Doordat het gras constant wordt gemaaid, worden de minuscule grasrestjes als organische bemesting opgenomen door de grasmat. Ook is het wortelpakket steviger.'

Grote vloot Automowers

Douwe Snoek is een groenaannemer die vol op robotmaaiers is gedoken. Naast vier eigen

ACHTERGROND

Dieven die een robotmaaier stelen, kunnen er niets mee

cirkelmaaiers heeft hij een vloot van in totaal 35 Automowers, bestaande uit de connected Automowers 330 en 450X en de Automower 430, waar de aansluiting op het digitale netwerk Fleet Service apart moet worden bijgekocht. Daarmee maait hij geen kleine gazonnetjes, maar vooral gazons op bedrijfsterreinen, grote gazons bij particulieren en het gras rond hotels, fabrieken, vakantiewoningen en een manege.

Investering terugverdienen met langetermijncontract

'Vanaf ongeveer 1000 m2 is een robotmaaier rendabel', legt Snoek uit. 'Maar ik snap dat hoveniers en groenaanemers zich afvragen hoe zij de omschakeling moeten aanpakken. Wij zijn als volgt overgestapt: vier jaar geleden deden wij mee in de race voor een onderhoudsproject. De eis was dat het gazon er altijd strak bij moest liggen en dat er minder overlast van ongedierte was. We hebben toen ingeschreven met maairobots. We hebben uitgelegd dat het gazon strak en sterk zou worden

Leo Meiburg met de Automower.

Eenvoudig en zonder moeite de volledige regie over uw boomdata.

Treedash®: beter beheren, analyseren, rapporteren en presenteren.

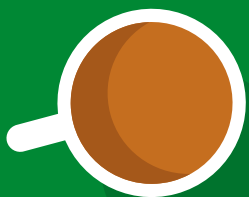
nieuw!

Treedash® vist selecties van gegevens uit uw systeem en geeft deze weer op een dashboard met een digitale kaart en overzichtelijke diagrammen. Het eindeloos (en vaak ingewikkeld) selecteren in uw beheersysteem is hiermee verleden tijd!

Welke bomen zijn in een bepaalde wijk aan een snoeibeurt toe? Hoeveel bomen vormen een risico voor de omgeving? U weet het met één muisklik. Een directieraming maken voor het snoeien van alle bomen in de gemeente kleiner dan 6 meter? Eén muisklik. Werkt u met een gebiedsindeling? Eén klik op het gebied en u heeft het totaaloverzicht, of het nu gaat om de aantallen of de kosten. Handig bij het aanvragen van offertes of maken van uw snoeibestand! Treedash® geeft verantwoordelijken voor boombeheer de regie over de gegevens (weer terug) in handen!

Nu ook Greendash®: één dashboard voor al uw groene data!

Afgelopen september introduceerde Tree-O-Logic Tree-o-Logic Greendash®: in één oogopslag inzicht in uw actuele groene data. Waar wordt op welke ambitieniveaus beheerd en wat kost dat? U weet het met één muisklik. Wat bespaar ik als ik van beeldkwaliteit B naar C ga, en wat voor consequenties heeft dit voor het beheer? Allemaal vragen die u met één seconde beantwoord ziet, zonder het maken van ingewikkelde selecties of berekeningen.

> treedash.nl

tree-o-logic

boomtechnisch onderzoek & advies

T 0318 479 166 @ info@treeologic.nl | www.treeologic.nl

De Husqvarna Automower.

'De winst die we maken met de robotmaaiers, zetten we in op advies en kwaliteit van de grasmat'

doordat het maaien constant wordt bijgehouden, dat het altijd mooi kort is, dat er minder grasmaaisel mee naar binnen wordt gelopen en de schoonmaakkosten dus lager zijn, en dat maaien met robots CO2 uitspaart doordat we minder hoeven af en aan te rijden. We proberen de CO2-uitstoot ook te verminderen door het gebruik van accuhandgereedschap. Toen de opdrachtgever enthousiast werd, hebben we bedongen dat hij vijf jaar onderhoud bij ons zou afnemen en dat wij ook de aanleg zouden doen. Waarom zou een klant dat niet doen, als je hem meerwaarde verkoopt? Zeker als hij al jarenlang klant bij je is. Langetermijncontracten zijn een goede manier om je investering terug te verdienen.'

Hufferproof

Waar hoveniers soms bang voor zijn, volgens Meiburg, is dat de robotmaaiers gestolen worden.

Snoek kan hen gerust stellen: 'Er is bij ons nog nooit een robotmaaier gestolen, ook niet op afgelegen terreinen zoals bij de manege. Bovendien gaat de robotmaaier direct hard piepen als hij wordt gestolen en is hij met gps altijd vindbaar.'

Winst

Door het grote aantal Automowers 450X heeft Snoek Hoveniers overcapaciteit, maar dat heeft Snoek liever dan dat hij maai capaciteit tekortkomt. 'Ik kan de robotmaaiers langer inzetten. Wanneer er eentje klaar is bij klant A, kan ik hem bij klant B verder laten gaan.'

Snoek beaamt Meiburgs argument dat hoveniers met maairobots meer tijd kunnen besteden aan hun vak. 'We zetten meer in op kennisservice; daar kiezen we bewust voor. Op zich kost traditioneel maaien 36 cent en maaien met de robotmaaier 25 cent. Maar we steken meer tijd in bijmaaien, bodemanalyses, bemesten, de klant adviseren en storingen aan robots verhelpen. Hierdoor zijn we niet goedkoper dan met traditioneel maaien, maar het resultaat is wel een fundamenteel betere grasmat. De totale *cost of ownership* hangt ook af van het rekenmodel dat je hanteert. Wij kunnen de robotmaaiers nu nog niet op de goedkoopste manier inkopen, namelijk bij de fabrikant; dit gaat nog via de dealer.'

Nieuwe eisen aan werknemer

Snoek is momenteel bezig om een interne cursus samen te stellen om zijn personeel goed opgeleid

te houden op het gebied van gazons. 'Gras is nu hun specialiteit, met alles wat daarbij komt kijken. Daar steken we vol op in, want meerwaarde voor de grasmat wordt de toekomst. Zo nodig ik soms een bemestingsleverancier uit om een cursus te geven. We zijn ook aan het kijken hoe we het personeel verder kunnen opleiden op mbo-scholen zoals Nordwin of Terranext. De eisen aan personeel worden daarmee verhoogd; medewerkers zullen meer moeten kunnen dan alleen rondjes rijden. Robots het gras laten maaien is de toekomst.'

Robotmaaiers vertellen een goed verhaal

'Wij willen extra service geven; klanten vragen daar ook om. Bij de verkoop zetten we de robotmaaier in als marketingtool. Gras is het visitekaartje van je instelling of bedrijf. Een robotmaaier biedt een prachtig gazon en je kunt er het CO2-reductieverhaal mee vertellen. We verkopen niet het verhaal over wat een robotmaaier kost, maar wat hij de opdrachtgever oplevert.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7229

Er gaat niets boven Dokkum

'Onkruidbestrijding zonder chemie is maar iets duurder, als je tenminste goed plant'

Zelf omschrijft Wichard de Vries zijn vestigingsplaats in Dokkum heel bondig: 'Boven mij vind je alleen maar boeren, polders en de Waddenzee. Vandaar dat ik volgend jaar op zoek ga naar een nieuwe vestigingsplaats, wat zuidelijker in Friesland.'

Auteur: Hein van Iersel

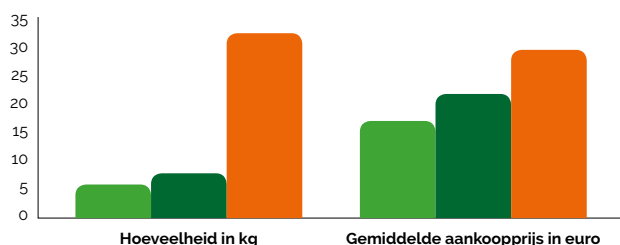

**Landscaper
Pro**

- Milieubewust; nauwelijks uitspoeling van voedingsstoffen
- Een gezondere, sterkere en dichtere grasmat
- Meer resultaat met minder strooien

UITGEREKENEND DE BESTE KEUZE

Vergelijk voedingsinput en kosten per 100 m²

- Landscaper Pro Full Season
27-5-5+2MgO, 8-9 M, één keer strooien
- Landscaper Pro All Round
24-5-8+2MgO, 4-5M, twee keer strooien
- Alternatieve meststof
9-3-6+3MgO, 3M, twee keer strooien

Ook geïnteresseerd? Ga naar www.landscaperpro.nl

Part of **ICL**

*De sleutel tussen
beleid en beheer*

Alles over Groenbeheer ondersteunt beleidsmakers en groenbeheerders bij het bereiken van een kwalitatief hoogwaardige buitenruimte tegen acceptabele beheerkosten

Waarom kiest u voor Alles over Groenbeheer?

- Bestandsbeheer ▪ RAW-bestekken ▪ Groeiplaatsonderzoek
- Ontwerp- en inrichtingsadvies ▪ Bomen Effect Analyses
- Planmatig Beheer ▪ Directievoering en toezicht
- Inventarisaties ▪ Bomenwacht

www.allesovergroenbeheer.nl

Meerheide 110a 5521 DX EERSEL ▪ Beilerstraat 24 9401 PL ASSEN
info@allesovergroenbeheer.nl t. 0497-534044

**ALLES OVER
GROENBEHEER**

Wie bij groene aannemers het beeld heeft van een dikke Mercedes en een dito buik, komt bij Wichard de Vries bedrogen uit. De Vries is nog geen dertig en ziet er allesbehalve als een echte aannemer uit. Geen dikke buik, geen Mercedes en zelfs een beetje ijdel als hij voor dit artikel op de foto moet. Wichard de Vries is sinds 2016 directeur en eigenaar van het bedrijf SG Groen Groep, dat door vader De Vries is opgestart als een hoveniersbedrijf: Svensk Gardning. De Vries junior had wat minder interesse in de hovenierspoot en is de afgelopen jaren bezig geweest om zichzelf om te vormen van hovenier tot groenvoorziener. Dat proces lijkt goed en voorspoedig te verlopen. SG Groen heeft in onderaanneming een grote klus in de kop van Noord-Holland gescoord en ook een aantal landelijke klussen, oa TNT Express en Ahold (Noord Holland). Daarnaast heeft het bedrijf zoals gezegd de beslissing genomen om te verhuizen naar een nieuwe locatie. De kans groot dat het bedrijf er wat dat betreft op achteruitgaat, want in Dokkum heeft het nu een fantastisch bedrijfslocatie, die ooit is gebouwd voor het hoveniersbedrijf van vader De Vries.

Aanbestedingen

Een groenvoorzienings- en een hoveniersbedrijf zijn oppervlakkig gezien nauw verwant. Het grote verschil is echter dat je als groenvoorziener te maken hebt met aanbestedingen. De Vries heeft daar een uitgesproken mening over. Kortweg komt die erop neer dat de opdrachtgever recht heeft op de laagst mogelijke prijs, maar dat de aannemer dan ook recht heeft op meerwerk als er een fout in het bestek zit. Voor iemand die pas sinds kort in de aannemerij zit, klinkt De Vries op dit gebied redelijk door de wol geveerd. De Vries: 'Ik had een discussie met een gemeentelijke klant van mij –welke gemeente is niet belangrijk– bij wie we juist een grote onkruidtender hadden gewonnen. De man van de gemeente zei dat wij nu aan het werk moesten. Daar had hij gelijk in, maar ik antwoordde dat zijn eigen dienst net zo goed aan het werk moest. In de aanbesteding was afgesproken dat het veegwerk bij de gemeente zou blijven en wij verantwoordelijk waren voor het onkruid. Dan is het heel simpel: als zij hun werk niet doen, heb ik dubbel werk door iets waar ik geen invloed op heb. Dat lijkt me niet de bedoeling van een aanbesteding.'

Onkruid

Niet alleen over aanbestedingen heeft De Vries een uitgesproken mening. Dat geldt ook voor onkruidbeheer op verhardingen, een van de belangrijkste activiteiten van het bedrijf. De Vries ergert zich

INTERVIEW

eraan dat er nog steeds veel glyfosaat gebruikt wordt door professionals. Misschien niet zozeer bij opdrachten voor overheden, maar volgens De Vries wel degelijk bij particuliere klussen en bij het onderhoud van tuinen bij instellingen, kantoren en op bedrijfsterreinen. Dat soort opdrachtgevers is vaak maar amper op de hoogte van het huidige verbod. En als ze dat wel zijn, vinden ze het maar wat makkelijk dat hun hovenier de gifspuit hanteert. Het resultaat is wél oneerlijke concurrentie. Een bedrijf als SG Groen Groep moet investeren in dure machines en keurmerken om op de legale manier onkruid te bestrijden; een lokaal hoveniertje kan dezelfde klus klaren met een gifspuit die al tien keer is afgeschreven.

'De opdrachtgever heeft recht op de laagst mogelijke prijs, maar de aannemer dan ook op meerwerk als er een fout in het bestek zit'

De Vries is van mening dat onkruidbestrijding zonder chemie wel iets duurder is dan op de ouderwetse manier met chemie, maar dat het verschil wel meevalt. Als je tenminste je werk goed inricht. Beter samenwerken, het werk efficiënter inrichten en een goede planning kan gemeentes veel kosten besparen, is de stelling van De Vries in dit verband. Zelf heeft SG Groen Groep zich bekeerd tot beheer met heet water. Het bedrijf heeft van Heatweed-dealer Dem uit Leeuwarden in één klap twee Heatweed-sensors gekocht. Of eigenlijk Wave-sensors, die zelfs in de bedrijfskleuren van SG Groen gespoten zijn. SG Groen heeft met deze twee capaciteitsmonsters in de schuur onkruidcontracten in de wacht gesleept van de gemeentes Dongeradeel, Kollumerland en Dantumadeel. De Vries: 'Voor 2018 verwachten we de capaciteit te verdubbelen, naar vier machines.' Naast onkruidbestrijding met heet water richt SG Groen Groep zich op onderhoud van sportvelden en gladheidsbestrijding.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7230

ND Hydroseeding Service:

Snel & economisch sedumstekken aanbrengen op het dak

Meer voordelen:

- Bescherming stekken tegen winderosie, uitdroging en vogels
- Minder onderhoud beginfase
- Stekken slaan sneller aan
- Eenvoudig te combineren met kruiden en grasmengels

Bezoek ons
op stand 530

nophADRAIN®
SMART GREEN ROOF SYSTEMS

Nophadrain BV | Mercuriusstraat 10 | 6468 ER Kerkrade | +31 (0)45 820 09 70 | advies@nophadrain.nl

MORE THAN DIVERSITY

Lanen met monotone beplanting blijken meer kwetsbaar voor ziekten en plagen. Door meer diversiteit in boomsoorten en variëren van plantafstanden ontstaan er robuuste boomstructuren. Boomkwekerij Udenhout denkt graag mee en geeft advies over de juiste boomsoorten voor een toekomstbestendige en leefbare stad.

Bezoekadres Schoorstraat 23 - 5071 RA Udenhout

WWW.UDENHOUT-TREES.NL

WIJ WENSEN U EEN
GEZOND & GROEN

2018

VERHEIJ
Integrale
groenzorg

Doeners die Denken

WWW.VERHEIJBV.NL

A photograph of a paved path in a park. The path is made of reddish-brown bricks and leads into the distance. On the left, there is a wooden structure with steps and some plants. On the right, there is a large tree with green leaves. The background is a hazy, green landscape. The text "Optimalisering ruimtelijke kwaliteit" is overlaid in white on the right side of the image.

Optimalisering ruimtelijke kwaliteit

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7267

We zien dat de exploitatie van gemeentelijke begraafplaatsen in toenemende mate onder druk staat. Belangrijke oorzaak hiervan is de trend dat het aantal crematies ten opzichte van begravingen nog steeds toeneemt. Dit is ongunstig voor de exploitatie van begraafplaatsen. De kans dat een asbestemming namelijk terecht komt op een gemeentelijke begraafplaats in de vorm van een urnengraf of urnennis is aanzienlijk kleiner ten opzichte van een overledene die begraven wordt. Bovendien is de kwaliteit van de voorzieningen voor asbestemmingen op gemeentelijke begraafplaatsen over het algemeen ontoereikend. Tel daarbij op dat veel gemeentelijke begraafplaatsen niet verder komen dan het verhogen van de begraafarieven en tegelijkertijd de dienstverlening en het onderhoudsniveau verlagen. Dit resulteert in een zogenaamd weg-lekeffect, waarbij nabestaanden uitwijken naar bijvoorbeeld de urnentuin van het crematorium of kiezen voor alternatieven zoals een natuur-begraafplaats. Met nog minder inkomsten voor de gemeentelijke begraafplaatsen en het ontstaan van een overcapaciteit tot gevolg.

Om deze neergaande spiraal te doorbreken is heldere analyse van de begraafplaats-exploitatie en het begraafplaatsbeheer van belang. Uitgangspunt hierbij is dat de kwaliteit, capaciteit en tariefstelling met elkaar in balans

Begraafplaatsen kunnen zich prima lenen **natuur-beleving, eventueel met de toevoeging van kunst**

worden gebracht. Dit doen we door enerzijds in te zoomen op bijvoorbeeld de effectiviteit van de interne processen en kostentoekening. En anderzijds door te kijken naar de mogelijkheden voor profilering van de begraafplaats en het bepalen van een duidelijke identiteit. Bijvoorbeeld in de vorm van een gedenkpark met wandelroutes,

educatieve rondleidingen en passende horeca-faciliteiten. Of de mogelijkheid van begraving in het bos in combinatie met passieve recreatie. Ook kunnen begraafplaatsen zich prima lenen natuur-beleving, eventueel met de toevoeging van kunst.

Wij denken hierin graag mee. Waarbij we zoeken naar integrale oplossingen en optimalisering van de ruimtelijke kwaliteit. Dit doen we door enerzijds de doelmatigheid onder de loep te nemen en anderzijds te streven naar een begraafplaats met een duidelijk profiel en onderscheidend vermogen. Daar ligt voor ons de uitdaging!

Ralph Otten
Teamleider KYBYS Boxtel

'Ik kan met de hand op het hart zeggen dat wij het hier goed voor elkaar hebben'

Gemeente Westervoort boekt succes met aanpak zwerfafval

Voor veel gemeenten is zwerfafval een groot en vaak groeiend probleem. Het is dan zaak om een effectief beleid op te stellen waarmee die overlast kan worden tegengaan. In de gemeente Westervoort is men daar, na een jarenlang proces, goed in geslaagd. Burgers worden succesvol betrokken bij opruimacties en zorgen zo gezamenlijk voor een schoon straatbeeld.

Auteur: Nino Stuivenberg

Een succesvol afvalbeleid is niet iets wat komt aanwaaien of in korte tijd op poten gezet wordt. Dat blijkt al snel uit een gesprek met medewerkers van de gemeente Westervoort die zich met dit onderwerp bezighouden. Voor de eerste maatregelen op het gebied van zwerfafval moeten we bijna tien jaar terug in de tijd, vertelt Karin Hammink, coördinator actief burgerschap bij de gemeente

Westervoort. 'De gemeente Westervoort heeft sinds 2009 een beleid om zwerfafval tegen te gaan; we zijn dus al een aantal jaar planmatig bezig om zwerfafval aan te pakken. De laatste drie jaar hebben we écht grote stappen gezet.'

Vooruitstrevende aanpak

Het beleid roept vanzelfsprekend de vraag

op waarom de gemeente er zo vroeg bij was. Hammink legt uit: 'Wij hadden in het verleden geen acuut probleem met zwerfafval, maar constateerden wel een toename op straat. Je voelt dan aan dat er iets moet gebeuren.' Dat de daad vervolgens ook bij het woord werd gevoegd, is grotendeels te danken aan wethouder Hans Breunissen. 'De wethouder zit er bovenop en is heel actief

5 min. leestijd

op dit gebied. Bovendien hebben wij een aantal mensen binnen die dit onderwerp een warm hart toedragen.' Hammink verwijst daarbij naar het team van drie personen waarin zij momenteel werkt. Dit team bestaat naast Hammink uit Mario van Reij, coördinator openbare ruimte, en Anita de Graaf, beleidsmedewerker afval. De Graaf was ook verantwoordelijk voor het opstellen van het Afvalbeleidsplan.

Nadat het beleid opgesteld was, volgden er in de loop der jaren steeds meer acties. De Diftar-regeling werd ingevoerd en de laatste vijf jaar is de hoeveelheid huishoudelijk restafval teruggebracht van 200 kilogram naar nu 138 kilogram per inwoner. De gemeente doet sinds 2010 jaarlijks mee aan de Landelijke Opschoondag. Bij de laatste editie van die dag deden maar liefst vierhonderd inwoners mee, wat aanzienlijk is op een inwoneraantal van vijftienduizend. De Graaf is dan ook heel tevreden met de vooruitgang die de gemeente geboekt heeft op dit gebied: 'Ik durf met de hand op het hart te beweren dat wij het hier goed voor elkaar hebben.' Het heeft echter de nodige voeten in de aarde gehad om de burgers daadwerkelijk betrokken te krijgen. Een aantal maatregelen heeft daar sterk aan bijgedragen.

Afvalcoaches

Een gouden zet van de gemeente, die het beleid écht naar een hoger niveau heeft getild, was de introductie van afvalcoaches. Dit idee, afkomstig van Van Reij, werd geïntroduceerd in 2015. 'Het idee was eigenlijk heel simpel: wij wilden dat twee

mensen uit de sociale dienst voltijd bezig zouden zijn met het opruimen van afval', legt Van Reij uit. 'Op die manier wordt het voor de mensen zichtbaar dat er actief gewerkt wordt aan een schoner straatbeeld. Zodra het zichtbaar schoner wordt, merk je dat bewoners ook direct een stuk actiever worden.' Het oorspronkelijke idee was om het concept van de afvalcoaches een half jaar uit te proberen, met de optie om een jaar te verlengen.

'Het is eigenlijk een totaal-concept geworden'

Gezien het succes van de invoering is besloten om het concept voort te zetten, met als resultaat dat er tot op de dag van vandaag nog afvalcoaches actief zijn. De coaches rouleren; om het half jaar komen er twee nieuwe medewerkers in dienst.

Behalve op zwerfafval richten de coaches zich tegenwoordig ook op afvalscheiding. De gemeente heeft ervoor gezorgd dat ze goed te herkennen zijn. Van Reij: 'De coaches zijn in een donkerblauw uniform gestoken. Bewust niet in het geel, omdat er ook een stukje reputatie bij komt kijken. De coa-

SPECIAL REINIGEN

ches zijn nu heel herkenbaar en worden op straat aangesproken. Dat is precies hoe wij het wilden: ze worden niet uitgelachen, maar hebben juist een bepaalde status verworven.'

Wisselwerking

Ook op andere manieren probeert de gemeente burgers te stimuleren, bijvoorbeeld door de samenwerking te zoeken met sportverenigingen en basisscholen. Met drie sportverenigingen uit de gemeente (SC Westervoort, AVW'66 en TV Westervoort) werd een convenant gesloten: Westervoort (zwerf)afval vrij. De Graaf: 'Wij merkten dat sportclubs in de gemeente met een afvalprobleem zaten. Daarom zijn we als gemeente snel aangehaakt bij de landelijke pilot Schoon Belonen. De clubs scheiden nu al zo'n twee jaar hun flesjes, blikjes en pakjes én houden een groot gebied rond hun accommodatie zwerfafvalvrij.'

'Sinds de pilot is het bij ons zichtbaar schoner. Het afvalvrij houden van de accommodaties deden de clubs al langer, maar door dit convenant is het oppervlak uitgebreid met een gebied om de accommodaties heen. Zo zorgen de clubs er ook voor dat bijvoorbeeld de aanrijroutes er netjes bij liggen. Het totale oppervlak is door de drie clubs opgedeeld, zodat iedere club verantwoordelijkheid heeft over een eigen gebied.' Als tegenprestatie krijgt iedere club 500 euro op jaarbasis, al is het ze daar niet om te doen, denkt Hammink. 'Als ik hen vraag waar ze het geld voor gebruiken, dan kunnen ze dat amper vertellen. Blijkbaar gaat het ze niet zo om het geld.'

Kinderen van de basisschool maken de omgeving van de school zwerfafvalvrij.

Vrijwilligers tijdens de Landelijke Opschoondag in de wijk Ganzenpoel.

THE GAME CHANGER

FOR **GROUNDS** MAINTENANCE ONLY FROM TORO

NEW
LT-F3000

PRODUCTIVITY
by design

- Productiviteit en een mooi maaibeeld bij kort en lang gras
- Voor speelvelden, wegbermen, parken en ruige terreinen
- Ontworpen om gebieden te beheren met slechts 3 à 4* maaibeurten per jaar
- Productiviteit en veelzijdigheid, met lage onderhoudskosten

GROENTECHNIEK
Jean Heybroek

www.jeanheybroek.com

www.toro.com/LT-F3000

*Dependent on environmental conditions and mowing speed

Anita de Graaf en Karin Hammink

Jongeren bereiken

Ook alle basisscholen uit Westervoort werken samen met de gemeente. Hammink: 'We zijn met hen in overleg gegaan. Je ziet dan al snel: als drie van de vijf mee willen doen, dan kunnen en willen de andere twee scholen niet achterblijven.' Met de scholen is overigens geen convenant gesloten. 'Het gaat daar vooral om het educatieve belang en wat minder om het resultaat. We hebben afgesproken dat zij de terreinen vrijhouden van zwerfafval. In ruil daarvoor geven wij op iedere school lessen over afval en zetten wij onze coaches ook bij hen in. Het is eigenlijk een totaalconcept geworden.'

De afvalcoaches hebben inmiddels status verworven binnen de gemeente

Naast de eerder genoemde partijen werkt Westervoort bijvoorbeeld ook samen met jongerenvereniging Creon en Stichting Kulturhus De Nieuwhof. Het is een behoorlijke uitdaging om jongeren bij dit soort projecten te betrekken, erkent Hammink. De jongerenvereniging probeert daar desondanks op allerlei manieren op in te spelen, en dat lukt behoorlijk. 'Zij proberen vooral bij bestaande activiteiten een element met zwerfafval in te brengen. Zo leg je het ze niet op, maar komen ze er toch mee in aanraking. Zo hebben ze in een carnavalsoptocht meegelopen met het thema zwerfafval, en heeft Creon vorig jaar een

escape room georganiseerd met elementen van zwerfafval erin. Op die manier kun je ook de wat oudere jongeren bereiken.' De aanpak lijkt dus zijn vruchten af te werpen. Hammink: 'Het leuke is dat de jongerenvereniging dit helemaal zelf oppakt; wij hebben het ze niet opgedragen. Zij maken zelf programma's om het onderwerp onder de aandacht te brengen.'

Eindstation

Hoewel het momenteel goed gaat, kan het een uitdaging worden om de huidige situatie te behouden. Zo is er gesteggel over de afvalcoaches. Hammink: 'De huidige termijn van de afvalcoaches is bijna afgelopen, waarna wij twee nieuwe hopen te verwelkomen. Dan moeten die echter wel beschikbaar zijn, en daar ziet het voorlopig niet naar uit.' Wat ook meespeelt, is dat de gemeente Westervoort momenteel op de drempel staat van een ambtelijke fusie met de gemeente Duiven, die op 1 januari 2018 officieel van kracht zal zijn. De ambitie is om het huidige zwerfafvalbeleid uit te breiden en ook in Duiven een efficiënte aanpak te realiseren. Het is nog afwachten of dat ook haalbaar is. Hammink: 'We willen ons beleid breder trekken en toewerken naar een integrale aanpak voor beide gemeenten. We voeren momenteel gesprekken met bewoners om te kijken wat de mogelijkheden zijn.'

Er valt dus nog genoeg winst te boeken, erkent ook Hammink. 'Het hele proces kun je eigenlijk in drieën delen. Eerst pak je het onderwerp als gemeente op, vervolgens zoek je samenwerking met maatschappelijke organisaties, en uiteindelijk hoop je dat de inwoners het zelf oppakken. Die laatste fase hebben wij nog niet bereikt, hoewel er wel gesprekken op de planning staan om dat te bewerkstelligen. Dat is uiteindelijk het doel.'

Wethouder Breunissen (uiterst rechts) tekent het convenant met de drie sportclubs.

SC Westervoort doet ook mee met de pilot.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7231

Introductie:

MiD 3.0 HEATWEED

Heatweed © 2017

De Heatweed® Methode De meest effectieve chemievrije oplossing

De Heatweed® Methode

Innovatieve en milieuvriendelijke onkruidbestrijding met heet water! Bij Heatweed® gaat het om een goed gedocumenteerde, beproefde en veilige methode. Door het systemische effect van deze methode op de wortels van de plant zijn minder behandelingen nodig.

In vergelijking met andere oplossingen zonder chemicaliën zorgt de Heatweed®-methode aantoonbaar voor het beste resultaat, de laagste hergroei en het meest rendabele gebruik bij onkruid.

Europa's beste heet water onkruidbestrijdingsmachine - vernieuwd!

MiD^{3.0} HEATWEED

Hogere capaciteit

Kleiner en lichter

100% Heet water

Vermogen & doorstroming geoptimaliseerd

Actieve Temperatuur Regeling

Zeer accurate temperatuur

Laagste kosten p/m²

Laagste totale kosten

Lager brandstofverbruik

Lagere CO2 uitstoot

Lager waterverbruik

Eenvoudige en vanzelfsprekende bediening

Gereduceerd geluidsniveau

Alle weersomstandigheden

MiD 3.0 kenmerken

- De nieuwste van de nieuwste technologie
- Zeer accurate temperatuur door Actieve Temperatuur Regeling (ATR)
- Op functie gebaseerd design
- Alles in één: geïntegreerde veerhaspel
- Vanzelfsprekende digitale display (kleur-gecodeerd)
- Betrouwbaar, veilig en veelzijdig
- Eenvoudig in gebruik en onderhoud
- Laagste uitstoot in vergelijking met soortgelijke machines
- Behuizing gemaakt van gerecycled materiaal
- Gereduceerde omvang en gewicht
- Perfecte reinigungsoplossing voor stedelijke omgevingen

Mid - Bewezen marktleider qua capaciteit en totale kosten, sinds 2013. De optimale onkruidbestrijdingsmachine voor solo gebruik op alle oppervlakten.

heatweed.com/mid-3

Bezoek ons op stand 625 - Groene Sector
Hardenberg - 9 t/m 11 januari

+31 (0)318 469799 | mail@heatweed.com | heatweed.com

@heatweed
#heatweed

HEATWEED

TECHNOLOGIES

Weed control intelligence

‘Reinigers krijgen hier de erkenning die ze verdienen’

Professionals in het zonnetje bij verkiezingen Uitblinker 2017

Op het landelijke congres ‘Het rendement van schoon’, dat op 20 november plaatsvond in Utrecht, werden de Uitblinkers van het jaar 2017 gekozen. In de categorie personen werd Jacko van Harn (gemeente Terneuzen) uitgeroepen tot winnaar, terwijl Team ‘s-Hertogenbosch de prijs van beste team mee naar huis mocht nemen. Ook de andere genomineerden gingen echter tevreden naar huis, waarmee de opzet van de verkiezing zeker geslaagd is.

Auteur: Nino Stuivenberg

De ‘Uitblinker van het jaar’ is een tweejaarlijkse verkiezing, die dit jaar voor de vierde maal georganiseerd werd. De drijvende krachten achter deze prijs zijn branchevereniging NVRD (Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement), Rijkswaterstaat en stichting Nederland Schoon. De verkiezing is het resultaat van een samenwerking tussen deze partijen in de Landelijke Aanpak Zwerfafval. De voornaamste reden voor het verkiezen van een

Uitblinker van het jaar is om de professionals eens in het zonnetje te zetten, zo legt Tjeerd de Groot, communicatieadviseur bij de NVRD, uit. ‘Mensen zien het als vanzelfsprekend dat de straten schoon zijn, maar zonder deze werknemers zou het straatbeeld er heel anders uitzien. De verkiezing is bedoeld om hen de erkenning te geven die ze verdienen.’

‘Het bijzondere aan deze verkiezing is dat deze mensen normaal nooit zo in de spotlights staan’, vervolgt De Groot. ‘Zij ervaren die erkenning nu echt. Alleen al een nominatie is een enorme opsteker voor ze en ze vinden het leuk om mee te mogen doen. Dat merkte je al onder de genomineerden voordat er überhaupt een winnaar gekozen was.’ Het winnen van de prijs wordt echt als een eer gezien, vertelt De Groot. Hij verwijst

Jacko van Harn (Terneuzen) won in de categorie 'personen'.

daarbij naar een voorbeeld van vorig jaar. 'Bij de laatste editie won het Vierdaagseteam van Dar uit Nijmegen de teamprijs. Zij gebruiken jaarrond een groot aantal inzamelwagens, en hebben die allemaal voorzien van stickers waarop te zien was dat zij deze prijs gewonnen hadden. Ze zijn er supertrots op.'

Publiek beslist mee

Iedere professional die in de reiniging of openbare ruimte werkt, komt in principe in aanmerking voor de prijs. Deelnemers aan de verkiezing worden veelal door collega's opgegeven, zoals teamleiders en afdelingshoofden. De jury beslist uiteindelijk welke tien aanmeldingen genomineerd worden, vertelt De Groot. 'We hebben een driekoppige jury, die beslist welke tien inzendingen genomineerd worden voor de prijs. Deze namen hebben we begin september bekendgemaakt. Daarna gingen de stembussen open voor het publiek.' Het publiek kon twee maanden lang – tot 13 november – stemmen op hun persoonlijke favoriet.

Hoewel de publieksstemmen meetellen in de verkiezing van de winnaar, zijn deze niet doorslaggevend. De Groot: 'De jury neemt het aantal uitgebrachte stemmen mee bij het bepalen van de winnaar. Het is echter niet zo dat het publiek echt de winnaar kiest, want dan zou een grote gemeente al snel meer kans maken dan een kleine. Dat effect hopen we hiermee te voorkomen.' Het juryoordeel is dus uiteindelijk beslissend. De jury voor de Uitblinker-verkiezing bestaat uit drie leden, die ieder afkomstig zijn van één van de organisatoren: Jack Broekaart (Rijkswaterstaat), Helene van Zutphen (directeur stichting Nederland Schoon) en Olaf Prinsen (directeur NVRD). Laatstgenoemde was ook degene die de prijzen op 20 november mocht uitreiken.

Er waren dit jaar tien genomineerden, vijf per categorie, die in aanmerkingen kwamen voor een prijs. Bij de personen behoorden Janne Willemsen, Cees Massaar, Herman van der Hout, Hans Kramer en Jacko van Harn tot de kanshebbers. Bij de teams waren Team Wassenaar, Team buitendienst Leerdam, Mooi Schoon-team Rova, Team Oeteldonk en Team Tominggroep genomineerd.

Gemotiveerd en enthousiast

Bij het congres op 20 november werd Jacko van Harn (Terneuzen) uitgeroepen tot winnaar in de categorie personen. Van Harn werd genomineerd door Paul Marinissen, hoofd realisatie en beheer van de gemeente Terneuzen. Marinissen vertelt: 'Ik heb Jacko van Harn genomineerd als Uitblinker 2017 omdat hij één van onze meest gemotiveerde en enthousiaste medewerkers is die betrokken is bij straatreiniging en het schoonmaken van onze stad.' Van Harn is onder meer verantwoordelijk voor het leegmaken van afvalbakken en containers, terwijl hij ook alle klachten afhandelt die binnenkomen bij de gemeente.

Van Harn kon bij zijn nominatie rekenen op veel steun van de gemeente Terneuzen, die de inwoners zelfs speciaal opriep om hun stem op hem uit te brengen. Dat leverde hem uiteindelijk de overwinning op, tot grote blijdschap van Van Harn: 'Ik was al zeer vereerd om genomineerd te zijn, maar het is fantastisch dat ik Uitblinker 2017 ben geworden. Ik wil iedereen bedanken voor het stemmen.' Als winnaar van de verkiezing kreeg Van Harn een award en een cheque ter waarde van 250 euro uitgereikt.

De jury was lovend over het werk van Van Harn: 'Jacko van Harn laat zien dat het beroep straatreiniger niet stilstaat. Op latere leeftijd heeft hij zijn mbo 1-diploma via het Sectorplan Ambor behaald. Hiermee heeft hij niet alleen geïnvesteerd in zijn eigen ontwikkeling, maar ook in die van de gemeente. Daarnaast is Jacko niet bang om over zijn vak te vertellen; namens de afgestudeerden hield Jacko een toespraak voor de genodigden bij de diploma-uitreiking. Verder is hij actief op social media én zeer sociaal ten opzichte van collega's en inwoners van Terneuzen.'

Team 's-Hertogenbosch was de beste in de categorie 'teams'.

Winnaar Jacko van Harn van de gemeente Terneuzen.

Zichtbaar werk

Team 's-Hertogenbosch werd gekozen als Uitblinker 2017 in de categorie teams. Het reinigingsteam van 's-Hertogenbosch bestaat uit medewerkers van de gemeente 's-Hertogenbosch, Vado Straatreiniging BV, Biggelaar Groen BV en Stefan Geerts. Het team werd genomineerd door Dave Lang, evenementencoördinator van de gemeente 's-Hertogenbosch. Lang vertelt: 'Wij hebben ons team genomineerd voor de Uitblinkers 2017 omdat ze tijdens het carnaval – Oeteldonk in Den Bosch – de stad keurig hebben gereinigd en bijgehouden. Maar dat niet alleen. Wat nog veel belangrijker is: ze hebben social media gebruikt om zichzelf zichtbaar te maken en te tonen wat ze precies doen, hoe hun werk eruitziet. Dat filmpje is inmiddels veertigduizend keer bekeken; dat is gewoon geweldig.'

Het harde werken van Team 's-Hertogenbosch was ook bij de jury niet onopgemerkt gebleven. Zij waren vol lof over de medewerkers: 'Team 's-Hertogenbosch gaat elk jaar de uitdaging aan om tijdens het carnaval de straten van de binnenstad schoon te houden en op orde te brengen. Waar anderen snel zouden weggrennen bij het aanzicht van de carnavalsbende, zet dit team er juist een tandje bij. Ook denkt het team mee over hoe ze zelf het werk kunnen verbeteren, zoals door het inzetten van de innovatieve 'schuif' die ontwikkeld is om snel plastic bekertjes op te ruimen. Verder zorgt het team voor inzicht in de werkzaamheden door het gebruik van social media.' Ook de mannen van Team 's-Hertogenbosch keerden huiswaarts met een award en een cheque van 250 euro.

Symbol

Jacko van Harn en Team 's-Hertogenbosch mogen zich dus de Uitblinkers van 2017 noemen. Beide

Van Harn krijgt zijn cheque uitgereikt.

winnaars werden na de verkiezing nog eens extra in het zonnetje gezet door hun respectievelijke gemeenten; precies de erkenning waarvoor de verkiezing bedoeld was. Dat benadrukte ook de jury nog maar eens: 'De prijswinnaars staan symbool voor de vele professionals die zich iedere dag weer inzetten om Nederland schoon en leefbaar te houden. De straat zichtbaar schoon maken werkt preventief en beperkt de hoeveelheid zwerfafval aanzienlijk. Alle genomineerden die we hier vandaag gezien hebben, dragen op hun eigen manier een steentje bij.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7232

Het complete Team 's-Hertogenbosch.

Be social - Scan of ga naar:
www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7233

Iedereen kent ze wel, de kleine veegmachines die de stad en uw wijk schoonhouden. Stoelenspecialist EBLO uit Zwijndrecht is al jaren stoelenleverancier voor onder andere deze reinigingsmachines: ergonomische stoelen die passen in de kleine cabine met behoud van bewegingsruimte. EBLO is gespecialiseerd in het oplossen van alle mogelijke zitproblemen en kan vanuit die expertise zitadvies uitbrengen. Hiermee kunnen rug- en andere lichamelijke klachten worden voorkomen.

Auteur: Nino Stuivenberg

'Een goede stoel voorkomt lichaamsklachten'

EBLO Seating: dé specialist in het oplossen van zitproblemen

EBLO is op diverse fronten actief. Het bedrijf levert niet alleen stoelen, maar bouwt bijvoorbeeld ook stoelen in, zowel op locatie als bij EBLO in de werkplaats. Tevens biedt EBLO de mogelijkheid om de stoelen (preventief) te onderhouden, waardoor ze aanzienlijk langer meegaan. Het bedrijf biedt duidelijk een totaaloplossing. Salesmanager Hennie Olsthoorn van EBLO: 'Wij beschikken over een bedrijfspand dat voorzien is van een eigen opslagruimte van ruim tienduizend vierkante meter, en hebben altijd voor elk type voertuig diverse stoelen op voorraad. Met een eigen stoffeerderij, assemblage-afdeling en een team van ergonomische adviseurs hebben wij alles onder één dak.'

Meer vraag

De vraag naar ergonomische stoelen neemt almaar toe. Dat ziet men ook bij EBLO, legt Olsthoorn uit. 'Bedrijven zien het belang van een goede werkhouding van hun werknemers in. Hiermee worden namelijk houdingsklachten voorkomen, wat aanzienlijk scheelt in het ziekteverzuim en uiteraard de bijbehorende kosten. EBLO speelt hierbij een belangrijke rol door het leveren van ergonomische stoelen en het geven van zitinstructies. Dankzij

goed zitadvies kan de chauffeur de beste zithouding aannemen, wat de kans op rugklachten vermindert.'

Ergonomisch specialist

Steeds meer bedrijven en instanties weten EBLO te vinden als ergonomisch specialist. Ook in de reinigingsmachines van reinigings- en afvalinzamelingsbedrijf Reinis zijn de ergonomische stoelen van EBLO terug te vinden. De ergonomische stoelen zijn absoluut een meerwaarde voor Reinis, legt wagenparkbeheerder Ed Van As uit: 'Het is heel belangrijk dat de stoel in stand blijft, zodat rugklachten voorkomen worden. De stoel moet zijn werk doen en goed ondersteunen, want voor je het weet heeft een chauffeur last van langdurige klachten. Dat wil je te allen tijde voorkomen.'

Reinis beschikt over een machinepark van ongeveer veertig voertuigen, waarvan een groot deel is uitgerust met EBLO-stoelen. Zo kwam Reinis ook in contact met EBLO, vertelt Van As. 'De machines worden intensief gebruikt; er wordt bijvoorbeeld veel in- en uitgestapt. Na verloop van tijd slijten de stoelen en is er reparatie nodig. EBLO is deskundig

op dat gebied. Zo zijn wij vijf jaar geleden bij hen terechtgekomen.'

Korte lijntjes

Reinis heeft dus korte lijntjes met stoelenleverancier EBLO. Dat is een groot voordeel, stelt Van As. 'Wij proberen de stilstand van onze machines zoveel mogelijk te beperken. Als je eerst contact moet zoeken met de leverancier van de machine, gaat er kostbare tijd verloren. Wij leveren de stoelen nu zelf bij EBLO af en dan zijn ze korte tijd later alweer gerepareerd, waardoor we verder kunnen met ons werk. Ik ben absoluut tevreden over hun manier van werken; het werk verloopt altijd soepel en de stoelen worden snel gerepareerd.'

EBLO Seating
 Schrijnwerkersstraat 10, 3334 KH Zwijndrecht
 +31 (0)180-512866
www.stoelen.nl

Een totaaloplossing voor onderhoud in de openbare ruimte

Meclean Citycleaner: één machine voor onkruidbestrijding én stadsreiniging

Onkruid bestrijden en het uitvoeren van reinigingswerkzaamheden: tot nog toe waren daar verschillende machines voor nodig. Dat kan efficiënter, dacht men bij Meclean. Het bedrijf heeft een machine ontwikkeld waarmee gebruikers zowel kunnen reinigen als onkruid bestrijden: de Meclean Citycleaner. De Citycleaner zal in januari op de Groene Sector Vakbeurs in Hardenberg voor het eerst aan het publiek getoond worden.

Auteur: Nino Stuivenberg

Voor een buitenstaander lijkt het wellicht een ingewikkeld proces: het ontwikkelen van één machine waarmee nagenoeg al het stadsonderhoud gedaan kan worden. Wie Meclean en zijn bedrijfsactiviteiten al langer kent, weet echter dat de Citycleaner eigenlijk een logisch gevolg is van het werk waar Meclean al jaren mee bezig is. Als fabrikant van

Aqualutions-onkruidbestrijdingsmachines en Meclean-reinigingsmachines heeft Meclean ervaring opgedaan in beide gebieden. Die combinatie van ervaring en expertise heeft uiteindelijk tot de Citycleaner geleid, die naar verwachting begin 2018 in productie zal gaan.

Ervaren kracht

Met Aqualutions startte Meclean in 2014. De onkruidmachines die werken op basis van heet water waren meteen een succes, aldus Coen Verhelst, directeur van Meclean. 'Met Aqualutions hebben wij ons drie jaar lang beziggehouden met de ontwikkeling en productie van onkruidbestrij-

5 min. leestijd

SPECIAL REINIGEN

elkaar. In deze machine zit de jarenlange ervaring van Aqualutions en Meclean samengepakt.'

Duizendpoot

De Citycleaner heeft een werktuigdrager nodig om te functioneren. De tweedelige machine, bestaande uit een spuitbalk en een frame met techniek, dient gemonteerd te worden op een hydraulisch aangedreven werktuigdrager. De Citycleaner is compatibel met nagenoeg elk merk en type werktuigdrager. Aan de voorkant van het voertuig wordt een spuitbalk gemonteerd met een werkbreedte van 1,20 meter. De hydraulisch beweegbare spuitbalk van de Citycleaner kan ingezet worden voor drie vormen van reiniging, legt Verhelst uit. 'Met deze spuitbalk kan de gebruiker onkruid bestrijden, kauwgom verwijderen en het wegdek reinigen in geval van calamiteiten, zoals bij olie op het wegdek. Wat betreft de onkruidbestrijdingsfunctie zit de Citycleaner qua snelheid en oppervlakte op dezelfde resultaten als reguliere onkruidbestrijdingsmachines. Theoretisch zouden wij hem zelfs in de markt kunnen zetten als pure onkruidbestrijder, maar dat zou de reinigingsfuncties van de Citycleaner tekortdoen.' Ook bij kauwgomverwijdering zijn de resultaten indrukwekkend. 'De machine werkt met een snelheid van drie kilometer per uur en een werkbreedte van 1,20 meter, wat betekent dat er per uur een oppervlakte van ongeveer drieduizend vierkante meter gereinigd kan worden. Dat is een spectaculair verschil met traditionele kauwgomverwijderingsmethoden, die vaak maar tot de vier- of vijfhonderd vierkante meter per uur komen.'

dingsmachines. Onze machines werden via dealers verkocht in binnen- en buitenland. Zo hebben we in die periode veel ervaring op kunnen doen op het gebied van onkruidbestrijding. Je komt zo niet alleen in contact met afnemers, maar ook met gebruikers. Tijdens deze jaren werd bij ons duidelijk: er zit veel meer in dan alleen onkruidbestrijding. Toen zijn wij al gaan nadenken over een nieuwe machine.'

Aan het begin van dit jaar werden de eerste stappen gezet om die machine ook daadwerkelijk te kunnen produceren. Aqualutions werd per 4 januari overgenomen door Mantis ULV, zodat Meclean zich volledig kon focussen op reinigingsmachines en de nieuwe Citycleaner. Verhelst: 'Na de verkoop zijn wij direct begonnen met de ontwikkeling van de Citycleaner. Als producent van hogedrukreinigers zijn wij continu bezig met stadsreiniging. Je merkt dan dat er in de markt vragen zijn over reiniging; de stad moet op allerlei manieren toonbaar gemaakt worden. Zo ontstond het besef dat het technisch mogelijk zou zijn om één machine te introduceren die al het onderhoud in de stad kan doen. Graffiti, kauwgom, onkruid, geurbestrijding, wegbelijning verwijderen, riool ontstoppen, noem maar op. Dat brengen wij met de Citycleaner bij

Op de rug van de werktuigdrager bevindt zich het andere deel van de machine. Hier is onder meer de watertank gevestigd. 'Met dit deel van de machine, dat verlengd kan worden met bijvoorbeeld een haspel, of een pomp om de watertank te vullen met oppervlaktewater, kunnen andere vormen van reiniging worden toegepast. Daarbij kun je denken aan het verwijderen van graffiti, geuren of wegbelijning.' Al met al is de Citycleaner dus een duizendpoot die voor het complete scala aan stads- onderhoud kan worden ingezet. Dat beaamt ook Verhelst: 'We hebben hier een machine die al het onderhoud in stedelijk gebied bij elkaar brengt. Je kunt er in principe al het werk mee uitvoeren.'

Eén druk op de knop

Die multifunctionele inzetbaarheid brengt een aantal voordelen met zich mee. Zo is het bij onkruidmachines vaak het geval dat deze alleen gedurende het onkruidseizoen draaien en in de winter dus stilstaan. Dat is met de Citycleaner niet zo, legt Verhelst uit. 'De Citycleaner is zowel op groen als grijs gebied inzetbaar, waardoor je hem eigenlijk het hele jaar door kunt laten draaien. En dat geldt niet alleen voor de machine zelf, maar ook voor het voertuig waarop het bevestigd is. Op die manier blijft de machine rendabel.' 'Het unieke van deze machine zit hem met name in de brede inzetbaarheid', vervolgt Verhelst. 'Vanuit de cabine kan de spuitbalk ingesteld worden voor onkruidbestrijding, kauwgomverwijdering of straatreiniging. De machine is dus letterlijk met één druk op de knop in te stellen voor de gewenste vorm van reiniging.'

Kauwgom verwijderen.

Van Dyck Nederland | T +31 6 224 903 26

Van Dyck België | Provinciebaan 71 | BE-2235 Houtvenne
T +32 16 69 91 56 | F +32 16 69 62 53 | info@vandyck.be | www.vandyck.be

Algemene reiniging van verkeersborden.

Graffiti verwijderen.

Puur water

Meclean maakt bij reinigingsmachines al lange tijd gebruik van de Steamplus-techniek: een techniek waarbij stoom en hogedruk met elkaar gecombineerd worden. De Steamplus-techniek is ook in de Citycleaner toegepast. Dat betekent dat de machine voor alle functies uitsluitend water nodig heeft, zonder pesticiden of reinigingsmiddelen. Onkruid bestrijden zonder pesticiden wordt al jaren toegepast; hier is veel aandacht voor geweest. Wat lang niet iedereen beseft, is dat dezelfde discussie ook speelt in de reinigingshoek. Een verbod op het gebruik van reinigingsmiddelen in de openbare ruimte is minstens zo actueel als het pesticidenverbod. Met onze werkwijze kunnen we aan de eisen van beide thema's voldoen.'

Water vormt dus de basis voor de werkzaamheden met de Citycleaner. Achter op de werktuigdrager wordt een tank gemonteerd die, afhankelijk van het type voertuig, tussen de 600 en 1100 liter water met zich mee kan dragen. Naast drinkwater kan ook oppervlaktewater worden gebruikt, dat met een pomp uit de sloot in de tank gepompt wordt, aldus Verhelst. 'Wat dat betreft werken we op dezelfde manier als andere machines. Het water moet een bepaalde zuiverheidsgraad hebben en wordt eerst gefilterd voordat het de tank in gepompt wordt.'

Schonere straten

De ontwikkeling van de Citycleaner is het afgelopen jaar in een stroomversnelling geraakt. Waar er aan het begin van het jaar alleen nog een idee op tafel lag om de machine te ontwikkelen, werd

medio mei het eerste prototype gebouwd. De prototyp fase is inmiddels afgerond en de eerste nulserie is ook al gebouwd. Die snelle ontwikkeling is volgens Verhelst te danken aan de jarenlange ervaring van het bedrijf. 'We hebben in korte tijd een compleet nieuw model opgebouwd, maar wel met technieken die we al kenden. In zekere zin is de Citycleaner een verzameling van technieken die we bij andere machines al jarenlang in productie hebben. We hoefden dus niet opnieuw het wiel uit te vinden. Natuurlijk bouw je altijd eerst een prototype; die fase sla je niet over. Maar het heeft de ontwikkeling wel versneld.'

De nulserie wordt op het moment van schrijven uitgebreid getest. Hierna volgt de bouw van de eerste 'echte' Citycleaner, die in 2017 nog afgerond zal worden. Het streven is namelijk om op de Groene Sector Vakbeurs, die van 9 tot en met 11 januari 2018 plaatsvindt in Hardenberg, een compleet werkend model te kunnen demonstreren. Verhelst ziet het komend jaar dan ook vol vertrouwen tegemoet: 'Wij rekenen erop dat we vanaf januari of februari kunnen starten met de productie van de Citycleaner. We willen de eerste machines afleveren voor het komende onkruidseizoen. We verwachten een gewinningsfase in de markt, waarbij men de machine in eerste instantie toch uitsluitend als onkruidbestrijder zal beschouwen. Het is wel de bedoeling dat gebruikers het bredere plaatje gaan zien. Uiteindelijk levert dat voor iedereen een schonere leefomgeving op.'

Riool ontstoppen.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7234

IS UW STRAATWERK SCHOON EN VRIJ VAN KAUGWOM?

Ons reinigingsmiddel? Water, schoon water!

Jadon garandeert u een schoon en kauwgomvrij winkelgebied. Snel en vakkundig gerealiseerd, milieuvriendelijk en met een minimum aan overlast!

(0488) 430289
info@jadon.nl
www.jadon.nl

VOORSTEL CURSUSDATA EN LOCATIES 2017: (2E HELFT)

Cursus Inspecteur Basis (1 dag)

- 16 november 2017, Delft (JS)
- 14 december 2017, Zwolle (HJ)

Opfriscursus inspecteur van speelgelegenheden (1 dag)

- 16 november 2017, Hengelo (HJ)
- 7 december 2017, Delft (JS)

Studieochtend WAS (9.00 – 14.00 uur)

- 23 november 2017, Zwolle (HJ)

Training nieuwe normen NEN-EN 1176 (09.30-15.30 uur)

- 4 december 2017, Utrecht

Vakopleiding veiligheidsinspecteur van speelgelegenheden (5 dagen)

- Open inschrijving. De opleiding gaat van start zodra een groep van circa 5 deelnemers kan worden geformeerd (bij voorkeur uit eenzelfde regio), en wordt gehouden in de gemeenten waaruit de deelnemers afkomstig zijn.

Makita/Dolmar verwelkomt nieuw lid bladblazerfamilie

Viertaktbladblazer produceert volgens de fabrikant bijna 80% minder uitstoot dan toegestaan

Alles op accu doen is nog een uitdaging; daarom zet Makita behalve op accumaterieel in op zuiniger viertaktmaterieel. In het verleden had deze groep machines nog wat kinderziektes, maar die tijd is voorbij.

In het verleden werd vaak gebruikgemaakt van tweetaktapparatuur, omdat viertaktmotoren nog wat nadelen hadden; denk aan een lage acceleratie. In deze laatste categorie heeft de ontwikkeling niet stilgestaan. De uitstoot van viertaktmotoren zou volgens Makita inmiddels ongeveer acht keer minder zijn dan die van vergelijkbare tweetaktmotoren. Bij een tweetaktmachine komt 20 procent van de benzine onverbrand in de uitlaat.

Dat is belastend voor het milieu, maar veroorzaakt ook een hinderlijke geur, licht Makita toe. Door het kleppensysteem van een viertakt wordt bijna alle brandstof verbrand voordat het in de uitlaat terecht komt.

Nieuwe emissienormen

Makita brengt de viertaktmotoren op de markt in de zogenoemde MM4-lijn. De nieuwe viertaktmotoren voldoen volgens Makita aan de aangescherpte emissienorm van 2019. Deze strengere regels moeten leiden tot een verdere emissiereductie voor brandstofmotoren buiten de weg. De uitstoot van de MM4-lijn zou bijna 80 procent minder zijn dan wettelijk toegestaan.

De bestaande modellen bladblazers van dochterbedrijf Dolmar, een handgedragen model met een 24,5 cc-motor en ruggedragen model van 75,6 cc, werden onlangs aangevuld met een nieuwe ruggedragen bladblazer met een cilinderinhoud die daar precies tussenin zit. Voor model MG5300.4 ontwikkelden de ingenieurs een 52,5 cc-motor.

Minder weerstand

De motor is voorzien van een nieuw waaierhuis. Dit is dusdanig vormgegeven dat er minder wrijving

optreedt. Daardoor zouden een luchtopbrengst van 900 vierkante meter per uur en een luchtsnelheid van 98 meter per seconde mogelijk zijn. Hiermee is het volgens de fabrikant ook mogelijk een nat bladerdek weg te blazen. Om deze handeling verder te vergemakkelijken, wordt het apparaat geleverd met een platte blaasmond. Het blaasvolume is iets kleiner dan dat van zijn 'grote broer', maar de snelheid van de lucht iets groter. De ruggedragen bladblazer heeft een brandstoftank van 1,8 liter en is geschikt voor Euro-loodvrije benzine. Het model weegt slechts 8,9 kilo.

DOE MAAR. DOLMAR

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7235

Sinds het wettelijk verbod op glyfosaat bij de bestrijding van onkruid op verhardingen zoeken Nederlandse gemeenten en hoveniersbedrijven naar aanvaardbare alternatieven. Deze oplossingen met heet water, hete lucht of borstelen dienen zowel doelmatig als efficiënt te zijn. De laatste aanwinst op borstelgebied heet de Tielbürger-onkruidmachine. Harry Kloosterman van onkruidbeheerder Weed Free Services: 'Hij is heel makkelijk voor randjes en kantjes.'

Auteur: Guus van Rijswijk

'Werken met de Tielbürger is starten, lopen en geen geouwehoer'

Onkruidborstelmachine is 'wendbaar en robuust, geen hobbyding'

Duurzame onkruidbestrijding: hoe doe je dat? Voor machinefabrikanten is er op dit gebied nog een heel nieuwe wereld te ontdekken. Volgens verkoper Jetze Gros van leverancier Dem uit Leeuwarden doet Tielbürger een geslaagde poging om onkruidbestrijding even simpel als doeltreffend te maken. 'We hebben voor deze machine gekozen omdat er een krachtige motor op zit', vertelt hij. 'Daarbij heeft de consument de keuze tussen een krachtige Honda gvx 160 of een Briggs & Stratton 850 ic-motor. Het is een robuuste machine, gemaakt van hoogwaardig staal voor professioneel gebruik.'

Met gevoel mee omgaan

Volgens Gros kunnen zowel gemeenten als hoveniersbedrijven goed uit de voeten met de machine. 'Andere merken zijn of te klein of te fragiel. Dit is een compacte, sterke constructie van 55 kilogram met een motor die lang meegaat.' Het model is gloednieuw; het eerste Tielbürger-exemplaar rolde op 1 juni 2017 van de band. De machine rijdt op comfortabele luchtbanden en heeft een werkbreedte van 50 centimeter en een spoorbreedte van 38 centimeter. Met name voor een stenen ondergrond is de machine geschikt, vertelt Gros. 'Je laat de machine het werk doen. Dus niet te veel

drukken en er met gevoel mee omgaan. Op die manier ontdoe je met het grootste gemak schoolpleinen, stoepen en achtertuinen moeiteloos van onkruid. Wat dat betreft is deze machine echt een aanwinst.'

Revolutionaire stap vooruit

De machine, waarvan de borstels worden gevormd door tien ijzersterke staaldraden, is technisch gezien een revolutionaire stap vooruit, zegt Gros. 'Deze staaldraden zijn op een speciale manier vervaardigd en worden onder andere ook gebruikt voor liftkabels. Daarnaast heeft de machine een

‘Met de verstelbare, inklapbare stuurboom past hij zo in een kofferbak’

snelwisselsysteem, waarmee de borstels zonder gereedschap snel en gemakkelijk verwisselbaar zijn.’ De V-snaar is geheel afgesloten, zodat deze nauwelijks bevattelijk is voor vuil en slijtage. De stuurboom is in zes hoogtes verstelbaar (tussen de 80 en 115 centimeter) en heeft een ergonomische veiligheids- en bedieningshendel. ‘Hij is makkelijk qua gebruik: een hendel voor het gas en een hendel voor het bedienen van de borstel. Daarnaast heeft hij een beschermhoes die wegvliegende steentjes tegenhoudt. Die kun je aan één kant omhoog doen, zodat je de zijkanten meeneemt.’

Direct resultaat

Het compacte karakter van de Tielbürger maakt hem voor hoveniers uitermate geschikt om bij particuliere klanten in te zetten, vertelt Gros. ‘Met

de verstelbare, inklapbare stuurboom past hij zo in een kofferbak. Daardoor is hij makkelijk te vervoeren. Zowel particulieren als beroepsmatige gebruikers kunnen er uitstekend mee uit de voeten. De Tielbürger houdt de openbare ruimte moeiteloos vrij van onkruid. Of het nu gaat om ongewenste vegetatie op vliegvelden, bij ziekenhuizen, winkelcentra, agrarische bedrijven of parkeerterreinen: hij geeft direct resultaat. Daarnaast kun je er veilig mee werken en bewijs je het milieu een dienst.’

Liefde op het eerste gezicht

Het bedrijf Weed Free Services is gespecialiseerd in milieuvriendelijk beheer en bestrijding van invasieve exoten door heel Nederland. Toen de Tielbürger in augustus van dit jaar op de markt verscheen, besloot Harry Kloosterman van Weed Free Services direct twee machines aan te schaffen. ‘De machine zag er professioneel uit, ik had er meteen het volste vertrouwen in. Het ontwerp en het uiterlijk bevielen me; het was liefde op het eerste gezicht. Toen ik hem zag staan, heb ik meteen gezegd: dat is een apparaat voor mij, doe er maar twee.’

Steen door de ruit

De machines die hij in gebruik had, voldeden niet meer, vertelt Kloosterman. ‘We hadden andere borstelmachines, waarvan het materiaal moe was en wat begon te buigen.’ De oude machine zorgde bovendien voor opspattende steentjes. ‘Die machine bestond meer uit plastic dan ijzer wat betreft basismateriaal. Het is zelfs een keer voorgekomen dat er een steentje dwars door de ruit van onze bedrijfswagen vloog, terwijl die net nieuwe ramen had.’

Mooiste beeld

Kloosterman gebruikt de Tielbürger voor een ondergrond van tegels en straatklinkers. Over zijn nieuwe aanschaf heeft hij niets dan lof. ‘De machine bestaat uit een gesloten circuit met tien borstels, waardoor er veel minder afval wegspat. Het is een degelijke, professionele machine met goede borstels en een rustige rotering. Je kunt een dag draaien met een set van tien borstels. Dat geeft het mooiste en schoonste beeld.’

‘De machine bestaat uit een gesloten circuit met tien borstels, waardoor er veel minder afval wegspat’

Geen hobbyding

Ook de collega’s van Kloosterman zijn erg te spreken over hun nieuwe werktuig. ‘We verwijderen veel onkruid op verharding bij begraafplaatsen. Daar liggen veel paadjes van zo’n negentig centimeter breed. Het scheelt enorm als je dan geen last hebt van opspattende deeltjes.’ Naast het gebruiksgemak vindt Kloosterman het prettig dat de machine geen storingen kent en makkelijk is schoon te maken. ‘Deze machine is wendbaar, robuust en neemt alles mee. Geen hobbyding. Het is starten, lopen en geen geouwehoer.’

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7237

Granietreiniging in Augsburg, Duitsland.

In korte tijd een schoon straatbeeld

Jadon onderscheidt zich met milieuvriendelijke reiniging

Een schone openbare ruimte, vrij van kauwgom, grauwsluier en vlekken, is in Nederland lang niet altijd de norm. Vervuilde straten zijn de laatste jaren bijna bij het straatbeeld gaan horen. De vervuiling neemt almaar toe en gemeenten hebben vaak minimaal budget om te reinigen. Wanneer er dan gereinigd wordt, is het belangrijk dat er snel en vakkundig gewerkt wordt. Jadon Groep kan in die behoefte voorzien. Het bedrijf uit Valburg heeft inmiddels een indrukwekkende lijst met referenties opgebouwd.

Auteur: Nino Stuivenberg

De reinigingswijze van Jadon bestaat uit een aantal technieken: extreem heet water, stoom en hoge druk. Door de juiste combinatie van deze reinigingstechnieken worden alle soorten vervuiling in één behandeltraject bewerkt en verwijderd. Het vrijgekomen reinigingswater wordt direct van het oppervlak opgezogen en in de machine gefilterd. 'Jadon heeft patent op dit reinigingsconcept, waarmee kauwgom en alle andere vervuiling worden verwijderd', vertelt Bram van Laar van Jadon. 'Onze werkwijze wordt inmiddels op veel plaatsen in Europa toegepast. Wij doen zelf werkzaamheden in België, Nederland en Duitsland. In Noorwegen, Zweden en Denemarken wordt ook met onze machines gereinigd, maar dan onder licentie.'

Puur water

Een belangrijk aspect van Jadons manier van werken is het milieu, legt Van Laar uit. 'Om het milieu zoveel mogelijk te ontzien, gebruiken wij geen reinigingsmiddelen of chemicaliën. Er zitten dus beslist geen schadelijke toevoegingen in het reinigingswater. Het Jadon-reinigingsmiddel is puur water. Door de extreem hoge temperaturen zijn chemicaliën overbodig.' Daar hoort ook duurzaamheid bij, stelt Van Laar. 'Door veel klanten wordt onze reiniging als duurzaam bestempeld. Bestrating krijgt namelijk een langere levenscyclus omdat de uitstraling niet verslechtert, maar door de jaren heen juist op een hoog niveau blijft. Na elke reiniging ondergaat het straatbeeld een metamorfose.'

Doordat het proces regelbaar is, kunnen vrijwel alle typen verharding worden gereinigd, ongeacht de gebruikte voegverbinding, steensoort of afwerking. Jadon doet dus niet alleen aan kauwgomverwijdering, maar reinigt ook direct het straatwerk: winkelstraten, parkeergarages, stations, luchthavens en bedrijfsvloeren. Die veelzijdigheid is ook terug te zien in de lijst met referenties die het bedrijf heeft opgebouwd. Van Laar: 'Jadon werkt voor alle grote spoorwegbedrijven in Nederland, België en Duitsland en heeft een aantal luchthavens als klant. Opdrachtgevers als de steden Breda, Tilburg, Drachten, Arnhem, Brussel, Hamburg en Stuttgart, maar ook vastgoedmaatschappijen weten ons te vinden.' Van Laar vervolgt: 'Of het nu gaat om het reinigen van een complete binnenstad of van een marktplein in een dorp, onze opdrachtgevers kun-

nen in alle gevallen een gelijke behandeling en een perfect eindresultaat verwachten.'

Beeldmateriaal

Eén van de gebieden waar Jadon schoonmaakwerkzaamheden heeft verricht, is het centrum van de gemeente Vlaardingen. Reiniging van de stad is in Vlaardingen geen onderdeel van de standaardwerkzaamheden. De sociale werkplaats doet wel reiniging, maar dan met name graffiti, geen dieptereiniging van de straat. In de gemeente werd echter geconstateerd dat de straten erg vies waren, vertelt Bas Huisman, directievoerder Stedelijk Beheer bij de gemeente Vlaardingen. Huisman: 'We hebben hier vooral veel last van kauwgom; mensen beseffen niet altijd dat het dertig jaar duurt voordat kauwgom afgebroken is. De gemeente wilde de straten daarom liever gisteren dan vandaag gereinigd hebben en heeft extra budget vrijgemaakt voor het verwijderen van kauwgom. De grote wens was dan wel dat de straten voor de feestdagen gereinigd waren.'

Er moest dus snel geschakeld worden. Huisman besloot toen om met Jadon in zee te gaan. Hij legt uit: 'Wij hebben Jadon gevraagd om de machine bij ons te komen proefdraaien, zodat we een indruk konden krijgen van het resultaat. Dat was echter niet mogelijk; proefdraaien is veel te duur. Bram van Laar heeft ons toen foto's en video's toegestuurd van eerdere werken, waarna wij overtuigd waren. Ook hun referenties speelden daarbij

Straatbeeld in Vlaardingen na de werkzaamheden.

een rol.' Toen de keuze eenmaal gemaakt was, zat Huisman alleen nog met zijn krappe deadline. 'Na overleg met Jadon hebben wij het voor elkaar gekregen om hen in oktober al een groot deel van de reiniging te laten doen. Zij hebben zich flexibel opgesteld en wat andere werkzaamheden verzet, zodat hier alles op tijd schoon was.'

Algen en mos

Een voordeel van Jadons methode is dat er chemievrij gereinigd wordt, aldus Huisman. 'De gemeente doet hier al dertig jaar aan chemievrije onkruidbestrijding. Deze werkwijze sluit daar goed op aan en dat is goed ontvangen. Jadon werkt puur op stoombasis; daar wordt alles mee gereinigd zonder chemicaliën. Ook algen en mos worden daarbij meegenomen.' In totaal heeft Jadon in twaalf dagen tijd een oppervlakte gereinigd van ruim tienduizend meter.

Jadon geeft bij werkzaamheden de garantie dat zij terugkomen als de reiniging niet aan de gestelde eisen voldoet. In Vlaardingen was dat niet nodig; Huisman is zeer te spreken over de resultaten van de reiniging. 'Het verschil is als zwart en wit. De winkeliers hebben ook positief gereageerd op het resultaat, dus wij zijn tevreden.' De komende maanden zal Jadon dan ook terugkeren om andere delen van de stad te reinigen.

Jadon aan het werk in Keulen.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7238

FacilityApps
ready for the fu

'Smart City biedt groenvoorziener een optimaal werkproces'

Modellen met voorspellende waarde hebben de toekomst in de groenvoorziening, aldus Dirk Tuip van FacilityApps. Voor Tuip is het *internet of things* een heel duidelijk concept, dat een grote en verstrekkende impact op ieders leven krijgt. Gesprekken met facilitymanagers en het management van servicebedrijven leerden hem dat dit concept nog niet voor iedereen even duidelijk is. 'De sciencefiction-auteur William Gibson zei het al: *The future is already here, it's just unevenly distributed.*'

4 min. leestijd

ps
ture

‘De waarde van veel data zit in het feit dat we ze kunnen analyseren om er verbanden uit te distilleren’

FacilityApps houdt zich bezig met het digitaliseren van het operationele werkproces. Het gebruik van het *internet of things* – en daarmee samenhangende begrippen als *smart city* en *smart building* – geldt daarbij als natuurlijke input. Maar wat houdt deze term *internet of things* nu precies in? Om het begrip op de juiste manier te duiden, kun je het volgens Tuip het beste opbreken in vier delen.

1. Hardware

Internet of things-hardware bestaat uit sensoren die worden toegepast op fysieke objecten. De sensoren genereren informatie, die verstuurd wordt naar het internet. Deze sensoren kunnen de temperatuur meten, de vochtigheid, de vulgraad in een container, de luchtkwaliteit of wat dan ook.

2. Connectiviteit

Om de informatie naar het internet te sturen, moet

de hardware *connected* zijn. Deze connectie is idealiter draadloos en verbruikt weinig energie, zodat de hardware makkelijk geïnstalleerd kan worden en lange tijd (meer dan vijf jaar) kan opereren op een batterij.

3. Analyse

Veel informatie (data) verzamelen, heeft geen waarde op zichzelf. Denk maar eens aan de duizenden foto's die we allemaal op onze computer hebben staan en waar we nooit naar kijken.

De waarde van veel data zit in het feit dat we ze kunnen analyseren, om er verbanden uit te distilleren. Als we hierin slagen, kunnen we uitkomsten voorspellen en naar aanleiding hiervan optimaliseren.

4. Actie

Als we de fysieke wereld hebben uitgemeten, de informatie hebben opgeslagen en geanalyseerd, zijn we klaar om te gaan voorspellen en om ons werk te optimaliseren. Maar wie gaat de acties uitvoeren die voortkomen uit het nieuwe proces? En hoe worden deze acties toegewezen en gecontroleerd? Deze laatste stap is van cruciaal belang in een echte, functionele internet of things-oplossing.

Meetbare actie als voorwaarde

Het advies van Tuip is om nooit een internet of things-pilot te starten zonder eerst na te denken over het actieproces. 'Meetbare actie is een voorwaarde. Val niet in de valkuil van *'build it and they will come'*, maar ga voor 'meet het en zorg voor een meetbare uitvoering'.

De vuilnisbaksensor

Een praktisch voorbeeld is de vuilnisbaksensor, vertelt Tuip. 'De vuilnisbaksensor meet de vulgraad van vuilnisbakken. Hij is klein, draadloos, werkt vijf jaar op één batterij en is zeer betaalbaar. De sensor zendt metingen van het publieke of een privénetwerk naar ons cloudplatform. Vandaaruit stellen we de informatie beschikbaar op een gepersonaliseerde webpagina.'

De klant kan vervolgens realtime de vulgraad van zijn vuilnisbakken zien, maar ook het historisch gebruik analyseren om zo een optimale route te bepalen. 'De route kan worden toegewezen aan een specifieke werknemer, die in de app deze taak als uitgevoerd kan markeren, waarmee hij hem klaarzet voor inspectie. Van begin tot eind is het hele proces, meetbaar, gedocumenteerd, geoptimaliseerd en uitgevoerd.'

Voor meer informatie over FacilityApps en de mogelijkheden van IOT gaat u naar www.facilityapps.com/nl/iot/

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7239

onkruid 1-2-3 weg!

ORIGINELE
ONDERDELEN
= LANGER LEVEN!

GENUINE PARTS
ORIGINAL GUARANTEE

HETE LUCHT
INFRAROOD
STOOM

veilig systeem
milieuvriendelijk
duurzaam resultaat
lage exploitatiekosten
minimaal onderhoud
maximale prestaties

De WeedSteam is de snelle en efficiënte oplossing voor effectief en duurzaam onkruidbeheer. De 1-2-3 combinatie van zeer hete lucht, infrarode straling en stoom pakt ongewenste vegetatie grondig aan. Na enkele dagen is het behandelde onkruid verdord! Bel nu Jean Heybroek en overtuig u van de unieke kwaliteiten van de WeedSteam!

**onkruid duurzaam en 3x efficiënter
bestrijden met de WeedSteam®**

Jean Heybroek

GROENTECHNIEK

kijk op www.jeanheybroek.com
voor een overzicht van ons leveringsprogramma
Jean Heybroek BV, tel. 030 - 639 46 11

Jean Heybroek

**WEED
STEAM**

Hondenpoep, peuken en achtergebleven etenswaren – klein vuil kan de kwaliteit van een verder nette en bijgehouden openbare ruimte in *no time* doen kelderen. Van Dyck Marcel brengt drie nieuwe machines op de markt voor het reinigen van de openbare ruimte: twee zwerfvuilzuigers en een veegmachine.

Stedelijke stofzuigers slurpen peuken en ander vuil

Van Dyck Marcel brengt nieuwe stadsvuilzuigers en veegmachine op de markt

Multihog-werktuigdrager met CityVac

De zuigunit CityVac is de laatste aanwinst in het werktuiggamma van de Multihog CX-reeks. De machine is op te bouwen op de kleinere modellen Multihog-werktuigdragers, namelijk de CX55 of de CX75. De modellen CX55 en CX75 werden enkele jaren geleden door Van Dyck Marcel tijdens de Agribex-beurs geïntroduceerd als werktuigdragers die bij uitstek geschikt zijn voor lastig te bereiken plekken, en die bijvoorbeeld ook gemakkelijk het trottoir op kunnen rijden. Met een zuigunit erop gemonteerd kunnen dus ook moeilijk bereikbare plekken aangepakt worden, bijvoorbeeld rond bankjes en prullenbakken.

Afhankelijk van de werktuigdrager heeft de opvangcontainer van de City Vac een inhoud van 0,9 m³ (CX55) of 1,1 m³ (CX75). Door een laag toerental van 1500-1700 rpm is er minder brandstof nodig en wordt de geluidsoverlast beperkt. Een gemakkelijk toegankelijke 10 micron-uitlaatfilter aan de achterzijde verzekert de uitstoot van schone lucht. De lans loopt over de cabine naar de voorzijde van de wagen, van waaruit hij beweegbaar is met een hoek van 150 graden om de cabine heen en 30 graden van de machine af. De zuigslang is bestand tegen grote belasting, flexibel en microbenbestendig. Door de hoogtelosning van de Multihog-CityVac-combinatie van 1575 mm kan het afval rechtstreeks in een container of aanhangwagen gestort worden. De geluidsarme turbine komt niet in contact met het verzamelde afval,

waardoor het risico op beschadiging of slijtage van de turbinebladen beperkt wordt.

De CityVac kan ook ingezet worden in combinatie met borstelen om losgekomen onkruid direct op te zuigen. Optioneel zijn twee veegborstels en uitbreiding met een onkruidborstel en/of kantensnijder.

Elektrische Aria 240

Van Dyck Marcel Belgium brengt dit jaar in de Benelux ook de Aria-zwerfvuilzuiger en Itala-veegmachine op de markt. De Aria 240 is een elektrische zelfrijdende blad- en vuilzuiger van fabrikant TSM Italy. Anders dan bij de opbouw met de CityVac, waarbij de lans met een joystick vanuit de cabine te bedienen is, loopt de bestuurder bij de Aria naast de machine.

Met een vacuümmechanisme zuigt de machine het klein afval op; dit wordt opgevangen in een bak met een capaciteit van 240 liter. Deze heeft vooral een verticaal volume, waardoor de machine een breedte van amper één meter heeft en manoeuvreerbaar is tussen en rond obstakels. De zuigslang is met de hand te bedienen, waardoor deze machine geschikt is voor moeilijk bereikbare plekken, zoals plantenbakken of boomspiegels. Met een volle accu (2,7 kW, 24 V) kan minimaal tien uur gewerkt worden, met een maximumsnelheid van 6 kilometer per uur. Met een geluidsniveau van slechts 68 Db (A) kan de Aria 240 ingezet worden op elk moment van de dag, ook in drukke winkelstraten.

Itala 135

De Itala-veegmachine 135 is beschikbaar met benzinemotor of batterijaandrijving en is door zijn beperkte afmetingen in het bijzonder geschikt voor fiets- en voetpaden. De machine is eenvoudig te bedienen.

www.vandyck.be

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7240

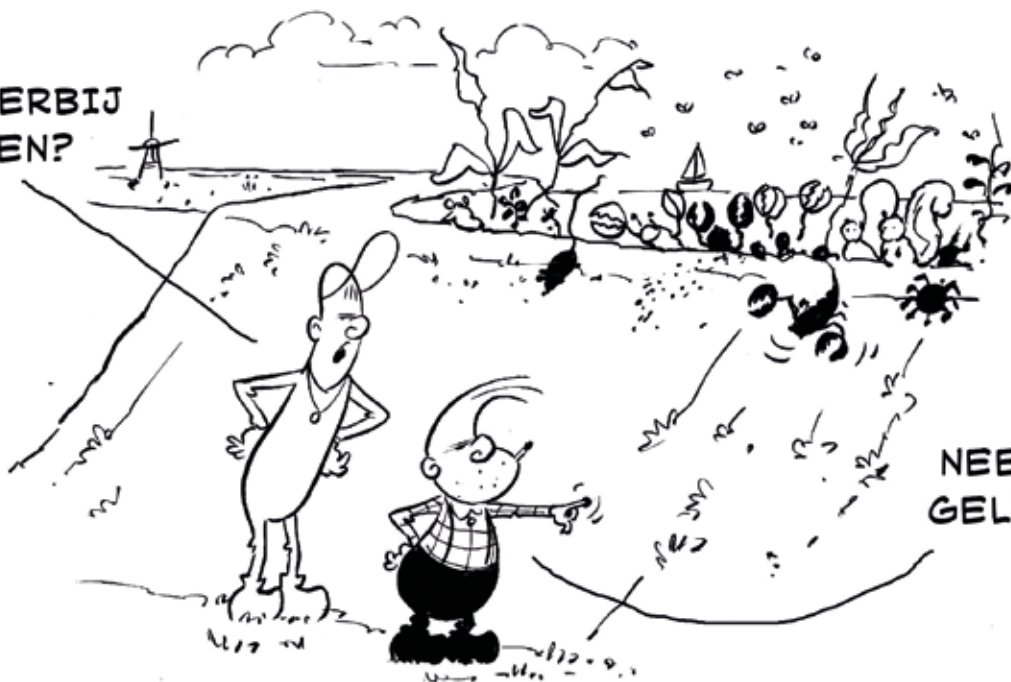
SAVE THE DATE

Bart en Boris

DOEN AAN BUDGETNEUTRAAL BEHEER

VINGERTJE ERBIJ
SCHAKELEN?

NEE GEEN
GELD VOOR

SYMPOSIUM 1 MAART '18

INVASIEVE EXOTEN: EEN BEGIN VAN BELEID

Nederland is in de ban van de invasieve exoten.

Je kunt geen website openklikken of er staat wel een artikel over invasieve exoten. Budget wordt hier echter niet voor vrijgemaakt. Overal waar je komt hoor je hetzelfde refrein: budgetneutraal werken.

Natuurlijk gaat dat wringen. De EU regulering verplicht beheerders om actie te ondernemen tegen een lange lijst: planten, dieren en insecten. Waar dat uit bestaat is nog even de vraag. Weinig beheerders hebben voldoende menskracht of budget om meteen maar alles aan te gaan pakken. Daarnaast is er ook weinig bekend over de effectiviteit van methodes.

Vakblad Stad + Groen wil daarom op 1 maart een congres organiseren over invasieve exoten. Primair doel is beheerders handvatten te geven om beleid te ontwikkelen. Daarnaast willen we de (voorlopige) resultaten presenteren van een aantal methodes om invasieven te bestrijden.

Stil(ler) en universeel inzetbaar

Cramer introduceert elektrische reinigingsmachines

Het Duitse merk Cramer heeft sinds enige tijd elektrische modellen van de veegmachine Domus en de blad- en afvalzuiger LS5000 in het assortiment.

Stad+Groen bezoekt importeur Eurogarden voor een toelichting op de machines.

Auteur: Kelly Kuenen

CRAMER UNIVERSEELZUIGER

De LS5000 E SW heeft een zuigmond met een werkbreedte van 80 centimeter. Ook kan er een zuigslang aangekoppeld worden, waarmee plaatsgewijs vuil kan worden opgezogen. 'Deze blad- en afvalzuiger noemen we liever een universeelzuiger, want je kunt hem voor meerdere toepassingen gebruiken', vertelt Laurent Maissan van Eurogarden.

In plaats van het vuil op te zuigen en af te voeren door middel van onderdruk, werkt deze machine met een turbine. Dat kun je als een nadeel en als een voordeel zien. 'Een systeem met onderdruk heeft als nadeel dat het heel complex is; dat wilde Cramer niet. Het turbinesysteem werkt eenvoudig. Een bijkomend voordeel is dat bijvoorbeeld blikjes worden ingedeukt en daardoor minder ruimte in beslag nemen.'

Het model heeft een opvangzak met stofafdekking, die aan de onderzijde open kan worden geknoopt om te worden gelegd. 'We hebben ook een model met een stalen bovenkant, waarbij de opvangbak gelegd kan worden door de cassette eruit te verwijderen. Vooralsnog is alleen de conventionele machine daarmee uitgerust, maar ook bij het elektrische model wordt hieraan gewerkt. De uitvoering met cassette is wat gemakkelijker leeg te maken, maar daar staat tegenover dat hij een kleinere opvang heeft, 160 liter. Dan is het maar net waarvoor je hem wilt gebruiken.'

De machine onderscheidt zich volgens Maissan door het lage geluidsniveau van 85 dB(L_{wa}) en het ontbreken van CO₂-stoot. Daarnaast is de universele inzetbaarheid een sterk punt. Behalve openbare ruimtes, kun je het werktuig ook inzetten op overdekte plekken als garages, en buitengebieden zoals parken. 'Of op plaatsen waar veel mensen

samenkomen en dus verschillende soorten afval worden geproduceerd. Hij zuigt alles op.'

De zuigmond is aan de machine gezekerd met een centrale bout. Wanneer de zuigslang gemonteerd moet worden, kun je de zuigmond door middel van een steeksleutel eenvoudig verwijderen.

De machine is voorzien van een 36 V-accu-pakket (225 Amp/h), waarmee maximaal tot 1,5 uur gewerkt kan worden. Hij heeft een traploos instelbaar toerental op de rotor met een maximum van 3150 (tpm). De maximale werkduur is onder meer afhankelijk van de manier waarop de bestuurder ermee werkt, de zelfaandrijving van de machine, het toerental en de buitentemperatuur.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7241

3 min. leestijd

SPECIAL REINIGEN

CRAMER DOMUS VEEGMACHINE

Ook de Domus-veegmachine is tegenwoordig verkrijgbaar als elektrisch model, standaard voorzien van een rode universele veegborstel met een werkbreedte van 70 centimeter, optioneel met een stuggere witte borstel. Aan de bovenzijde van de machine bevindt zich een hendel, waarmee de borstel onder een hoek ten opzichte van de rijrichting gezet kan worden. 'Als je hem naar links kantelt, hoopt het vuil zich aan die zijde op. Aan het eind van een baan, als je van richting verandert, zet je de borstel in tegenovergestelde richting. Op die manier kun je het vuil in één richting leiden.' Het aanbouwwerktuig kan ook in neutrale positie worden gezet. Voor de

borstel kan een opvangbak worden gemonteerd, waarin het vuil direct verzameld wordt. De Domus onderscheidt zich volgens Maissan door zijn compactheid, waardoor het model ook populair is onder particuliere afnemers. Verder blinkt hij uit met zijn wendbaarheid. Hij heeft een vrijloop op het wiel, waardoor de wielen meedraaien wanneer de machine om zijn as draait. Ook is er door het gebruik van de accu geen sprake van CO₂-uitstoot. Anders dan de vuilzuiger, die is voorzien van een lood-gel-accu, is dit model uitgerust met een lithiumion-accu van 85V en 5 Ah. Er kan maximaal 30 minuten gewerkt worden met een werksnelheid tot 2,4 kilometer per uur.

UW GROENE VAKKENNIS BREDER INZETTEN? WORD VAKTECHNISCH TOEZICHTOUDER GROENVOORZIENING

Heeft u de ambitie om uw vakkennis breder in te zetten? Dan is de functie **Vaktechnisch Toezichthouder Groenvoorziening** wellicht iets voor u! Als Vaktechnisch Toezichthouder Groenvoorziening fungeert u als expert met gedegen vakkennis en vakvaardigheden in de groenvoorziening. U kunt toezien op de begeleiding en uitvoering van de technische onderdelen van het bestek.

START:
JANUARI
2018

IPC
GROENE
RUIMTE
PRAKTIJKCENTRUM
EVAKMENSEN

NEEM VOOR MEER INFORMATIE CONTACT OP MET IPC GROENE RUIMTE
T 026 355 50 100 OF KIJK OP WWW.IPCGROEN.NL

BioMant Aqua

Nieuw bij Mantis ULV

Onkruidbestrijding met heet water: met BioMant ongeëvenaard in prijs en kwaliteit

- Grote werksnelheid door hoog water debiet
- Met milieuvriendelijke lpg-brander en accu verkrijgbaar (WS I/II)
- Hoge druk reinigingsfunctie op elk model
- Alle modellen profiteren van de fiscale MIA/Vamil regeling

Voor elke situatie de juiste machine!

Van de WS-Mini of WS-Compact voor kleinere oppervlakken tot de WS I/II voor het grote werk.

Ook van Mantis ULV:

- BioMant Herbi sprouitsysteem voor bio-herbicide en laag-risicomiddelen
- **MANIKAR** ULV-sproeisystemen voor minimaal herbicide verbruik

MANTIS ULV
SPRAYING SYSTEMS

Mantis ULV b.v.
www.mantis-ulv.nl
Tel: 0578 - 575 380
mantis-nl@mantis-ulv.com

Importeur van o.a. Gianni Ferrari in Nederland en Duitsland. Kijk voor meer informatie of voor de dealer bij u in de buurt op www.ferrari-frontmaaiers.com/verkooppunten of bel ons nr. 0481-371423

Advanced grounds care solutions

Gianni Ferrari heeft een zeer groot aanbod aanbouwwerktuigen voor alle seizoenen. Ook in zijn winterprogramma heeft Gianni Ferrari een groot aanbod; van sneeuwrees, sneeuwschuiver tot zoutstrooier.

Maak een afspraak voor een vrijblijvende demonstratie of bel: **0481-371423** voor meer informatie.

FERRARI

OREG

STRIGEL

MP SERIE 3-DELIGE CIRKELMAAIERS

Laagste brandstofgebruik door licht gewicht (Domex®)

Grootste werkbreedte (300, 330 of 350 cm)

Hoogste motorvermogen (49 - 65pk Kubota® Commonrail turbodiesel)

Smalste transportbreedte (1.65 meter transportbreedte)

Luxe cabine met airco

RANSOMES
A Textron Company

Pols Groep | +31 (0) 181 45 88 45 | info@pols.nl | www.pols.nl

Mantis ULV heeft deze zomer de kleinere onkruidbestrijdingsmachines, de Mini en de Compact, uitgerust met een thermostaat. Dat maakt ze geschikt voor onkruidbestrijding, maar ook voor het verwijderen van vuil op bijvoorbeeld straatmeubilair, verhardingen, machines en werktuigen.

‘Bij 50 tot 70 graden kan vuil verwijderd worden zonder het oppervlak te beschadigen’

BioMant Aqua bestrijdt onkruid, maar pakt ook vervuiling mee

De BioMant Aqua-lijn bestaat uit drie modellen voor gebruik in de openbare ruimte: de WS-I/II, voor op - of in een voertuig, en de kleinere modellen WS-Mini en WS-Compact. Alle drie hebben ze een hogedrukreinigingsfunctie. Laatstgenoemde modellen hadden al de mogelijkheid om afwisselend op warm- en koudwaterbasis te functioneren. Daarnaast was het mogelijk met hoge druk tot 150 bar te reinigen en op de lagedrukstand onkruid te bestrijden. De warmte beperkte zich tot voor kort echter tot één temperatuur, namelijk 99 graden Celsius. Door de thermostaat die is toegevoegd, kan de machine nu ingesteld worden op iedere gewenste temperatuur tussen 0 en 100 graden.

Schoonmaken materieel

De BioMant machines kunnen daardoor nog beter gebruikt worden voor de schoonmaak van plaatsen in de openbare ruimte, maar ook van tractoren en andere machines van bijvoorbeeld aannemers en hoveniers. Een trottoir kan kokend water aan, maar volgens Mantis ULV is dit doorgaans veel te heet voor schoonmaaktoepassingen van voertuigen en werktuigen. De thermostaat maakt het nu mogelijk om een specifieke temperatuur in te stellen. Met een temperatuur tussen 50 en 70 graden Celsius kan bijvoorbeeld vet en ander vuil verwijderd worden zonder de apparatuur schade toe te brengen.

Specificaties

De WS-Mini en WS-Compact zijn standalone-modellen en hebben dus geen werktuigdrager nodig. Afhankelijk van het model kan met de machine tot 2000 vierkante meter per uur bewerkt worden. De machines hebben een werkdruk tot 150 bar en worden aangesloten op het normale water- en 230 V-netwerk. Daarnaast zijn geen andere aanpassingen nodig. De WS-Compact is optioneel voorzien van een haspel, waarmee de slang (automatisch) oprolt.

Met de hogedrukfunctie kunnen objecten en materieel schoongemaakt worden zonder deze te beschadigen.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7242

Krinkels: 'VTM staat ons waar nodig bij met raad en daad'

Aankoop van veegauto in 2012 was de start van een bijzondere band tussen Krinkels en VTM

In 2012 nam Krinkels – het groenbedrijf dat zich richt op duurzaam kwaliteitsbeheer en inrichting van de openbare ruimte – contact op met VTM.

De inzet: de aanschaf van een Johnstone-veegmachine, die tevens onkruid kon verwijderen. De samenwerking beviel zo goed, dat het niet bij van dat ene voertuig bleef. Het assortiment werd uitgebreid naar in totaal negen exemplaren en er ontstond een hecht partnership tussen de beide firma's.

Marc Bolier, algemeen directeur van Krinkels: 'De kracht van onze samenwerking zit hem in het feit dat VTM goed luistert naar onze wensen en zijn dienstverlening aanpast aan onze ontwikkeling.'

Auteur: Guus van Rijswijk

Eén van de wensen bij de aanschaf van de Johnstone-veegmachine was dat het voertuig meer zou kunnen dan vegen alleen, vertelt Marc Bolier van Krinkels. 'We wilden dat deze nieuwe auto ook het onkruid op verharding zou meenemen.' Daarnaast had Krinkels nog andere wensen, vertelt hij. 'Verder hoopten we dat de nieuwe veegmachine zuinig is, dat de wagen is samengesteld volgens de laatste technische ontwikkelingen en voldoet aan de eisen voor ergonomie en comfort voor de bestuurder. Ook vonden we het belangrijk dat hij multifunctioneel inzetbaar is en aanvullende opties heeft, zoals hogedrukreiniging.'

Service op locatie

Ook VTM is erg te spreken over de samenwerking met Krinkels. Vertegenwoordiger Evert Stigter van VTM legt uit: 'Krinkels heeft in eerste instantie twee verschillende typen zelfrijdende veegwagens van Johnstone bij VTM aangeschaft. De Johnstone CN 401 kopen ze afwisselend met en zonder onkruidborstel. Speciaal om op snelwegen te kunnen werken, heeft Krinkels ook een Johnstone-zelfrijdende veegmachine die 80 km/h kan rijden. Daarmee kun je ook wat langere afstanden eenvoudig overbruggen, bijvoorbeeld tussen twee steden.' Daarnaast biedt VTM klanten waar mogelijk service op locatie, vertelt Stigter. 'We hebben veel onderdelen

beschikbaar op onze locatie in Geldermalsen. Onze monteurs zijn voor al onze klanten breed inzetbaar en sleutelen op de locatie waar de machines staan. Hiermee voorkomen we dat de machine verplaatst moet worden, en dat scheelt in de onderhoudskosten.'

Grote plukken onkruid

Energiezuinigheid was een van de wensen van Krinkels. De veegwagens voldoen hier ruimschoots aan, zegt Stigter: 'De wagens die wij leveren, voldoen aan de hoogste milieu-eisen, zoals de Euro 6-norm voor dieselmotoren. Dat was voor hen een belangrijke afweging bij de aanschaf.' De laatste

modellen zijn beter toegespitst op het zwaardere werk, vertelt hij. 'Met de door VTM geleverde onkruidborstel kun je in één werkgang alle soorten ongewenste vegetatie wegborstelen en verwijderen, van een sprietje tot een grote bos onkruid. Dat wordt moeiteloos door deze wagen verwijderd als je veegt volgens regulier onderhoud. Ook grote plukken onkruid die niet mogen blijven staan, worden in dezelfde werkgang verwijderd. De Johnston-veegwagen is bijzonder geschikt om te werken volgens de eisen van een beeldbestek, waarbij het eindresultaat een beeld van een bepaald niveau moet zijn.'

Machines op maat

Stigter denkt dat Krinkels heeft gekozen voor de Johnston-machines met VTM als leverancier

vanwege het multifunctioneel gebruiksgemak voor de chauffeur in combinatie met de snelle service. Deze service is vlot te leveren omdat alle onderdelen op voorraad liggen op de locatie in Geldermalsen. 'Is er iets kapot, dan kunnen we het direct repareren. De multifunctionaliteit van de machine is aangepast aan de specifieke werkzaamheden die Krinkels uitvoert. De machines zijn de afgelopen jaren aangepast op basis van vragen van de klant en eisen in bestekken. Daar zijn we sterk in.' Alle door VTM geleverde machines zijn als maatmachine afgeleverd, vertelt hij. 'Denk aan onderdelen zoals speciale borstels of een hogedrukwaterpomp gecombineerd met een wegdekreiniger. Voor VTM is het dagelijkse business om dat soort extra's aan te passen.'

'De wagen verwijderd moeiteloos ongewenste vegetatie, van een sprietje tot een grote bos'

Vertrouwensband

De eerste machine, die in 2012 was aangeschaft, beviel zo goed dat soortgelijke exemplaren al snel volgden, vertelt Bolier. 'Na een korte gewenningsperiode waren onze medewerkers erg tevreden over de veegauto. Er ontstond ook een vertrouwensband met VTM, omdat ze altijd voor ons klaarstaan met goede service en backoffice. Mocht er een keer een storing optreden, dan wordt die binnen korte tijd goed afgehandeld.' Stigter vult aan: 'Krinkels heeft ons gevraagd om het onderhoud aan de veegmachines te vereenvoudigen. VTM heeft de machines bijvoorbeeld uitgevoerd met een spoelsysteem, waarbij de binnenkant van de machine – de vuilcontainer en de ventilator – eenvoudig wordt gereinigd. Voorheen was dat voor de chauffeur een lastige en tijdrovende klus.' Bolier noemt dit als het belangrijkste element in de relatie tussen Krinkels en VTM: 'Dat ze goed luisteren en ons bijstaan met raad en daad.'

Krinkels

Groen Infra Water Sport

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7243

'We kunnen er bij het reinigen van de openbare ruimte prima mee uit de voeten. Ze vullen elkaar goed aan'

Gemeente Kerkrade werkt met twee Hako Citymaster- reinigingsmachines

Op de Demo-Doe-Dagen van vakblad Stad+Groen afgelopen jaar bracht Hako er al twee van mee: de Citymaster veegmachines.

Het complete programma bestaat uit vier modellen, waarvan er drie volledig multifunctioneel uitgerust kunnen worden met aanvullende werktuigen zoals een sneeuwschuif, opzetstrooier, pekelsproeier, (heet)water- of stoominstallatie, maaidek of onkruidborstel.

De Citymaster 600 (0,6 m³) is het kleinste model, gevolgd door de Citymaster 1250 (1 m³ - inzetbaar als veegmachine of als Citycleaner met schrobdek voor natte reiniging), de middelgrote Citymaster 1600 (1,35 m³) en de Citymaster 2200 (2,2 m³). De beperkte carrosseriebreedte, variërend van 1.090 tot 1.320 mm, in combinatie met de uiterst wendbare knikbesturing (600/1250/1600) of 4-wielsturing (2200) maakt moeilijk bereikbare locaties toegankelijk. Het garandeert daarnaast

nauwkeurig manoeuvreren tussen obstakels en straatmeubilair.

Drie van de machines (600/1600/2200) hebben een innovatief snel-wissel-systeem, waarmee men zonder het gebruik van gereedschap kan wisselen tussen verschillende werktuigen voor de veeg-, groen- en winterdienst. Gedurende het groeiseizoen is het gebruik van verschillende typen onkruidborstels ter ondersteuning van het veegwerk mogelijk. Zodra het groeiseizoen voorbij is en er niet meer

geveegd hoeft te worden, kunnen de veegborstels en zuigcontainer plaatsmaken voor diverse werktuigen voor de winterdienst.

Kerkrade

Een van de partijen die met een Citymaster werkt, is de gemeente Kerkrade. Ze werkt met een Citymaster 1250 en een Citymaster 1600 met twee- en drie-borstelsysteem. Pascal Glerum is als Clusterleider werkzaam bij de afdeling Stedelijk

Beheer van de gemeente. Bij het bedrijfsbureau verzorgt hij onder andere de inkoop van de machines en het materieel.

In de afgelopen jaren schafte hij zowel de Citymaster 1250 als de 1600 aan, die hem beide erg goed zijn bevallen. 'Ze voldoen aan alle verwachtingen,' zegt hij. 'We hebben zo'n vier jaar geleden eerst de Citymaster 1250 aangeschaft. Deze was met name bedoeld voor veegwerkzaamheden in achterpaden en op trottoirs. Denk daarbij aan de reiniging van brandgangen en smalle paadjes achter woningen. De machine is klein, wendbaar en licht, dus voor dit soort werkzaamheden uitstekend geschikt.'

'De Citymaster 1600 kan eenvoudig omgebouwd worden, zodat hij in de gladheidsbestrijding kan meedraaien'

Multifunctioneel inzetbaar

De machine, die daarnaast werd ingezet voor de verwijdering van onkruid, bleek uiteindelijk iets te licht voor alle reinigingswerkzaamheden binnen de gemeente. 'Daarom hebben we vorig jaar ook de Citymaster 1600 aangeschaft. Deze heeft meer mogelijkheden en is multifunctioneel inzetbaar.' De extra mogelijkheden komen vooral tot uitdrukking in de verschillende extra's die de machine te bieden heeft tijdens de winterperiode. Glerum: 'De Citymaster 1600 kan eenvoudig omgebouwd worden, zodat hij in de gladheidsbestrijding kan meedraaien. Daar heeft de gemeente Kerkrade overigens nog geen gebruik van gemaakt.'

ADVERTORIAL

De extra's komen volgens Hako daarnaast tot uitdrukking in- afhankelijk van werkzaamheden en inzetgebied - het simpel kunnen variëren tussen het twee- en drie-borstelsysteem.

Zwaardere werk

De meerwaarde van de Citymaster 1600 zit hem voor de gemeente Kerkrade met name in de wat zwaardere werkzaamheden, zoals blad ruimen. Ook kun je er een extra onkruidborstel op plaatsen, waardoor hij met name bij de bestrijding van hardnekkig onkruid uitstekend werk levert, vertelt Glerum. 'Collega's bij de gemeente Kerkrade zijn zeer tevreden over de machine. Ook krijgen we reacties uit buurgemeenten. Het spreekt zich rond dat die twee varianten van de Citymaster hier rondrijden. Op basis van onze bevindingen hebben meer gemeenten deze machines aangeschaft.'

Vooralsnog heeft de gemeente Kerkrade aan de '1250' en de '1600' voldoende, vertelt Glerum. 'Ze doen precies waarvoor we ze hebben aangeschaft. We kunnen er bij het reinigen van de openbare ruimte prima mee uit de voeten. Ze vullen elkaar goed aan.'

Door het beperkte ledig gewicht kunnen de kleinste Citymaster modellen eenvoudig getransporteerd worden op een aanhanger of B/E-combinatie.

Voor meer informatie ga naar www.hako.nl

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7268

Zoek jij een nieuwe uitdagende werkplek voor 2018?

- Ben je vernieuwend, proactief en klantgericht?
- Ben jij een echte kwaliteitsbewaker en houd je ervan om een team te enthousiasmeren?
- Heb jij passie met de buitenruimte en wil jij graag werken binnen een vernieuwende organisatie waar ruimte is om jezelf door te ontwikkelen?

"Dan zoeken wij jou!"

- > **Uitvoerder aanleg in Diepenveen**
- > **Trainee projectleider in Arnhem**
- > **Junior monteur technische dienst Diepenveen/ Arnhem**

De uitgebreide vacatureteksten staan op onze website: www.sightlandscaping.nl.

Met de onkruidborstels van NIMOS haal je in het najaar en voorjaar het eerste onkruid weg, maar ook de voedingsbodem. Twee reinigende klappen in één keer, zonder gebruik van chemische middelen. Dat is een belangrijk voordeel, nu de regelgeving rond bestrijdingsmiddelen steeds strenger wordt.

Nimos onkruidverwijdermachine Mid Season Brush MSB

Schoon de winter in, is ook schoon het voorjaar in!

Nieuw: dubbele borstel

Het geheim van de MSB-90 is de dubbele borstel. Deze zorgt voor extra werkbreedte (90 cm), waardoor er snel en grondig gereinigd kan worden. Deze efficiënte wijze van onkruidverwijderen kan ook tijdens het seizoen toegepast worden in straten, wijken, op schoolpleinen, parkeerplaatsen en in plantsoenen. Overigens wordt niet alleen onkruid verwijderd, maar ook mos.

Aanvulling op de MUG-HA

Deze dubbele onkruidborstel (MSB-90) is een aanvulling op de MUG-HA en is eenvoudig te bedienen. De borstels bestaan uit vier segmenten en

zijn uitwisselbaar met alle machines uit de NIMOS MUG-serie; een groot voordeel voor veel bedrijven.

De MUG-HA

De MUG-HA is een grotere en luxere MUG met hydraulische wielaandrijving. De MUG-HA heeft een Honda GX 200-motor. Deze machine heeft grotere wielen dan de bestaande MUG's (16 x 6,5-8). Dankzij een differentieel is de MUG-HA makkelijk te manoeuvreren. De duwboom is in alle richtingen verstelbaar. De wielaandrijving en de aandrijving van het werktuig zijn onafhankelijk van het motortoerental te regelen dankzij de hydraulische werking. De onkruidborstel kan links- en rechtsom draaien.

De MUG-HA is niet alleen een onkruidborstel; de borstel kan ook worden vervangen door bijvoorbeeld een rolbezem of sneeuwschuif. Dat gaat vrij makkelijk; je hoeft slechts één hendel te gebruiken om het werktuig en de MUG te ontkoppelen. Het instellen van de werkdiepte van de onkruidborstel of rolbezem gebeurt door het verstellen van een subframe met een spindel, dat van achter de machine bereikbaar is.

Hydrauliek

De MUG-HA is voorzien van een dubbele hydro-pomp, één voor de rijaandrijving en één voor de aandrijving van het werktuig. Beide hebben een opbrengst van 12 liter per minuut. Het oliereservoir meet zo'n 10 liter.

Overall

Nimos heeft een zeer uitgebreid aanbod onkruidverwijdermachines. Voor meer informatie: Stierman De Leeuw, tel. 0575 59 99 99.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7244

Zwerfafval scheiden in de openbare ruimte – *hot topic* of een lastig vraagstuk?

De meningen hierover zijn verdeeld, maar er is hoe dan ook beweging te zien in de zwerfafvalinzameling.

Door middel van ander materiaal beter zorgen voor je mensen én het milieu: het kan echt.

3 min. leestijd

Zo kwam Hans Vos van de Tomin Groep met het idee van een kar om afval te scheiden in de openbare ruimte. Het moest een kar zijn die makkelijk te verplaatsen was en waarmee zichtbaar het goede voorbeeld gegeven kon worden. De kar die Tomin op dat moment gebruikte, werd als log en onhandig ervaren. Speurend op internet kwam hij uit bij de Handicart in de webshop van De Bries.

‘We willen zichtbaar afval scheiden in de openbare ruimte, laten zien aan de bewoners dat wij ook ons best doen om de wereld schoner te maken.’ De Bries plaatste een Handicart op proef; de uitvoerende mensen mochten deze testen. Er werd kritisch meegedacht en samen met de mensen uit het veld werd besloten dat ze met de Handicart wilden gaan werken. ‘Mogelijke weerstand wordt weggenomen als je de mensen van de werkvloer zelf laat meedenken, kiezen en meebeslissen’, zegt Hans Vos. Dat is een bekend gegeven, maar geen onbelangrijk punt.

‘Mogelijke weerstand wordt weggenomen als je de mensen van de werkvloer zelf laat meedenken, kiezen en meebeslissen’

‘Alle bakwagens hebben nu een Handicart. Ter plekke is deze makkelijk uit te laden. Met behulp van de twee afneembare zakhouders die op de kar bevestigd zijn, scheiden we het pmd van het restafval. Zwerfafval bestaat hoofdzakelijk uit pmd. Papier is helaas vaak te vervuild om nog als grondstof te kunnen dienen. Op deze manier gaan wij mee in de doelstelling van de gemeente Almere om in 2022 een afvalloze gemeente te zijn.’ Tomin en de gemeente Almere vonden in De Bries een partner die past in die missie.

Niet alleen de Tomin Groep houdt voor de gemeente Almere de openbare ruimte opgeruimd; er zijn ook diverse vrijwilligersgroepen die hiermee actief zijn. Ook deze vrijwilligers zijn door de gemeente gefaciliteerd met Handicarts. Hiermee wordt niet alleen een uniform beeld uitgestraald; iedereen kan ook op een ergonomische manier gescheiden zwerfafval opruimen.

De Handicarts worden samen gebruikt met de Streetmaster, de nieuwste generatie afvalgrijper. Met de pistoolgreep en de grijpklomp, die is voorzien van rubber, worden met het grootste gemak de kleinste prulletjes opgeraapt, tot peuken aan toe. Niet alleen de gemeente Almere kocht deze Streetmaster; vele gemeenten gingen haar voor.

Mark Donders van De Bries ging twee jaar geleden op zoek naar een kar voor zwerfafval. Tijdens zijn zoektocht stuitte hij op de Handicart: ‘Ik was op slag verliefd.’ Vanuit zijn achtergrond bij Nedvang was hij nauw betrokken bij het opzetten van de Zwerfafvalvergoeding voor de gemeenten in Nederland. De producten die De Bries levert, sluiten dan ook allemaal aan op deze vergoeding; een mooie bijkomstigheid als de producten aangeschaft worden in het kader van een zwerfafvalproject.

De Bries gelooft erin dat deze producten de nieuwe standaard worden in Nederland. In het Verenigd Koninkrijk is dat al zo. Natuurlijk worden de huidige bekende materialen niet uitgesloten, maar er is wel een verschuiving te zien. Werkgevers vinden het steeds belangrijker om goed voor hun mensen te zorgen; ze bieden hen een keuze.

Of zoals Hans Vos het zegt: ‘Zwerfafval als verbindende factor, de gemeente als beheerder, wij als uitvoerder, De Bries als leverancier – samen maken we zichtbaar het verschil voor een schonere wereld.’

De Bries heeft meer klanten die werken in het kader van de Participatiewet, vroeger bekend als de sociale werkvoorziening. Deze bedrijven krijgen steeds meer een commerciële rol met een sociaal karakter. De materialen die ze aanschaffen, moeten duidelijk meerwaarde hebben ten opzichte van de

ACTUEEL

'Zwerfafval als verbindende factor, de gemeente als beheerder, wij als uitvoerder, de Bries als leverancier'

huidige standaard. Het mooiste is als klanten de producten een nieuwe bestemming geven. Zo werd er een Streetmaster-grijper met lengte van 1,80 meter besteld om slingers in grote kerstbomen te hangen; geweldig om te zien.

Gemeenten beseffen steeds beter dat ook het blijvend faciliteren van vrijwilligers en scholen de komende jaren belangrijk is. Zo kunnen scholen van de gemeente een Handicart en grijpers krijgen, om in ruil daarvoor op reguliere basis de openbare ruimte om de school schoon te houden. Dat is een win-winsituatie, waarbij de buurt opknapt en de kinderen leren dat het belangrijk is om je leefomgeving schoon te houden.

De Handicarts worden ook veelvuldig ingezet bij opschoonacties en andere evenementen. Tomin neemt soms deel aan dergelijke initiatieven en neemt hiervoor dan ook de benodigde spullen mee.

Het wordt langzamerhand steeds bekender dat de Handicart het gescheiden inzamelen van zwerfafval naar een nieuw niveau kan tillen: zichtbaar fijner werken, zowel voor de professional als voor vrijwilligers en scholen!

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7265

Betula ermanii

Kleuren en vormen: bijzondere bast

Nu de herfst voorbij is en veel bomen en struiken hun blad laten vallen, tonen sommige planten hun sierwaarde in de vorm van aantrekkelijke twijgen en takken. Deze sierwaarde kan diverse uitingen hebben: niet alleen kleuren kunnen aantrekkelijk zijn, maar ook afschilferen, stekels en kurk(lijsten) vormen soms een belangrijke sierwaarde.

Auteur: Ronald Houtman

Foto's: Plants & Pictures

De bast van takken en stammen is in wezen niet levend. Het bestaat uit de afgestorven cellen uit het binnenste, levende deel van de bast, aangevuld met kurkcellen. Zoals te verwachten is de belangrijkste functie van de bast om het levende hout in de takken en stam te beschermen tegen allerlei invloeden van buitenaf. De bast is niet dicht; via lenticellen staat de bast in contact met de binnenste bast en het cambium. In principe is de bast te vergelijken met onze eigen huid.

De verschillen in baststructuren, van glad tot zeer ruw en kurkachtig, worden veroorzaakt door een combinatie van (dikte)groeisnelheid, de hoeveelheid kurk die geproduceerd wordt en de snelheid

waarmee dode bast wordt afgescheiden. Bij weinig diktegroei, een lage kurkproductie en een snelle afscheiding van dode bast zal deze glad zijn. Maar bij een hogere groeisnelheid, veel kurkvorming en een trage afscheiding van dode bastcellen zullen er diepe groeven op de takken en bast ontstaan. Als dode bast bijvoorbeeld in plakjes wordt afgescheiden, ontstaat een bast die in platen afbladdert (*Platanus*, *Stewartia*). Als de bast dunner is, zijn dat papierachtige schilfers (*Acer griseum*, *Betula*). Bij planten als *Liquidambar styraciflua* en *Quercus suber* is het duidelijk dat er veel kurk wordt gevormd.

Voor de verschillende kleuren van de bast is geen

logische verklaring. De kleuren worden veroorzaakt door de aan- of afwezigheid van bladgroen en anthocyaan (rode kleur). Soms zijn de twijgen bedekt met een waslaagje, waardoor ze er grijs uit zien. In vakjargon wordt dit 'berijpt' genoemd. De bekendste bastkleuren zijn rood en geel, maar ook groene (veel bladgroen in de bast aanwezig) en berijpte twijgen kunnen aantrekkelijk zijn.

Zwart (purper)

Het is misschien niet zo tot de verbeelding sprekend, maar er zijn diverse planten met aantrekkelijke diep purperen, vrijwel zwarte twijgen. Vooral combinaties met lichtere kleuren

11 min. leestijd

(geelbladige wintergroene planten, heesters met lichtere twijgkleuren of winterbloeiërs) kunnen erg mooi zijn. Een goed voorbeeld van een plant met zwarte twijgen is *Cornus alba* 'Kesselringii'. Maar ook verschillende cultivars van *Hydrangea macrophylla* hebben zwarte twijgen. De oude cultivar 'Nigra' (roze) is wellicht de bekendste. Maar er zijn verschillende nieuwere, beter bloeiende cultivars op de markt gekomen, zoals 'Oregon Pride' (rozepaars), 'Zebra' (wit) en 'Zorro' (dieproze).

Rood

Bij een aantrekkelijke bast wordt door de meeste mensen aan *Cornus alba* 'Sibirica' gedacht. De

koraalrode takken zijn overbekend en blijven populair. Maar ook andere *C. alba*-cultivars hebben rode wintertakken. Misschien niet zo oplichtend als bij 'Sibirica', maar dan hebben de planten wel een andere sierwaarde die 'Sibirica' niet heeft. Zo heeft 'Aurea' geel blad, 'Bailhalo' (Ivory Halo) witbont blad, 'Gouchaultii' geelbont blad en 'Sibirica Variegata' bont blad. Een andere bekende plant met rode takken is *Acer palmatum* 'Sangokaku'. Nadat de lichtend oranje herfstbladeren zijn afgevallen, worden de lichtend rode twijgen zichtbaar. Zelfs bij grote struiken is dit goed te zien. Er zijn diverse andere cultivars van *A. palmatum* die eveneens rode

SORTIMENT

wintertwijgen hebben. Andere esdoorns die rode twijgen kunnen hebben, zijn de zogenaamde streepjesbastesdoorns (*A. davidii* en verwanten). Deze planten zijn het bekendst vanwege de dunne lichtgrijze lengtestrepen op de oudere takken en bast, maar bij diverse soorten en cultivars zijn de eenjarige twijgen rood tot purper. Dit is onder andere het geval bij *A. davidii* 'Serpentine' en *Acer pectinatum* 'Mozart'.

Enkele bomen hebben eveneens rode twijgen, maar vaak is regelmatige snoei nodig om ze goed te laten uitkomen. Een mooie boom, ook in de zomer, is *Tilia platyphyllos* 'Rubra'. Ook *Salix alba* 'Chermesina' heeft twijgen die rood zijn, vooral aan de zonzijde, maar de algehele kleurindruk van de twijgen is oranje, zoals ook bij andere wilgen het geval is.

De glanzende roodbruine bast van *Prunus serrula* spreekt bij veel tuinliefhebbers tot de verbeelding. Qua bloei is het geen opvallende verschijning, maar de uitzonderlijk mooie bast compenseert dit volledig. Een goede cultivar is 'Branklyn'.

Oranje

Naast 'Chermesina' hebben meerdere cultivars van *Salix alba* oranje twijgen. Een schitterende Engelse cultivar is *S. alba* 'Yelverton'. Als deze planten als struik worden gebruikt en ieder jaar teruggesnoeid, geeft dit een mooi effect. *S. integra* 'Hakuro-nishiki' kennen we vooral van de witbonte bladeren, maar deze bonte wilg heeft eveneens bruinoranje wintertwijgen, misschien niet zo opvallend op een stam, maar wel in groepen als struik toegepast. Rode, oranje en ook gele twijgen komen vooral voor bij de usual suspects, dus ook *Cornus* is hier weer goed vertegenwoordigd, niet met cultivars van *C. alba*, maar van *C. sanguinea*. De cultivars 'Midwinter Fire' en 'Winter Beauty' worden regelmatig aangeplant vanwege de wintertwijgen. Deze zijn licht geeloranje aan de basis en steeds intenser oranje naar de toppen toe. Vooral naar de twijgtoppen toe zijn ook de twijgen van *C. sericea* 'Cardinal' oranje. Een extra sierwaarde van deze cultivar is dat de twijgen sierlijk bochtig groeien (maar niet gekronkeld).

Ook bij de Japanse esdoorn is er een cultivar met oranje twijgen: 'Bi-hoo'. Deze is het beste te omschrijven als één van de *Cornus sanguinea*-cultivars, maar dan als *Acer palmatum*. Bij *Acer* moet wel opgelet worden met snoeien; hierbij kunnen infectiehaarden gevormd worden voor schimmelaantastingen, zoals het meniezwammetje. Zo min mogelijk snoeien is daarom het devies. Ook bij een boom als *Tilia cordata* 'Winter Orange' is het aan te bevelen deze ieder jaar te knotten, om de mooi oranje gekleurde

Acer palmatum 'Bi-hoo'.

Hydrangea macrophylla 'Zorro'.

Betula utilis 'Jim Russell'.

Salix alba 'Yelverton'.

twijgen goed te laten uitkomen. Indien zo gekweekt, kan deze cultivar ook als kleine bolvormige boom worden toegepast. Net als bij *Prunus serrula* zijn het bij *P. maackii* niet zozeer de jonge twijgen, maar vooral de goudkleurige tot lichtoranje dikkere takken en stam die de voornaamste sierwaarde vormen. Naast de fraaie bast heeft deze kleine boom witte bloemen in compacte trosjes. In deze groep treffen we ook de eerste berken aan. De fraaie, zacht oranjebruine bast van *Betula albosinensis* is relatief bekend. Als de bast afbladdert, wordt deze witter.

Geel en geelgroen

Het is te verwachten, ook hier weer een *Cornus* als bekendste vertegenwoordiger: *C. sericea* 'Flaviramea'. Deze overbekende cultivar heeft eigenlijk geen verdere introductie nodig. Hij wordt nog steeds veel toegepast in de openbare ruimte en is ook als sierstruik op de achtergrond in een vasteplantenborder aan te bevelen. Maar er zijn meer kornoeljes met geelgroene wintertwijgen: *C. sericea* 'Budd's Yellow', 'Silver and Gold' en 'White Gold'. De twee laatstgenoemde cultivars hebben ook nog eens witbont blad en zijn daarmee tegenhangers van de bontbladige *C. alba*-cultivars met rode wintertwijgen.

Ook in deze groep vinden we wilgen: *Salix alba* 'Golden Ness' en 'Vitellina' met gele twijgen en *S. sepulcralis* 'Chrysocoma', de bekende treurwilg, met intens lichtgele tot licht geelgroene twijgen. Diverse cultivars van *Fraxinus excelsior* hebben eveneens gele twijgen: 'Allgold', 'Aurea' en 'Jaspidea' zijn breed opgaand groeiende boomvormen, 'Aurea Pendula' is een mooie treurvorm met goudgele twijgen, die als prieelboom toegepast kan worden.

Aan de goudkleurige bast van de oudere takken en stam heeft *Betula medwediewii* de naam 'goudberk' te danken. De Nederlandse cultivar 'Gold Bark' is een goede selectie. Naast een mooie bast heeft deze berk uit de Kaukasus mooie diepgele herfstkleuren. Hij vormt een grote ronde struik tot kleine boom.

Groen

Natuurlijk zijn er veel planten met groene twijgen; daarom hier slechts aandacht voor enkele bijzonder opvallende planten met groene twijgen. In de andere groepen zijn al diverse Japanse esdoorns de revue gepasseerd, maar er zijn er maar enkele met intens groene twijgen. De (naar verhouding) bekendste is 'Aoyagi'. Het is een opgaand groeiende struik met vrij klein, groen blad dat in de herfst geel verkleurt.

Betula davurica.

Betula utilis 'Doorenbos'.

Een tweede opvallende heester met groene twijgen is *Kerria japonica*. Ook bij deze struik is het aan te bevelen om deze ieder jaar terug te snoeien, zodat de frisgroene twijgen het beste tot hun recht komen. Het effect van *K. japonica* is het sterkst als deze in groepen wordt aangeplant. Naast de soort, die met enkelvoudige gele bloemen bloeit, zijn er enkele aan te bevelen cultivars: 'Golden Guinea' (rijke bloei met grotere bloemen), 'Picta' (witbont blad) en 'Plena' (volledig gevulde bloemen). Een struik die gewoonlijk vanwege de bloei en vruchten wordt toegepast, maar die ook mooie

heldergroene twijgen heeft, is *Leycesteria formosa*. De witte bloemen hangen in trossen en contrasteren goed met de purperrode schutbladeren. Ze worden gevolgd door rode, later purperzwarte vruchten.

Tot slot nog een boom met groene twijgen: *Styphnolobium japonicum*, bij velen nog bekend onder de oude naam *Sophora japonica*. De donkergroene twijgen en takken zijn dicht bezet met grijze lenticellen, maar geven de boom toch een heel 'groene' uitstraling. De treurvorm 'Pendula' en de cultivar 'Regent', met een meer regelmatige kroon, zijn aan te bevelen.

Wit en grijs

Er zijn geen planten die van nature witte twijgen hebben, maar bij wit en grijs moeten we vooral denken aan planten met berijpte twijgen en natuurlijk de berken met hun witte bast. Om met de berken te beginnen: daar zijn er meer dan genoeg van, waarbij de bast in diverse gradaties van grijs tot zilverwit is. Bij *B. utilis* vonden we de cultivars met de witste bast, onder andere 'Doorenbos', 'Grayswood Ghost' en 'Silver Shadow'. Iets grijzer zijn onder andere de cultivars van *B. pendula*, zoals 'Birkalensis' (ingesneden blad), 'Tristis' (afhangende twijgen) en 'Zwitsers Glorie' (regelmatige kroonvorm). Maar ook *B. pubescens* en *B. papyrifera* hebben een witgrijze bast. In tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden, bladdert de bast van *B. papyrifera* nauwelijks af. In parken en botanische tuinen kan soms een berk met een lichtgrijze bast met een wat metaalachtige glans worden aangetroffen: *B. maximowicziana*. Helaas wordt deze berk, die het grootste blad heeft van alle soorten, weinig gekweekt. Hij vormt een boom met een ronde kroon.

Een andere bekende boom met grijze bast is de populier. Met name *P. alba* en *P. canescens* kunnen een fraaie lichtgrijze bast krijgen. Bij *P. alba* zijn ook de jonge twijgen zilverwit berijpt-behaard. *Salix daphnoides* heeft zelfs zijn Nederlandse naam 'berijpte wilg' aan de grijze twijgen te danken. Het is een grove, breed opgaande struik tot kleine boom. Met name in meer natuurlijke beplantingen kan deze soort goed worden toegepast. De grossier in grijze en witte twijgen is het geslacht *Rubus*. Veel sierbramen hebben niet alleen gestekelde twijgen, maar ook mooie lichtgrijze berijpte twijgen. Het zijn daardoor belangrijke planten voor gebruik in wintertuinen. Helaas zijn de meeste ook vrij forse groeiers en hebben de twijgen de neiging vast te wortelen op plaatsen waar ze de grond raken. Daardoor kunnen de planten een wat woekend karakter krijgen. Het zijn dus zeker geen planten voor A-locaties. Goede soorten en cultivars

zijn: *R. biflorus* (lichtgrijze berijpte twijgen en bruinrode stekels), *R. cockburnianus* 'Wyego' (Golden Vale) (lichtgrijze berijpte twijgen, bruine stekels en geel blad) en *R. thibetanus* 'Silver Fern' (lichtgrijze berijpte twijgen, bruinrode stekels en groengrijze en geveerd blad).

Kurk

Naast de bastkleuren zijn er ook verschillende opvallende baststructuren. Het zou te ver gaan om alle bomen met min of meer gegroefde bast hier uitputtend op te sommen; we beperken ons tot planten met opvallende kurklijsten op takken en/of stam. De boom die het meest verbonden is met kurk is natuurlijk de kurkeik, *Quercus suber*. De bladeren van deze van origine Zuid-Europese boom hebben wel iets weg van die van *Q. ilex*, maar de bast is met de enorme hoeveelheid kurk onmiskenbaar. Helaas is de boom te vorstgevoelig om op grote schaal in ons land te worden toegepast. Met enige bescherming kan hij wel in mildere gebieden worden aangeplant. De voor ons belangrijkste boom met kurk op takken en stam is *Liquidambar styraciflua*. Als soort wordt deze boom uit zaad gekweekt; de hoeveelheid kurk kan per boom sterk wisselen. Ook het andere belangrijke kenmerk van de amberboom, de herfstkleuren, is bij zaailingen wisselend. Om zeker te zijn van de eigenschappen, moet dan ook worden gekozen voor cultivars. Aan te bevelen

Rubus biflorus.

WATER VITALISEREN

Zuiveren

Bewegen

Vormgeven

Vitaliseren

Belichten

Aanleggen

Vissterfte in openbare wateren door zuurstofgebrek, stinkend water, muggenplagen, overdadige algen groei bij stijgende temperaturen?

AUGA heeft de kennis en levert bewegingspompen en (fontein) beluchters om deze steeds terugkerende problemen op te lossen.

Voor meer informatie bel 0575-468020 of mail naar info@auga.nl

Auga ontzorgt!

Winkelskamp 13
7255 PZ Hengelo Gld
T: +31 (0) 575 46 80 20
info@auga.nl

WWW.AUGA.NL

AUGA
Amazing Water

EM PAS
ONKRUIDKOKEN

VAKMANSCHAP VOOR IEDERE GROENPROFESSIONAL

+31(0)318 525 888 | www.onkruidkoken.nl | info@empas.nl

Volg ons

Prunus serrula.

EUROGRASS

EUROGRASS
kwaliteitsmengsels

EUROGRASS mengsels staan voor kwaliteit. Met ons label voor Integrated Quality staat DSV zaden garant voor kwaliteit van research tot veredeling en van productie tot advies.

- Innovatieve toepassingen
- Hoogwaardige genetica
- Uitgebalanceerde mengsels
- Eerlijk advies

DSV zaden heeft met EUROGRASS kwaliteitsmengsels alles in huis voor een perfecte grasmat.

Wij zijn GRAS!

Groei door
innovatie

www.dsv-zaden.nl

Stand 530, Groene Sector Vakbeurs

Optimaal gebruik van stadse vierkante meters

Nophadrain Groen- en Gebruiksdaksystemen

daken met
sedum

tuinen /parken
op daken

beloopbare
daken

berijdbare
daken

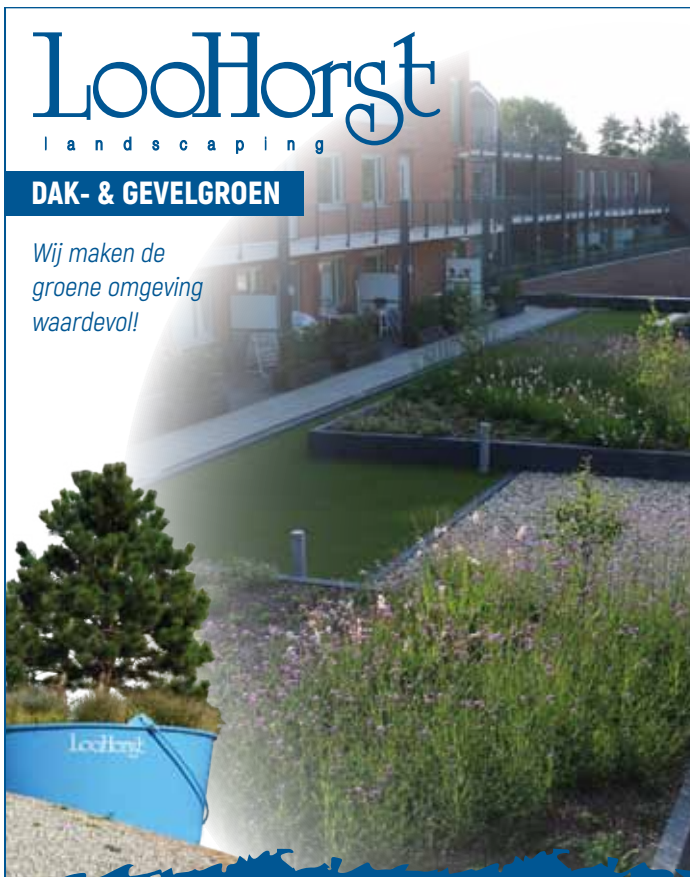
NOPHADRAIN®
SMART GREEN ROOF SYSTEMS

Nophadrain BV | Mercuriusstraat 10 | 6468 ER Kerkrade | www.nophadrain.nl

LooHorst
l a n d s c a p i n g

DAK- & GEVELGROEN

*Wij maken de
groene omgeving
waardevol!*

WWW.LOOHORST.COM

Buitenbrinkweg 51, 3853 LV Ermelo - 0341 49 47 60 - ermelo@loohorst.com
Bruinehorst 36, 6744 PB Edeveen - 0318 57 55 77 - ede@loohorst.com

cultivars met veel kurk zijn: 'Canton' (kegelvormige kroon, oranje- tot purperbruine herfstkleuren), 'Kirsten' (kegelvormige kroon, gele tot purperbruine herfstkleuren), 'Palo Alto' (ovaal tot smal kegelvormige kroon, gele, oranje- tot donkerrode herfstkleuren) en 'Pendula' (afgeplat bolvormige kroon, donkergele tot lichtoranje herfstkleuren). Helaas worden niet alle cultivars op redelijke schaal gekweekt.

Behalve de kurkeik bestaat er ook een kurkiep, *Ulmus minor var. suberosa*. 'Suber' betekent kurk en de naam spreekt dus voor zich. Al op tweejarige twijgen is een behoorlijke hoeveelheid kurk aanwezig en dat wordt steeds meer naarmate de takken ouder worden. Vooral als de boom uitloopt, is de combinatie van frisgroen blad en donkerbruine bekurkte takken erg mooi. Kurk kan ook in platte 'lijsten' op de twijgen staan. Dit is bijvoorbeeld het geval bij *Euonymus alatus*. De ronde groene twijgen kunnen smalle kurklijsten hebben. Samen met de rode herfstkleuren vormt dit de belangrijkste waarde van deze struik. De iets minder bekende *E. phellomanus* is minstens zo fraai, al is het alleen maar vanwege de rode zaden die in roze vruchten zitten.

Afschilferen en afbladderen

Hiervan zijn verschillende vormen mogelijk. Afbladderen is makkelijk te omschrijven; de oudere takken en bast laten los in dunne, vaak papierachtige vellen. Dit is natuurlijk het bekendst bij

berken. De al eerder genoemde *Betula albosinensis* bladdert af in witte en oranjebruine vellen. Bij de cultivar 'Fascination' zijn die donkerder. De cultivars van *B. ermanii*, zoals 'Blush' en 'Holland', bladderen roomwit en bruin tot roodachtig af. *B. ermanii* is sowieso een soort die een mooi afbladderende bast heeft. Door gebruik van zaailingen van deze soort kan dus ook al het gewenste effect worden bereikt. Naast de al eerder genoemde cultivars van *B. utilis* met een grijswitte bast zijn er ook verschillende cultivars en variëteiten die een zeer sterk afbladderende bast krijgen. Helaas worden deze slechts sporadisch gekweekt, maar een cultivar als *B. utilis* 'Jim Russell', met een kaneelbruine, in grote vellen afbladderend bast, is ronduit spectaculair. Een berkensoort met een zeer sterk afbladderende bast is de Japanse *B. davurica*. Al relatief snel beginnen de takken en later ook de bast in gekrulde vellen af te bladderen. Dit gebeurt in meerdere lagen, waardoor er steeds veel gekrulde bast op de takken en stam zit. Cultivars van de Noord-Amerikaanse tegenhanger van *B. davurica*, *B. nigra*, hebben een soortgelijke sterk afbladderende bast. De kleuren die hierbij zichtbaar worden, zijn wit en lichtbruin. Dit is te zien bij *B. nigra* 'Little King' (Fox Valley) en 'Heritage'.

We kennen *Physocarpus opulifolius* van de mooie gele en zwartpurperen bladkleuren, maar deze sierheesters krijgen na enkele jaren ook een afbladderende stam. Deze is licht- tot donkerbruin, afhankelijk van de cultivar.

Ook de minder algemeen gekweekte heester *Dipelta floribunda* heeft een fraaie lichtbruine, afbladderende bast als hij ouder wordt. Deze aan

Lonicera verwante grote struik bloeit met rozewitte bloemen met een gele binnenkant.

Bij een aantrekkelijke bast wordt door de meeste mensen aan *Cornus alba* 'Sibirica' gedacht

Bij afschilferen zijn meer varianten. Soms schilfert een boom in grote platen af; dit is bijvoorbeeld het geval bij *Parrotia*, *Platanus* en *Stewartia pseudocamellia*. Op de oudere takken en stam vallen onregelmatig gevormde plaatjes af, waardoor de bast eronder zichtbaar wordt. Doordat de bast verkleurt naarmate deze langer aan het daglicht wordt blootgesteld, worden verschillende kleuren zichtbaar. Met name bij oude(re) bomen kan dit erg mooi zijn en vormt dit een toegevoegde waarde.

Bij andere bomen schilfert de bast in kleine plaatjes af. Het beste voorbeeld hiervan is te zien bij *Zelkova*, waarbij de stam in fijne patronen

Zanthoxylum alatum.

Ulmus minor var. suberosa.

Weer een jaar rond

Kleur Groen

Boomkwekerij Ebben zorgt en verzorgt iedere dag in samenspel met de natuur en de seizoenen. Ons sortiment is geïnspireerd door het natuurlijk meebewegen van onze bomen. Een gedegen plantenkennis en inzicht in de toepassingsmogelijkheden van die beplanting staan hierbij voorop. Ook kleur vormt daarin een belangrijk uitgangspunt. En een bron van inspiratie voor het vormgeven van de openbare ruimte. Daarbij worden we elke dag van het jaar weer positief verrast.

Eind januari rolt een vernieuwde druk van het boek Kleur Groen van de pers. Ontdek de inspirerende mogelijkheden van kleurgebruik binnen de dendrologie, inclusief 320 boom- en heesterbeschrijvingen, gerangschikt op kleur door de seizoenen heen.

Nu van 24,95 voor 19,95 bij voorinschrijving op onze site.

Rosa sericea f. pteracantha.

Daarom hier slechts aandacht voor enkele bijzonder opvallende planten met groene twijgen

groen, grijs, bruin en oranje kleurt. Ten slotte kan de bast ook in langwerpige verticale platen afschilferen. Het beste voorbeeld hiervan is te zien bij enkele *Carya*-soorten, waaronder *C. laciniosa* en *C. ovata*. Het duurt vele jaren, maar uiteindelijk kunnen lange schorsvormige stroken van de bast loskomen. Ook bij *Toona sinensis* is dit op latere leeftijd te zien.

Stekels

Over het algemeen worden stekels (en doorns) niet als sierwaarde gezien. In de eerste plaats worden ze vervelend gevonden of juist nuttig, het laatste in relatie tot defensieve beplanting. Maar er zijn dus ook planten waarvan de stekels zo aantrekkelijk zijn dat ze een (belangrijke) sierwaarde vormen. Om een uitputtende opsomming te voorkomen, worden de planten met (tak)doorns, zoals *Berberis*, *Crataegus* en *Gleditsia*, hier buiten beschouwing gelaten, met één uitzondering: *Poncirus trifoliata*. Deze verwant van de sinaasappel (en ook van *Skimmia*) groeit uit tot een middelgrote ronde struik met groene twijgen, die bij iedere knop een forse groene doorn hebben. De drietallige bladeren zijn niet erg groot en de doorns vallen dus op, evenals de witte bloemen. Soms worden later in de zomer ook kleine groengele, sinaasappelachtige vruchten gevormd.

SORTIMENT

Stekels groeien vanuit de buitenste cellagen van de bast en staan 'los' op de stengel of twijg. Ze maken dus deel uit van de bast en staan op willekeurige plaatsen op de twijgen. *Aralia* is misschien niet het mooiste voorbeeld van een plant met gestekelde twijgen, maar ze vormen wel een belangrijk deel van de sier- en gebruikswaarde. Juist 's winters zijn de dikke kale twijgen het karakteristieke beeld van de houtige leden van het geslacht *Aralia*. Dit geldt ook voor *Kalopanax septemlobus* en de variëteit *maximowiczii*. De dikke twijgen van deze opgaande grote struiken zijn mooi gestekeld, terwijl de handvormige bladeren veel bescheidener zijn dan de grote dubbelgeveerde balderen van *Aralia*.

Wie stekels zegt, zegt rozen. Vrijwel alle rozen hebben stekels, maar in verreweg de meeste gevallen worden deze niet als sierwaarde gezien. Sommige rozen hebben echter zulke fraaie stekels, dat ze alleen al hierom aangeplant worden. Het bekendste voorbeeld hiervan is *Rosa sericea f. pteracantha*, waarvan de brede dieprode stekels het belangrijkste kenmerk vormen. De stekels van *Rosa 'Red Wing'* zijn iets minder fors, maar door het grotere aantal op de twijgen eveneens aantrekkelijk.

Een ander geslacht waarin veel planten met fraai gestekelde twijgen voorkomen, is *Rubus*. Verschillende soorten en cultivars zijn bij de witte en grijze twijgen al genoemd. De Japanse wijnbes, *Rubus phoenicolasius*, heeft geen gekleurde twijgen, maar valt op door de rode stekels. Deze staan zo dicht op de twijgen, dat het lijkt of de twijgen zelf rood zijn.

Als laatste in dit artikel noemen we *Zanthoxylum*. Op de jonge twijgen van *Zanthoxylum* staan vrij forse stekels, die, afhankelijk van de soort, groen, bruin of purperrood zijn. Het opvallende aan *Zanthoxylum* is echter dat de stekels niet verdwijnen als de takken dikker worden. Ze blijven zelfs op oude stammen als dikke knobbels aanwezig, wat een heel apart beeld geeft.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7245

Weed Free Service
Milieuvriendelijk onkruidbeheer

www.weedfreeservice.nl

Uw partner voor milieuvriendelijk onkruidbeheer en exotenbestrijding

Voor al uw exotenbestrijding zoals:

Berenklauw

Japane duizendknoop

Watercrassula

Water navel

Actief in heel
Nederland

Riddersmaweg 1, 9291 NC Kollum • 085 - 303 8276 • info@weedfreeservice.nl

Wij gaan de uitdaging aan!

Wolterinck

Geknipt voor u?

Introductie op de

De **Groene** Sector
Vakbeurs

Wij heten u graag welkom op onze stand 402 op het inspiratiepark

Bezoek ons 9,10 en 11 januari 2018, Evenementenhal Hardenberg

Spelen is kriebels in je buik

Klimstam~Durf is een moeilijk klimopgave

Al jaren verbaas ik me erover dat van de nieuw ontwikkelde speeltoestellen er maar weinig echte uitdagingen bieden: bij welk toestel voel je nu echt iets in je onderbuik? Naar aanleiding van het Attractiebesluit in 1997 moesten veel uitdagende toestellen weggehaald worden, en veelal was dat terecht. Gelukkig zijn er sindsdien wel enkele creatieve, uitdagende nieuwe toestellen ontwikkeld, naast de (familie)schommel, de hoge glijbaan en de kabelbaan. Toch blijkt dat zowel ouders als inkoopers vaak kiezen voor een laag toestel vanwege de prijs van de valdempende ondergrond, zeker sinds de maximaal toegestane valhoogte op gras 150 cm bedraagt.

Voor beide toestellen kwam de inspiratie tijdens een boswandeling. De Klimstam~Durf is gebaseerd op een kind dat op de rand van een relatief hoge boomstronk stond, net langs het water, en uitriep: 'Wauw, kijk pap, dit is gaaf hoog.' Voor de Durf~Al raakte ik geïnspireerd door de emoties op de gezichtjes van de kinderen die aarzelend en schuifelend op een omgewaaide boom naar boven klauterden. Ate Zijstra van Stedon

reageerde onmiddellijk enthousiast: 'De eenvoud is de kracht ervan. Een dergelijk toestel kunnen we eenvoudig en zeer betaalbaar maken en de ontwikkelingskosten komen uit ons potje voor productinnovatie.' Daarnaast is het materiaal stevig, vandalismebestendig, duurzaam herbruikbaar, onderhoudsarm en heeft het een lange levensduur. Verder is het eenvoudig verplaatsbaar indien de samenstelling van een wijk verandert.

Bij welk toestel voel je nu echt iets in je onderbuik

Bang dat kinderen botten zullen breken op deze toestellen, ben ik niet. Ik ga ervan uit dat er wel eens iets zal gebeuren: een gebroken arm of kneuzing mag ook gewoon binnen het Attractiebesluit. De Durf~Al en de Klimstam~Durf hebben zeer zichtbare risico's; je hoeft niet verder omhoog dan

Een oproep aan speeltoestelontwerpers en -kopers: leer kinderen omgaan met gevaar. Daarvoor moeten ook risico's aanwezig zijn. Het is de hoogste tijd voor wat meer uitdaging in speeltoestellen, vond Johan Oost van OBB speelruimtespecialisten. In 2014 ontwikkelde hij met Stedon het idee van een omgevalen boom tot de Durf~Al. Nu presenteert hij de Klimstam~Durf, een moeilijke klimopgave. Bij beide toestellen sta je op 3 meter boven de grond op een klein vlakje! En dat voel je in je buik.

Auteur: Johan Oost (OBB Speelruimtespecialisten)

je durft – en geloof me, dat voel je. Mijn angst is dat vaders zo nodig hun kindje erop moeten tillen, waardoor kinderen beroofd worden van de beleving dat ze zelf hun angst hebben overwonnen. Belangrijk is juist het ervaren van gevaar; het lichaam geeft zelf aan dat je iets aan het doen bent waar je niet aan toe bent. En de volgende keer durf je verder, net als bij een schommel, waarbij het kind harder en hoger gaat als het ouder is.

Maar mag het wel van de (nieuwe) normen?

Natuurlijk hebben de Durf~Al en de Klimstam~Durf het benodigde certificaat. Het is mogelijk toestellen van 3 meter hoog te maken, als je maar zorgt voor geschikte valdemping en nadenkt over bijvoorbeeld de toegankelijkheid, de weg terug en de locatie. Deze 'gevaarlijke' toestellen moeten wel in geschikt zand met voldoende laagdikte worden geplaatst. Omdat niet al het zand geschikt is, kan de potentiële koper geadviseerd worden en zo nodig kan een monster van het zand beoordeeld worden. Het gaat namelijk niet zozeer om de korrelgrootte, maar om de korrelvorm en de onderlinge verdeling van de korrelgrootte.

NIEUW ISEKI TG 6000 SMARTGEAR

Dát zit wel goed.

37 / 67 PK

8-TRAPS
POWERSHIFT

SEMI-
AUTOMAAT

AFTAKAS
MANAGEMENT

smart-gear

VAN DER HAEGHE BV

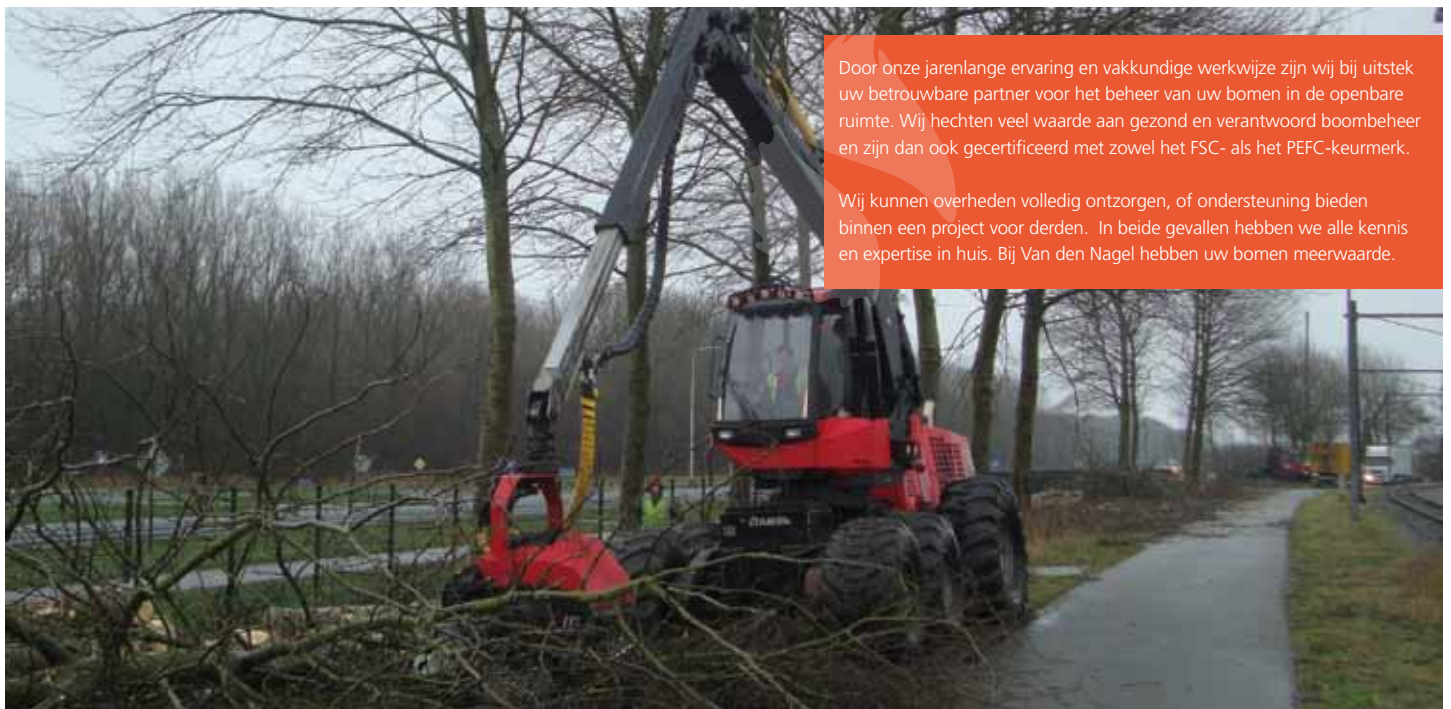
De Elzenhof 7 G, 4191 PA Geldermalsen
0345 - 788 104, info@vanderhaeghe.nl

ISEKI
www.iseki.nl

VAN DEN NAGEL

Van den Nagel Uw partner in stedelijk bosbeheer

Door onze jarenlange ervaring en vakkundige werkwijze zijn wij bij uitstek uw betrouwbare partner voor het beheer van uw bomen in de openbare ruimte. Wij hechten veel waarde aan gezond en verantwoord boombeheer en zijn dan ook gecertificeerd met zowel het FSC- als het PEFC-keurmerk.

Wij kunnen overheden volledig ontzorgen, of ondersteuning bieden binnen een project voor derden. In beide gevallen hebben we alle kennis en expertise in huis. Bij Van den Nagel hebben uw bomen meerwaarde.

VAN DEN NAGEL
bosexploitatie

VAN DEN NAGEL
bio-energie

VAN DEN NAGEL
transport

Postadres
Postbus 28, 8075 ZG Elspeet
Bezoekadres
Weideweg 11, 8075 PE Elspeet

T +31 577 49 2403
F +31 577 43 2545
E info@vandennagel.nl
I www.vandennagel.nl

Ik wil benadrukken dat OBB geen leverancier of ontwerper van speeltoestellen wordt. Wij willen het beste onafhankelijke speelruimteadvies geven en daarbij past het leveren van speeltoestellen niet (evenmin als betaald krijgen voor het intekenen met speeltoestellen van een bepaalde leverancier). Gemeenten, speeltuinverenigingen en anderen die de Klimstam~Durf willen plaatsen, kunnen gratis het technisch constructiedossier krijgen, zodat ze gemakkelijk het benodigde certificaat bij het keurmerkinstituut kunnen aanvragen. Zelf heb ik 350 euro exclusief btw voor het certificaat betaald. Daarnaast adviseer ik over het maken van inkepingen (waar, hoe en hoeveel), om het moeilijk genoeg te houden.

Alle rechten en opbrengsten van de Durf~Al zijn kosteloos overgedragen aan Stedon.

Hernieuwde normen voor speeltoestellen 1176: 2017

Met de Klimstam~Durf en Durf~Al wil OBB ontwerpers juist uitdagen om de grenzen van de mogelijkheden op te zoeken. Als je de normen kent, kun je ze gebruiken in plaats van ze te beperken. Je moet niet boven de wet staan, maar boven de materie. Als je weet wat je wilt, ben je tot meer in staat. En wat niet kan, moet je ook echt niet willen. Frans Everaerts, van de Branchevereniging Spelen en Bewegen, Spereco en de Normcommissie, zei het zo tijdens het NEN-congres: 'De normen zijn er om veiligheid aan te tonen, niet onveiligheid.' Dat blijkt wellicht ook uit de inleiding bij de nieuwe normen NEN 1176:1-2017. Daarin staat letterlijk: 'Erkenning van de kenmerken van het kinderspel en de manier waarop kinderen zich ontwikkelen door te spelen op een speelplaats, houdt in dat kinderen moeten leren met risico's om te gaan, en dat kan leiden tot builen, blauwe plekken en in uitzonderlijke gevallen zelfs tot botbreuken.' Ik roep de ontwerpers en kopers van speeltoestellen dus op om te erkennen dat leren omgaan met gevaar niet lukt zonder de aanwezigheid van risico's.

En voor de ouders: til ze niet op!

Het valt mij vaak op dat ouders zo graag willen dat hun kind speelt op de manier die zij voorschrijven. Vaak zie je dat ouders kinderen op een speeltoestel tillen, ze soms letterlijk aan de hand door de klimstructuur leiden en vervolgens belonen, terwijl ze hulp hebben gehad bij het spelen. En waarom worden kinderen bij toestellen gezet die voor oudere kinderen zijn bedoeld? Laat ze toch lekker op toestellen voor hun eigen leeftijd spelen!

Mijn eigen kinderen zijn natuurlijk het slachtoffer van papa's visie op spelen. Nooit heb ik ze op een klimtoestel, glijbaan of iets dergelijks gezet. Voor mijn dochtertje van twee jaar betekende dat weleens dat ze niet achter haar iets grotere broer aan kon en dan begon te huilen. Op zo'n moment laat ik haar zien waar ze haar voeten kan neerzetten en zich kan vastgrijpen met haar handen. Dan kan ze het wel zelf. Als ze dan zelf op het toestel is geklommen, moet je haar trotse koppie eens zien, met een blik die zegt: kijk mij eens, dat heb ik toch maar mooi zelf gedaan.

Natuurlijk moet je een kind wel leren klimmen, door te wijzen waar het zich kan vasthouden en te zeggen dat het moet 'voelen met de voeten' als het weer naar beneden klimt. En inderdaad, dat levert wel eens 'gevaarlijke' situaties op, althans in de ogen van andere ouders. Ooit klom mijn dochter op een klimboog. Op het hoogste punt schoten haar voeten van de stangen en huilend hing ze aan haar armen twintig centimeter boven de grasmat. Op zulke momenten schiet ik niet gelijk naar voren om te helpen, en dan zie ik andere ouders verbaasd kijken: doet hij niets? Nee, maar ik vertel haar wel dat ze zich gewoon moet laten zakken en dan kan springen. En na een buiteling over de grond klimt ze zo snel als ze kan weer naar boven om zich, nu lachend, nog een paar keer van de klimboog te laten vallen.

Ik heb mijn beide kinderen op een speelse manier leren klimmen en merk dat ze nu overal op klauteren (mijn dochter is nu een enthousiaste wandbeklimmer). Toch nemen ze nooit risico's die ze niet aankunnen of -durven. Het is dan ook mijn ervaring en overtuiging dat ze veiliger spelen dan de kinderen die alleen aan de hand van de glijbaan mogen (of moeten?).

Johan Oost bovenop de Klimstam

Maar je laat je kind toch niet huilen? Zelf hoor ik liever één keer gehuil aan omdat mijn kinderen schrammen of bulten oplopen, dan tien keer gejammer omdat ze niet mogen spelen en dus ook niets leren.

Misschien moeten ouders ook weer leren spelen, en ervaren dat spelen ontdekken mag zijn, dat het kind mag leren dat het de vorige keer nog niet het trappetje op durfde en nu wel, dat huilen ook een teken van onmacht is, en het een gevoel van macht geeft als je zelf omhoog kunt klimmen. Ouders moeten begrijpen dat voor spelen ruimte nodig is, zowel letterlijk als figuurlijk, dat spelen leuker is als het jou wordt voorgedaan in plaats van voorgedraaid.

'De basis voor een normale ontwikkeling van jongeren is dat ze opgroeien in een veilige omgeving, zonder geweld in welke vorm dan ook.'

– Peter Adriaenssen, kinderpsychiater

Voor de klimstam~durf is een eigen Facebookpagina aangemaakt waarop de echte stoere meiden en jongens hun foto kunnen posten

www.facebook.com/klimstamdurf

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7246

Drie partijen ontwerpen maaizuigcombinatie op maat

'Bijzonder is dat de volledige hydrauliek van de werktuigdrager benut wordt'

Twee jaar lang werkte aannemer Jelle Bijlsma met de zelfontwikkelde maaizuigcombinatie Giant 6004T, toen deze machine er dit jaar een broertje bij kreeg. Samen met Van Dyck Marcel en constructiebedrijf/huisontwerper H. de Haan werd een nieuwe, extra compacte maaizuigcombinatie ontwikkeld.

Auteur: Kelly Kuenen

De ontwikkeling van compactere maaiers werd in 2013 gestart op verzoek van de gemeente Leeuwarden. Net als in veel andere gemeentes werd hier in 2014 het maaibeleid aangepast naar twee tot drie keer maaien en het opzuigen en afvoeren van het maaisel, met het oog op de biodiversiteit. 'Zo ontstond bij de gemeente Leeuwarden de vraag naar combinatiemachines. De meeste combinatiemachines zijn vrij groot, maar de gemeente wilde een compact model, voor

het schoonmaken van bijvoorbeeld fietspaden', vertelt Frank Bijlsma, die samen met Jelle Bijlsma aan het hoofd staat van het bedrijf Jelle Bijlsma uit Gytsjerk.

Tweede combinatiemachine

Aannemer Jelle Bijlsma is met name actief in Drenthe, Groningen, Friesland en Noord-Holland. Het bedrijf voert werkzaamheden uit in de grond-, weg- en waterbouwsector en heeft hiervoor een

uitgebreid machinepark. Voor het groenonderhoud wordt gewerkt met zo'n dertig vaste medewerkers. Een groot deel van de werkzaamheden bestaat uit bermmaaien voor gemeentes en waterschappen. 'Een aantal jaren hebben we veel geklepeld. Nu zie je dat opdrachtgevers meer oog hebben voor biodiversiteit en willen ze dat we anders maaien en het maaisel ook opruimen.'

4 min. leestijd

ACHTERGROND

Anno 2017 heeft Jelle Bijlsma voor de maaiwerkzaamheden twee zelfontwikkelde combinatiemachines. Het eerste resultaat van de vraag van de gemeente Leeuwarden was de Giant 6004T, een maaizuigcombinatie die zowel voorzien kan worden van een klepelbak als een veegbak voor het opruimen van bladeren. De machine wordt vanaf 2014 door het aannemersbedrijf ingezet.

Eind 2015 ontstond de vraag naar nog een machine. Deze werd in 2016 ontwikkeld en direct aangepast aan de wensen van dat moment. 'Met de eerste machine wisten we wat we hadden. We wisten ook welke dingen we graag op een nieuwe machine terugzagen', vertelt Frank Bijlsma, verantwoordelijk voor het technische gedeelte, de aansturing van de werkplaats en de in- en aankoop van het bedrijf. 'De Giant was in feite een laad-schopje dat werd omgebouwd. De nieuwe unit is helemaal opnieuw gebouwd.'

Volgens Bijlsma past het ook wel bij het bedrijf om machines op maat te maken of aan te passen. 'Dat doen we bijvoorbeeld ook vaak bij onze kranen, waarvan we dan de gieken verlengen. Zo hebben we wel meer machines die we verbouwen.'

Samenwerking

Het bedrijf stond via constructeur/huisontwerper H. de Haan uit Garyp in contact met Van Dyck Marcel uit Houtvenne. In een samenwerking tussen de drie partijen en onder het motto innovatief door initiatief werd de nieuwe machine ontwikkeld.

'Eigenlijk is het concept ontstaan in 2014, toen

Jelle Bijlsma bij ons kwam met de vraag een compacte maaizuigcombinatie te maken', vertelt Henk de Haan van het in speciaalbouw gespecialiseerde bedrijf H. de Haan. 'Wij kregen van een aantal randvoorwaarden waar de machine aan moest voldoen. Toen zijn we tot het concept van de Giant gekomen. In 2015 kwam Jelle Bijlsma met de vraag naar een tweede machine. Deze moest dezelfde capaciteit hebben als Giant, maar lichter en sneller zijn en compacter worden, zonder aan capaciteit in te leveren.'

Randvoorwaarden

Bijlsma: 'De eerdere machine had een extra motor voor de hydrauliek, wat we met het oog op de uitstoot in het tweede model niet wilden. Het nieuwe model is alleen voorzien van een standaardmotor. Daarnaast is deze machine mooi compact en nog lichter. Dat komt goed van pas op bijvoorbeeld fietspaden en in bermen, waar hij gemakkelijk overheen rijdt. Ook is de machine beter geveerd. Al met al kan gezegd worden dat het rijcomfort voor de chauffeur is verbeterd en dat de bestuurder snel van A naar B kan rijden.'

De nieuwe maaier/zuiger is op een Multihog-werktuigdrager gezet. De Haan: 'Door de contacten met Van Dyck zijn wij uitgekomen op de Multihog CX75. Deze machine had voldoende hydrauliek aan boord en veel comfort. Toen was het aan ons om zo compact mogelijk te bouwen en de machine aan te passen waar nodig, om zo aan bepaalde afmetingen te voldoen, niet in capaciteit achteruit te gaan en meer comfort uit de machine te halen. 'We denken dat is gelukt en dat er geen vergelijkbare machine met deze capaciteit in de markt is, en

'Bijzonder: de volledige hydrauliek van de werktuigdrager wordt benut in de aanbouw'

dat maakt hem toch uniek.'

Gerard Vels, vertegenwoordiger voor Nederland van importeur Van Dyck Marcel, vertelt: 'H. de Haan heeft enorm veel kennis van hydrauliek. Heel bijzonder is dat het ervoor gezorgd heeft dat de volledige hydrauliek van de werktuigdrager efficiënt benut wordt in de aanbouw. Voor zover ik weet, is dat andere fabrikanten tot nu toe niet gelukt.'

De samenwerking was echt een bundeling van de kennis, kracht en creativiteit van de drie partijen, vindt Vels. 'Als importeur van de Multihog heeft Van Dyck gekeken of het mogelijk was wat H. de Haan wilde, de constructeur heeft gekeken of alle wensen van Jelle Bijlsma technisch uitvoerbaar waren, en Bijlsma zelf of de machine werkbaar was.'

Licht en compact

Volgens Vels is het resultaat een goed werkbare,

Gerard Vels

Donkergroen draagt **bij**

Duurzaamheid betekent zaken doen met respect voor de natuur, de medemens en jezelf. Neem bijvoorbeeld onze bijen, die de voedselvoorziening voor de mens en talloze dieren in stand houden. We zijn veel afhankelijker van ze dan we ons eigenlijk realiseren. Zij maken het mede mogelijk dat wij elkaar ieder jaar weer een gelukkig nieuwjaar mogen wensen.

Namens alle medewerkers van Donkergroen: een gezond, succesvol en beleevingsvol 2018 gewenst!

 groen
donker
vrij spel voor de beleving

ACHTERGROND

‘De machine is **compact en licht**. Dat komt goed van pas op fietspaden en in bermen’

compacte machine met alle mogelijkheden optimaal benut. ‘Dat vertaalt zich in een goede capaciteit, zuigkracht, een goed zicht voor de bestuurder en een grote container à 2,8 kuub.’ De machine onderscheidt zich volgens Vels vooral door de hoge capaciteit, de vele functies en de gemakkelijke bediening. Vels meent dat Jelle Bijlsma de enige in Europa is die een compacte machine als deze heeft met een dergelijke capaciteit.

Verjagen van insecten

De machine wordt grotendeels ingezet voor de gemeente Leeuwarden. Dat gebeurt nog niet zo lang, maar vooralsnog bevalt hij goed, vertelt Bijlsma. ‘Je komt altijd dingen tegen die nog aangepast moeten worden, maar nu is hij wel grotendeels zoals we het voor ogen hadden. Op ons verzoek is er aan de voorzijde van de bak nog een luchtblaas op gemonteerd. Het is een soort bak met gaatjes. Deze blaast over een afstand van 20 à 30 centimeter over het gras heen, waardoor insecten opschrikken en niet in de maaier belanden.’

Vanwege de vele werkzaamheden blijft de Giant 6400 in gebruik. Bijlsma: ‘We krijgen ook vragen van andere gemeentes naar het nieuwe model. We zien dat veel gemeentes naar iets vergelijkbaar toe willen. Je hebt toch minder te maken met obstakels.’

‘Natuurlijk zijn er wel dergelijke machines met een compact formaat, maar niet met deze capaciteit. Dit model heeft een kleinere opvangbak, zo’n 2 kuub. Grotere maaicombinaties zitten al snel aan

een inhoud van 16 kuub. Dat maakt dus wel verschil, maar daar staat tegenover dat deze machine multifunctioneel is en sneller maait. Met een maai-breedte van 1 meter en een breedte van nog geen 1,5 meter is de machine op veel plekken inzetbaar. Voor welke machine je kiest, hangt af van waar je bent.’

Multifunctionele machines

De combinatie is opgebouwd op een Multihog CX-model. Met de introductie van de serie in 2015 werd een trend gezet in het leveren van custom-made werktuigdragers. Multihogs zijn opgebouwd uit modules en kunnen makkelijk aangepast worden aan de wensen van de gebruiker. ‘De markt is op zoek naar oplossingen, machines die twaalf maanden per jaar efficiënt ingezet kunnen worden in verschillende disciplines’, zo liet Vels eerder al aan Stad+Groen weten.

Op Agribex toonde Van Dyck Marcel onlangs nog zo’n nieuw combinatiemachine, dit keer ontwikkeld samen met Wolterinck. Het gaat om een Cityvac-zuigmachine opgebouwd op een Multihog-werktuigdrager, in combinatie met een afrandschijf en onkruid- en veegborstels.

De machine kan afranden, losborstelen en opzuigen in één werkgang. Volgens Vels is hij daarmee uniek in zijn soort. ‘Er zijn wel combinaties die vegen en opzuigen combineren, maar dat ook nog gecombineerd met een onkruidborstel en een afrandschijf, dat is voor zover wij weten uniek.’

Een blazer voor de maaibak laat insecten **opschrikken en wegvliegen**

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7264

75 jaar Du Pré: van kwekerij en maaibestekken naar allround groenaannemer gespecialiseerd in participatie

Robert Smid: 'We willen tegelijkertijd de burgertevredenheid én het draagvlak voor groen vergroten'

Op 24 november 2017 vierde Du Pré Groenprojecten haar 75-jarig bestaan. Reden om terug te kijken met de directeur Marc Vloet en Robert Smid en te kijken hoe het bedrijf zich positioneert in de huidige markt: 'We willen niet meer altijd meegaan in de race om de laagste prijs, maar ook niet volledig afscheid nemen van gemeentelijk onderhoud. Wel hebben we duidelijke doelstellingen bij het binnenhalen van participatieprojecten.'

Auteur: Santi Raats

Oprichter Gerard du Pré

Gerard du Pré begon in 1942 een kwekerij in Helmond. Al snel begon hij de plantjes rechtstreeks te verkopen en zo ontstond er een tuincentrum. Doordat hij ze als dienstverlening ook weleens bij particulieren in de tuin zette, werd het bedrijf een hoveniersbedrijf. 'Tuintechnisch Bedrijf De Iris' was geboren. De Iris legde eerst alleen particuliere tuinen aan, maar in de jaren vijftig kwamen daar aanleg en onderhoud van plantsoenen voor de gemeente en het maaien van voetbalvelden bij.

Periode Jan Dijkstra: groei

'Omdat Gerard du Pré geen opvolger had, verkocht hij zijn bedrijf – inmiddels met zeven man in dienst en een klein machineparkje met grasmaaiers – in 1977 aan Jan Dijkstra. Die gaf de kwekerij annex hoveniersbedrijf en tuincentrum de naam 'Kultuurtechnisch Hoveniersbedrijf Du Pré BV', vertelt Mark Vloet, die in 1999 samen met Jan Damen en Robert Smid eigenaar werd, nadat hij jarenlang elders bedrijfsleider was geweest. Vloet zwaait anno 2017 nog steeds de scepter bij het bedrijf, dat anno 2017 45 medewerkers heeft en inclusief seizoensarbeid draait op 60 fte.

Dijkstra bouwde het bedrijf uit. De particuliere tuinaanleg en het onderhoud daarvan bleven. Daarnaast werden aanleg en onderhoud bij bedrijven en instellingen steeds belangrijker. Vloet: 'En last but not least werd het werk bij gemeentelijke overheden steeds omvangrijker. Daar ging het vooral om onderhoud en maaiwerkzaamheden. Gemeentes als Helmond en Nuenen werden belangrijke opdrachtgevers voor ons.' Tot aan 1999 groeide het personeelsbestand van het bedrijf van zeven naar achtentwintig man.

WEDSTRIJD 'VERGROEN JE EIGEN SCHOOLPLEIN'

Ter ere van het 75-jarig bestaan heeft Du Pré een wedstrijd uitgeschreven onder dertig Helmondse basisscholen. Onder de titel 'Vergroen je eigen schoolplein' werd leerlingen gevraagd hun ideeën op papier te zetten. Achterliggende gedachte bij de wedstrijd was de waarde van groen te onderstrepen. Zo draagt groen volgens Du Pré bij aan de gezondheid en zorgt groen op schoolpleinen voor sociaal gedrag bij kinderen; het pesten neemt af en draagt positief bij aan de ontwikkeling van het kind. Door een betere concentratie nemen de resultaten toe. Ook zorgt het voor een betere motoriek en minder obesitas. Van de negen aanmeldingen leverden acht scholen een ontwerp in. Daaruit koos de jury drie finalisten: obs De Straap, Vrije school Peelland en rkbs De Vendelier. Na lang beraad koos de jury De Vendelier als winnaar. De jury bestond uit Willam de Kleijn, lid van het dagelijks bestuur van Waterschap Aa en Maas, Sas Terpstra, programmaleider water bij Provincie Noord-Brabant en voorzitter Erik de Vries, wethouder van de gemeente Helmond. Du Pré Groenprojecten zal samen met de school het ontwerp, waarvoor het bedrijf 5.000 euro beschikbaar stelde, uitvoeren. Dit bedrag wordt later nog aangevuld met bijdragen van de bezoekers van het jubileumfeest. Verder loopt er nog een subsidieaanvraag bij het Prins Bernhard Cultuurfonds voor verdubbeling van dit bedrag. In dat geval is er minimaal 10.000 euro beschikbaar voor vergroening. De drie juryleden waren zo onder de indruk van het initiatief en de presentaties, dat ze spontaan besloten de beide andere finalisten een bedrag van 2.250 euro per school te schenken als aanmoediging.

Verbreiding onder het driemanschap

Kultuurtechnisch Hoveniersbedrijf Du Pré BV stond inmiddels goed bekend in de regio. Zo was de stand van zaken toen drie nieuwe eigenaars zich aandienen: Jan Damen, Mark Vloet en Robert Smid.

'We hebben die groei doorgezet en zijn verder gaan professionaliseren. De naam veranderden we in Du Pré Groenprojecten', verklaart Vloet. 'We lieten Du Pré Groenprojecten direct de Iso- en VCA**-certificering behalen. Daarna richtten we ons op modernisering, op de toen heersende trends. We wilden méér dan alleen bestekwerk en zijn ons vanaf die tijd gaan richten op boomverzorging, daktuinen en participatieprojecten. In 2003 hadden we de omzet van 1999 verdubbeld en in

2009 zelfs verdrievoudigd. In 2012 behaalden we PSO trede 3 als allereerste groenbedrijf in de regio, maar ook als een van de eerste groenbedrijven in Nederland. In 2013 won Du Pré Groenprojecten de publieksprijs voor 'meest maatschappelijke partner' en in januari van dit jaar behaalden we CO₂-footprint trede 5.'

Focus en professionalisering

Jan Damen verkocht zijn aandelen in 2011 aan commercieel directeur Robert Smid en operationeel directeur Mark Vloet. Dit was opnieuw een moment om de bedrijfskoers onder de loep te nemen. Vloet: 'We hebben 2012 en 2013 benut om een missie en een visie op papier te zetten. Onze missie werd: Groen verhoogt de kwaliteit

Gerard du Pré als loonwerker op de maaier bij de plaatselijke voetbalvereniging

Links Jan Dijkstra

Prolock®

Duurzame, milieuvriendelijke, maatwerk oeverbescherming. Oevers vragen om duurzame en onderhoudsarme bescherming. Profextru al 15 jaar uw partner voor innovatieve oeverbescherming

BESCHOEIINGEN

DAMWANDEN

KEERWANDEN

DIJKBESCHERMING

Lage aanschaffkosten

Door een maatwerk, hybride systeem

Snelle montage

Licht van gewicht en eenvoudig te plaatsen

Milieuverantwoord

Gebruik van Gerecycled materiaal

Duurzaam

Levensduur minimaal 60 jaar

Profextru Productie B.V.

Bruchterweg 88

7772 BJ Hardenberg

+31 (0) 523 654 010 / info@prolock.nl

www.prolock.nl

www.dabekausen.com

ALGEMEEN IMPORTEUR MCCONNELL EN AGRIMASTER

jj dabekausen bv

Galvaniweg 10 | 6101 XH ECHT | T 0475 48 70 21

HAYTER
HAYTER HARRIER
WALS MAAIER PRO

Model 496 + Model 566

- 1 rijwielheid dus geen variabele rijwielrijding
- Voorsien van 8&S Series 850 ReadyStart QRV motor
- Verstevigde slurfboom
- Stootbumper voorzijde van de machine

VOSKAMP TUINMACHINES
Ambachtstraat 8 ALMELO 0546-456000
www.voskamp-tuinmachines.nl

Robert Smid (links, commercieel directeur) en Mark Vloet (rechts, operationeel directeur)

van leven. Onze visie draait om de kerngedachte dat groen vroeger vooral mooi moest zijn, maar tegenwoordig een functie heeft, namelijk de stad klimaatbestendig te maken. Daarbij gaat het om particulier groen, openbaar groen en gebouwgebonden groen. Voor het particulier groen hebben we richtpunten geformuleerd, zoals minder bestrating bij particulieren en plantmateriaal afstemmen op de ondergrond en de weersomstandigheden. Daarmee sluiten we aan op het programma De Levende Tuin. Dat houdt in dat we klanten van zoveel mogelijk informatie voorzien, zodat ze bewuster keuzes kunnen maken en begrijpen wat de functie van groen is of kan zijn. Zo wijzen we ze bijvoorbeeld op biodiversiteit of op de mogelijkheid van een 'eetbare tuin', en leggen we uit dat groen kan zorgen voor rust en focus in ons hoofd. Dit kan bijvoorbeeld nuttig zijn in de omgeving van een school; de kinderen zijn geconcentreerder in de les. Maar het groen kan ook dienen als praktijkmateriaal; zo kan de leraar tijdens de biologielees buiten laten zien wat een vlinderstruik is of hoe planten groeien in een moestuin.'

Vijf mensen

De markt is er niet gemakkelijker op geworden.

'Sinds 2008 is het prijsniveau met 30 procent gedaald in vergelijking met de gestegen lonen', zegt Vloet. 'We willen niet mee in de race naar de bodem, maar ook niet volledig afscheid nemen van het gemeentelijk onderhoud.' Du Pré Groenprojecten heeft zich in 2012/2013 het doel gesteld binnen het openbaar groen vijf burgerparticipatieprojecten te realiseren en vijf mensen aan te nemen in het kader van arbeidsparticipatie. Bij het gebouwgebonden groen is het doel om vijf hectare groene daktuinen en vijf groene schooltuinen aan te leggen. Du Pré Groenprojecten is nog volop bezig met het realiseren van deze doelstelling.

Jubileum

Voor het jubileumfeest had het bedrijf scholen benaderd om een ontwerp voor een groene schooltuin aan te leveren. 'Leerlingen leverden een ontwerp in op een A3 met daarin aangegeven hoe ze hun schooltuin willen hebben. De drie beste ontwerpen werden door ons geselecteerd en mochten door de jeugdige ontwerpers worden gepresenteerd voor Erik de Vries, wethouder van de gemeente Helmond, William de Klein, dagelijks bestuurslid van Waterschap Aa en Maas en Sas

Terpstra, programmamanager water bij de provincie Noord-Brabant. Op het jubileumfeest werd de winnaar bekendgemaakt door juryvoorzitter en wethouder Erik de Vries. De school van de winnaar kreeg de groene schooltuin door ons aangeboden.'

De toekomst

Participatie, daarop ligt de laatste paar jaar de focus van Du Pré Groenprojecten. Voorbeelden van participatieprojecten zijn het Zilvermewuivplantsoen en Space S in Eindhoven. Du Pré maakte samen met burgers het ontwerp voor het plantsoen, legde het aan en heeft het acht jaar in onderhoud. Voor Space S stemde Du Pré binnen een bouwteam het basisontwerp van de gemeenschappelijke tuin af op de wensen van de bewoners, verzorgde de aanleg van de tuin en neemt het onderhoud voor zijn rekening. 'We zien dat de betrokkenen niet anoniem willen zijn, dat ze oprechte interesse hebben', zegt Smid. 'Het is beter om samen keuzes te maken. Als een idee gaat leven, zullen de mensen later ook beter voor het groen zorgen. Wanneer je als groenaannemer mensen betreft bij het ontwerpproces, verhoog je de burgers tevredenheid. Zo willen we in de toekomst gezien worden: als experts op het gebied van participatie.'

In december maakte Robert Smid bekend te stoppen als directeur van Du Pré Groenprojecten en een andere weg in te slaan. Mark Vloet is daarmee de enige directeur van Du Pré Groenprojecten.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7247

Het team van Du Pré Groenprojecten

V.l.n.r.: Jan Damen, Mark Vloet en Robert Smid tijdens een MVO-dag bij het Heppie-hotel.

Marcel Bax

Kleurrijk, comfortabel, veilig en milieuvriendelijk!

**Werkzaamheden goed en beschermd uitvoeren in stijlvolle
en modieuze bedrijfskleding**

Er was een tijd dat je op je werk gewoon een overall over je kleding aantrok. Die overall is nog niet uit beeld, maar inmiddels is er op het gebied van bedrijfskleding veel meer mogelijk wat betreft pasvormen, kleur en comfort. 'Veel bedrijfskleding van nu zou je ook in je vrije tijd kunnen dragen,' zegt Marcel Bax, adviseur safety en bedrijfskleding van Vos Capelle. 'En dat geldt ook voor de schoenen.'

Auteur: Sylvia de Witt

Bijna 75 jaar geleden begon Johan Vos, de grootvader van de huidige algemeen directeur Ronnie Vos, commercieel directeur Jeroen Vos en technisch directeur Kees Vos, met de verkoop van aardappelen. Maar zoals dat vaak gaat in het leven, van het één rol je in het ander, en inmiddels is het bedrijf van de familie Vos uit Sprang-Capelle een betrouwbare toeleverancier voor de tuinbouw en het openbaar groen en tevens leverancier van bedrijfskleding. Een mooi totaalpakket, dus. De meeste klanten gaan ook het liefst naar één bedrijf waar ze voor alles terecht kunnen, is de ervaring

van adviseur safety en bedrijfskleding Marcel Bax. 'Ze komen hier bijvoorbeeld alleen voor potgrond, maar gaan ook weg met een jas, sokken en schoenen.'

Hij werkt al 21 jaar bij Vos Capelle en sinds twaalf jaar is hij verantwoordelijk voor de bedrijfskleding, persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) en de maskercontroledagen die jaarlijks plaatsvinden. Zijn klanten zijn onder meer tuinders, hoveniers, grootgroenvoorzieners, greenkeepers, mensen die het onderhoud van sportvelden doen en

wegwerkers en zitten hoofdzakelijk in Brabant en Gelderland. Van de medewerkers van klanten worden de maten bijgehouden.

Marcel Bax: 'Het merendeel van de klanten komt naar ons toe, maar het is ook mogelijk dat ik naar de klant ga. Dan kom ik met de kleding op locatie en kan die ter plaatse worden gepast.'

Steeds meer merken

Sokken, broeken, jassen, truien, petjes, thermo-ondergoed, T-shirts, sweaters, polo's, handschoenen, veiligheidsbrillen, gehoorbescherming, hand-

4 min. leestijd

ACHTERGROND

‘In onze klantenkring wordt nu het meest gekozen voor de kleuren zwart en antraciet’

steeds vaker vervangen door meer innovatieve materialen. Ook het gebruik van stretch zien we steeds vaker, waardoor de pasvorm verbetert. Daarnaast is het aanbod van kleuren in bedrijfskleding de laatste jaren sterk toegenomen. Het opvallendste is dat de bedekte, traditionele kleuren steeds vaker plaatsmaken voor opvallende kleuren zoals fuchsia, crystal en lime.

Marcel Bax: ‘De kleur lime wordt nu vaak gebruikt voor T-shirts en sweatshirts. Vroeger droeg men in de groene sector veel flessengroen, maar in onze klantenkring wordt nu steeds vaker gekozen voor de kleuren zwart en antraciet. En broeken zijn meestal nog zwart, hoewel je hierbij ook steeds meer combinaties van kleuren ziet.’

Kleurgebruik speelt een centrale rol in de huisstijl van een bedrijf. Bedrijven willen volgens Marcel Bax hun werkkleding dan ook naadloos laten aansluiten op hun huisstijl. ‘Als een bedrijf de kleur oranje in zijn huisstijl heeft, moet dat ook terugkomen in de bedrijfskleding van het personeel.’

Bedrukking op andere plaatsen

De klant kan kiezen uit bedrukken of borduren. Hierin ziet Marcel Bax een andere ontwikkeling. ‘Lange tijd stond het logo of de naam van het bedrijf alleen op de borst, rug of achterzak van een shirt of broek. Nu zie je die vaak ook op de mouw, het schouderblad, het been, dwars over het dijbeen of op de kuit. Als het om grotere aantallen gaat, wordt eerder voor bedrukking gekozen, bij kleinere aantallen vaak voor borduren, afhankelijk van het bedrijf. Bedrukken doen we zelf, borduren besteden we uit.’

Hoe je het ook wendt of keert, werkkleding is tegenwoordig veel meer dan kleding die vies mag worden tijdens het werken. Het moet niet alleen comfortabel zitten, maar er ook nog eens leuk uitzien. Alle merken gaan hierin mee. Bij een merk als Tricorp zeggen de letters ‘RFC’ in het logo genoeg; deze staan voor representative functional clothing.

bescherming, regenkleding, fluorescerende kleding, klimkleding, zaagkleding, veiligheidshelmen en alles om veilig te kunnen werken op hoogte – je kunt het zo gek niet bedenken of Vos Capelle heeft het in huis. En zo niet, dan bestelt Marcel Bax het. ‘Veiligheidshelmen zijn tegenwoordig in allerlei kleuren verkrijgbaar, maar wij hebben hier vooral de meest gangbare kleuren: geel, oranje, groen en wit. Maar mocht er vraag zijn naar een roze helm, dan zorgen we dat die er komt.’

De bedrijfskledingbranche is een groeiende markt, en dan hebben we het nog niet eens over al die

accessoires die op de markt komen, zoals mutsen, riemen, holsterpockets en dergelijke.

‘Er zijn inderdaad heel veel merken; dat zie je op beurzen zoals de A&A in Düsseldorf. En er komen er steeds meer bij. Eerder verkochten wij veel meer merken, maar we richten ons nu op Fristads Kansas, Snickers, Tricorp, HaVeP en Hydrowear; dat zijn onze hoofdmerken.’

Kleuren van de huisstijl

Er is de afgelopen jaren een flink aantal trends ingezet in de wereld van de bedrijfskleding. Zo wordt het traditionele katoen van T-shirts en polo’s

ARIENS®

Onze Ariens onkruidborstelmachine Pro370 is vernieuwd!

Wilt u milieuvriendelijk, snel en eenvoudig onkruid verwijderen, dan is de Ariens Pro370 de juiste machine voor u. **Geen gebruik van chemicaliën en meteen resultaat.**

De Ariens Pro370 is de eerste onkruidborstelmachine die een zeer laag investeringsniveau combineert met een zeer lage kostprijs per m². **De Pro370 bestrijdt niet alleen alle soorten onkruid, algen en mos maar ook heeft deze onkruidborstelmachine absoluut de beste prijs-kwaliteit verhouding in de markt!**

Machine excl. btw € 1152,89

Machine incl. btw € 1395,00

Voordelen van de Ariens Pro370 ten opzichte van andere manieren van onkruidbestrijding zijn o.a.:

- Milieuvriendelijk.
- Direct resultaat.
- Te gebruiken bij ieder weertype.
- Ook de voedingsbodem wordt verwijderd.
- Lage aanschaf- en borstelprijs.
- In tegenstelling tot een bestrijding met chemicaliën kan de machine ook gebruikt worden in een niet-groeizame periode.

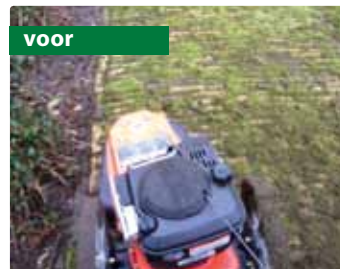

Spatkappen

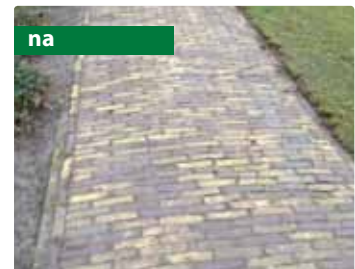
De optioneel leverbare spatkappen bieden extra bescherming wanneer de gebruiker steentjes en andere objecten, die weggeslingerd kunnen worden, over het hoofd heeft gezien. Ook minimaliseert deze kap de kans op letsel en schade. Dankzij de uitneembare zijkant kunt u nog steeds langs muur, trottoirrand of andere objecten borstelen.

In de afgelopen 3 jaar is de Ariens Pro370 onkruidborstelmachine uitgegroeid tot een van de meest verkochte machines voor milieuvriendelijke onkruidbestrijding. Voor modeljaar 2017 heeft Ariens de machine op meerdere punten verbeterd. **Zo is bijvoorbeeld het eigengewicht zodanig verlaagd dat de Ariens Pro370 als lichtste uit de test kwam (ruim 10 tot zelfs 12 kilo lichter dan de vergelijkbare collega's)!** Verder zijn de vernieuwde wielen sterker en robuuster geworden. De nieuwe motor is schoner, stiller, sterker, trilt minder en start eenvoudiger. **Qua geluidsniveau is de Ariens Pro370 als stilste getest.** Verder is er veel aandacht besteed aan het gebruikerscomfort en bedieningsgemak. Hardstalen, vervangbare slijtnokken beschermen de borstelhouder als de borstelementen niet op tijd vervangen worden.

voor

na

EXCLUSIEF IMPORTEUR VOOR DE BENELUX

HELTHUIS

Tuin en Parkmachines B.V.

“Poort van Midden Gelderland”
Oranje 2
6666 LV Heteren
I www.helthuis.nl
E info@helthuis.nl
T +31 (0)26 – 4723 464

Sinds 1958 het adres voor Tuin- en Parkmachines

De werkkleding van Tricorp voor zowel dames als heren is robuust, fraai vormgegeven, veilig en comfortabel.

Sneakers als werkschoenen

Ook op het gebied van schoenen is er veel veranderd. Zo zijn er metaalvrije veiligheidsschoenen op de markt, die lichter zijn om te dragen en die bijvoorbeeld niet uit hoeven als detectiepoortjes moeten worden gepasseerd. Sommige werkschoenen zijn zo op het eerste gezicht bijna niet meer van gewone schoenen te onderscheiden. Daarbij zitten ze ook steeds comfortabeler en soepeler dan de voormalige robuuste werkschoenen. Toch voldoen ze aan dezelfde Europese normering voor veiligheidsschoenen. Dit alles is mogelijk door de ontwikkeling van sterke en flexibele materialen, zoals lichtgewicht Kevlar, kunststof beschermneuzen, lichtgewicht loopzolen en ademende en waterafstotende membranen en voeringen.

Vanachter de tafel in de vergaderruimte van Vos Capelle steekt Marcel Bax een voet omhoog; ik zie een vlotte, sportieve schoen. Het blijkt een

‘Deze schoenen hebben niet alleen het uiterlijk van een vrijetijdsschoen, maar ze zitten ook nog eens lekker’

werkschoen te zijn van Elten, vanwege het brede assortiment en de technologische competentie één van de meest toonaangevende aanbieders van veiligheidsschoenen in Europa. Lachend om mijn verbazing zegt hij: ‘Deze schoenen hebben niet alleen het uiterlijk van een vrijetijdsschoen, maar ze zitten ook nog eens lekker. Ik ben verplicht om veiligheidsschoenen te dragen, want als ik naar andere bedrijven moet of hier achter op het terrein moet zijn, kan er altijd iets gebeuren.’

Veel veiligheidsschoenen op de markt zien er zelfs al uit als trendy sneakers. Vos Capelle voert ook al jaren het schoenenmerk Emma, dat is gestart met

de productie van werkschoenen die gerecycled kunnen worden. Die komen in 2018 op de markt.

De komende tien jaar

Duurzaamheid wint al jaren aan belang op allerlei terreinen en er wordt dan ook continu gewerkt aan slimme oplossingen die het milieu moeten ontlasten. Ook op het gebied van bedrijfskleding zal volgens Marcel Bax dus steeds meer op duurzaamheid worden gelet. Zo zal bedrijfskleding van bijvoorbeeld biologische katoen of gerecyclede vezels straks volkomen geaccepteerd zijn. Hij denkt dat ook de eisen wat betreft de veiligheid van bedrijfskleding de komende tien jaar steeds meer zullen worden aangescherpt. ‘En niet te vergeten: ook de gezondheid van de buiten werkende mens zal hoog in het vaandel staan, wat zich al aan het vertalen is naar uv-werende en tekenwerende kleding.’

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7248

JASPER HASTER & SARAH BOSMAN

Klimbomen: onontbeerlijk of overbodig?

Vraag aan kinderen hoe zij willen spelen en acht op de tien antwoordt: 'een hut bouwen, klimmen of een boomhut maken'. En dat is eigenlijk nooit anders geweest. Zonde dus dat beklimbare bomen in de bebouwde omgeving een schaars goed worden.

Geven we kinderen meer mogelijkheden tot natuurlijk buiten spelen met speciaal gekweekte klimbomen of is dat overbodige betutteling?

Groeningenieurs Sarah Bosman en Jasper Haster over buiten spelen, natuurbeleving en het verschil tussen klimbomen en bomen om in te klimmen.

Jasper Haster is adviseur beplantingen en vertegenwoordiger Oost-Nederland bij Boomkwekerij Ebben. Na zijn studie Tuin- en Landschapsinrichting Techniek verzorgt Haster vanuit Ebben als projectleider de technische uitwerking van grote projecten. In 2016 werd Haster verkozen tot één van de Young Green Professionals, ambitieuze, jonge mensen met een frisse blik op de groensector. Hij klimt het liefst in een beverde Parrotia, omdat het zo'n perfecte klimboom is en daarnaast veel sierwaarde heeft.

Natuurlijk spelen is veel beter dan spelen op bedachte toestellen

“Natuurlijk spelen is zeker beter”, aldus Haster. “Kinderen leren zelf ontdekken, hun motoriek ontwikkelt veel beter en ook in de groei zie je het terug. Zet maar eens een kind vijftien jaar lang op de bank met een tablet, terwijl een ander kind vijftien jaar lang buiten in de natuur speelt. Lichamelijk zie je dan grote verschillen.”

“Ik sluit me daar bij aan”, reageert Bosman. “Ik heb in de loop der jaren gezien dat kinderen zelf manieren zoeken en bedenken hoe ze willen spelen. Je ziet dan dat op bedachte speelplekken de lol er snel af is. Ze gaan een keer van de glijbaan af en het is klaar. Op natuurlijke speelplekken is er veel meer uitdaging, kinderen helpen elkaar meer en daarmee ontwikkelen ze ook de sociale kant. Opvallend is het verschil tussen jongens en meisjes. Waar op bedachte speelplekken de jongens de competitie aangaan om te winnen en de meisjes zich meer afzijdig houden om de strijd niet te hoeven aangaan, is bij natuurlijke speelplekken dat verschil veel kleiner.”

Klimbomen zijn gevaarlijk

Bosman: “Nee, natuurlijk niet! Het is onzin een klimboom als gevaarlijk te betitelen. Spelen is vallen en opstaan en je mag best een schrammetje oplopen. Onze leef- en werkomgeving is steeds veiliger geworden, als een cocon waarin we gerieflijk verblijven. Daardoor zijn we geneigd om alles eng te vinden, je ziet dat ouders veel krampachtiger zijn dan vroeger. Maar als we alle risico's wegnemen, hoe moet een kind dan nog zijn grenzen leren kennen en zich ontwikkelen? Het is wel belangrijk om de risico's te beperken, dit kan bijvoorbeeld door net als bij speeltoestellen een valdempende ondergrond aan te brengen. Dat kan valdempend zand zijn, maar ook een rubberondergrond.”

“Soms is een klimboom wel gevaarlijk, namelijk als je hem op de verkeerde plek zet,” vervolgt Haster. “Op een totaal verhard plein bijvoorbeeld, zonder rubberen, valdempende ondergrond. Maar in principe is de boom zelf niet gevaarlijk, die is speciaal gekweekt om in te klimmen. Door een regelmatige vertakking en door het klimmen boven drie meter moeilijk te maken. Vanaf die hoogte wordt de boom niet meer gesnoeid om te beklimmen, maar laten we de kroon dichtgroeien.”

Sarah Bosman is tuin- en landschapontwerper bij Donkergroen, een organisatie van creatieve groendenkers en -doeners met een vernieuwende kijk op de beleving van binnen- en buitenruimte. Bosman is onder meer gespecialiseerd in natuurlijke buitenspeelprojecten, van speeltuinen in de openbare ruimte tot schoolpleinen in zowel Nederland als België. Haar favoriete klimboom? Een meerstammige Pterocarya, omdat het zo'n mooie, volle boom is.

Pinussen hebben hars, prunussen hebben gom, oude gleditsia's en robinia's krijgen stekels, populieren hebben takbreuk, dus deze soorten mag je niet aanplanten als klimboom

Haster: "Je moet het risico natuurlijk wel beperken en niet allerlei soorten gaan aanplanten die extra hinderlijk zijn. Zo zou ik geen gleditsia's en robinia's gebruiken, een boom met stekels is geen fijne klimboom. En een soort waarvan de takken snel breken is sowieso geen goede klimboom. Maar vies worden bij het buiten spelen hoort erbij en is in mijn ogen niet hinderlijk."

"Op de ene plek kan het wel, op de andere niet", vult Bosman aan, "het ligt helemaal aan de setting en de daarbijhorende cultuur. Op de ene school moet het allemaal netjes, op een andere krijgen de kinderen overalls aan in de pauze en maakt het niet uit of zij vies worden. Ik heb meegemaakt dat de directie van de school het graag wilde, maar de docenten het niet zagen zitten. Of dat de docenten het wel wilden, maar de ouders tegen waren."

Soorten waarvan alleen de oudere exemplaren geschikt zijn als klimboom, moet je ook als ouder exemplaar aanplanten

"Dat zou ik wel willen, maar het ligt helemaal aan het budget van de opdrachtgever", vertelt Bosman. "Vooral scholen hebben vaak een klein budget en dan wordt er voor een kleinere boom gekozen waar nog niet in geklommen kan worden."

Haster: "Dat is ontzettend jammer en ergens ook heel krom! Speeltoestellen zijn drie keer zo duur als een klimboom. En een boom heeft ook nog eens een veel grotere waarde, die alleen maar stijgt in de loop der jaren. Het aanplanten van een kleine boom om budgetredenen zorgt ervoor dat er kosten voor onderhoud bijkomen en je moet nog maar zien hoe zo'n boom

zich ontwikkelt. Bovendien moeten de kinderen jaren wachten voordat ze kunnen spelen, dat klopt toch niet?"

"Het ligt ook aan de opdrachtgever", reageert Bosman. "De een heeft hart voor groen en ziet het belang van natuurlijk spelen, een ander wil meer toestellen. Een heuvel of een struweel is voor kinderen heel waardevol, ze zien allerlei mogelijkheden om te spelen. Volwassenen kijken met andere ogen en willen vaak meer speeltoestellen. Er is daarin een kanteling nodig. Wij proberen dat te bewerkstelligen door de betrokken volwassenen te vragen hoe zij zelf vroeger speelden. Meestal is het antwoord: in bosjes, aan de waterkant, noem maar op."

Kinderen maken zelf wel uit waar ze in klimmen, dus specifieke bomen daarvoor aanplanten is onzin

"Ja en nee", reageert Haster direct. "Je moet kinderen uitdagen. In plaats van een stuk staal te buigen tot een speeltoestel en te zeggen 'hier, doe maar een radslag' moet je kinderen het groen in trekken en ze leren over de natuur. Klimbomen zijn iets anders dan bomen om in te klimmen. Klimbomen zijn een opstapje, de eerste mogelijkheid om natuur van dichtbij te beleven. Daarna komen de 'echte' bomen om in te klimmen. Dus voor de gevorderden die een bedachte klimboom maar saai vinden. En ja, daar breekt weleens een tak af, dat heb je dan geleerd voor de volgende keer."

Bosman: "Er wordt veel minder buiten gespeeld, dus we moeten zeker wel klimbomen aanplanten om het te stimuleren. Vroeger was buiten spelen veel gewoner en waren alle bomen als het ware klimbomen, zelfs hoogstambomen met een keukentrapje erbij. Het lijkt ook wel of ouders niet meer durven, ze zitten zelf veel binnenshuis en stimuleren natuurlijk

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7249

“Kinderen op een natuurlijke manier buiten laten spelen is onontbeerlijk voor de sociale, fysieke en psychische ontwikkeling”

spelen en lekker vies worden niet meer. Dus wel klimbomen aanplanten, maar inderdaad andere bomen daarbij in de buurt planten voor de extra uitdaging, zodat je de eigenwijzen en gevorderden ook wat biedt.”

Klimbomen moet je aanplanten op plaatsen waar sociale controle is

Haster: “Klimbomen wel, bomen om in te klimmen niet. Fietsen leer je ook van je ouders, maar als je het geleerd hebt, mag je verder buiten de sociale controle. Er zijn dan natuurlijk nog wel grenzen tot hoe ver je mag, bijvoorbeeld welke straat of kruispunt.”

“Ik ben het er niet helemaal mee eens”, aldus Bosman. “Fietsen is altijd dezelfde beweging en daarom niet te vergelijken met klimmen. Een volwassene klimt totaal anders dan een kind en het gevaar bestaat dat een kind onder toezicht teveel wordt afgeremd.”

“Dat klopt”, beaamt Haster. “Een kind heeft geen hoogtevrees. Nooit. Hoogtevrees is aangeleerde angst om te vallen, een volwassene angst. En ik heb vroeger ook niet van mijn ouders geleerd om te klimmen. Mijn vriendje van dezelfde leeftijd was de sociale controle.”

Bosman vult aan: “Een kind moet zelf kunnen ontdekken en wil het liefst ‘uit het zicht’. Kleine kinderen spelen bijvoorbeeld in de tuin graag achter een hegje, ze denken dan even niet zichtbaar te zijn. We willen alles maar in de gaten houden en perken de vrijheid in, maar we moeten kinderen niet inkaderen. Toezicht is goed, maar de vrijheid om zelf te ontdekken is ook belangrijk!”

Klimbomen: onontbeerlijk of overbodig?

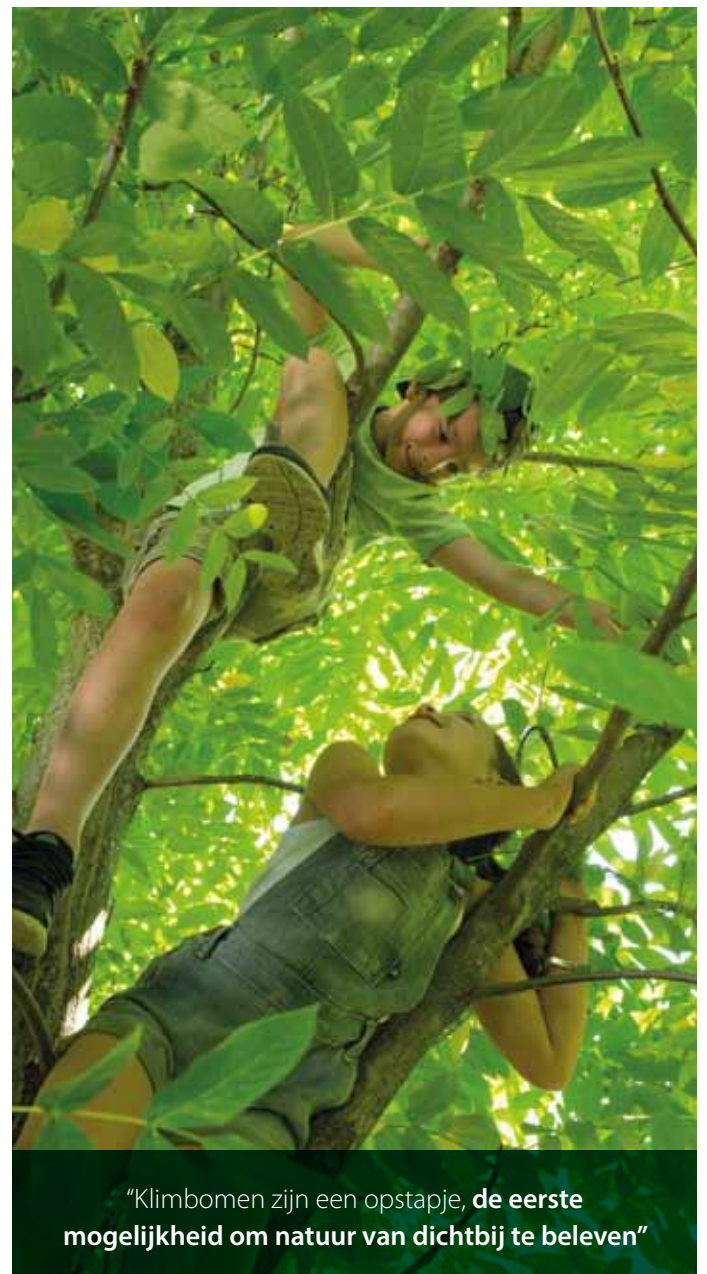
“Onontbeerlijk natuurlijk” lacht Bosman. “Maar het gaat verder dan alleen klimbomen. Kinderen op een natuurlijke manier buiten laten spelen is onontbeerlijk voor de sociale, fysieke en psychische ontwikkeling. We zoeken naar manieren om klimbomen meer toegepast te krijgen, ze worden nu nog als duur ervaren. Wij weten wat het betekent, maar leg het maar eens uit aan de opdrachtgever. De reactie is toch te vaak ‘Ach, doe maar een klein boompje’. Er is wel een beweging gaande, je merkt het aan mensen. Het begint met een trend, maar dat gaat altijd aan bewustwording vooraf. Uiteindelijk worden we ons bewust van de noodzaak van natuurlijk spelen.”

Haster vult aan: “Klimmen en spelen zijn niet de enige waarden van klimbomen, ook de ecologische waarde is groot. En niet alleen klimbomen, maar alle groen is onontbeerlijk voor onze gezondheid. De bewustwording daarvan gaat naar mijn mening veel te langzaam. Gemeentes moeten meer verantwoordelijkheid nemen voor vergroening, de speeltoestellen eruit gooien en de bomen erin.”

De verantwoordelijkheid om te vergroenen ligt niet alleen bij de gemeente, maar bij iedereen”, reageert Bosman. “Je ziet initiatieven als Groen voor Grijs en Operatie Steenbreek die mensen oproepen hun tuinen te ‘onttegenen’ en er wordt ook gesproken over een bestratingbelasting.

Maar ook deze initiatieven lopen vaak moeizaam, men heeft geen zin in het werk en onderhoud.”

Haster: “Als je aan mensen vraagt: ‘Moet er meer groen komen?’, zeggen ze allemaal: ‘Ja’. Vraag je dan: ‘Bij jou in de tuin?’, dan is het antwoord steevast: ‘Nee, doe maar niet’. Dus zo’n bestratings-belasting is een goed plan. Zo zorg je ervoor dat de euro’s de goede kant op rollen. Want als mensen toch moeten betalen, denk ik en hoop ik dat er meer voor groen gekozen gaat worden.”

“Klimbomen zijn een opstapje, **de eerste mogelijkheid om natuur van dichtbij te beleven**”

De Groene Sector Vakbeurs – Hardenberg

De Groene Sector Vakbeurs vindt plaats op 9, 10 en 11 januari 2018.

Een bezoek aan hét kennis- en contactmoment van de groene branche biedt contacten,
kennis, inspiratie en beleving en is uw (tijds)investering meer dan waard!

Bestel nu uw kaarten op www.evenementenhal.nl/groenesector

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7263

Stadstuinderij Tilburg schiet wortel

Actieve burger en informele zorg vermengen zich in stadstuin

Vrijwel elke gemeente heeft een project waarbij wordt samengewerkt met de burger. Dat kan om verschillende redenen zijn. Stad + Groen besteedt in de komende edities aandacht aan dit soort samenwerkingen. Wat zijn de voordelen, welke problemen ervaart men? In deze editie kijken we daarvoor naar Stadstuinderij Piushaven in Tilburg.

Auteur: Guy Oldenkotte

Openbaar groen in de gemeente heeft vele verschillende functies. Het belang van die functies wordt over het algemeen wel erkend, maar dat wil niet zeggen dat de gemeente ook altijd alle middelen heeft om de benodigde activiteiten uit te voeren. Het uitbesteden van bepaalde taken of verantwoordelijkheden behoort in zo'n geval tot de mogelijkheden, bijvoorbeeld aan sociaal-maatschappelijke of commerciële partijen, maar ook de burger kan daarbij een rol spelen. Kernwoorden zoals 'de actieve burger' en 'maatschappelijke participatie' werden gekoppeld aan de noodzaak

om professionele en informele zorg te verbinden. Op die manier zou een positieve invulling moeten worden gegeven aan de voortdurende bezuinigingsdrift bij de overheid. De gemeente had in 2015 wel oren naar een voorstel van Stichting Het Werkt. Tijdens de herontwikkeling van de Spoorzone (het gebied rondom het Centraal Station van Tilburg) verrichtten onze cliënten kleine klussen in opdracht van de projectontwikkelaar, memoreert Hein van den Hurk van Stichting Het Werkt. De stichting houdt zich bezig met het begeleiden van mensen met een grote afstand tot

de arbeidsmarkt en/of maatschappij. 'We zagen hoe inspirerend deze werkplek voor hen was en hoe die nieuwe bedrijvigheid hen uit hun sociale isolement hielp. Die inzichten, gecombineerd met de kennis over zelfredzaamheid en burgerkracht, combineerden we in de Stadstuinderij.' Subsidie van de gemeente en de woningbouwcoöperaties droeg bij aan de eerste stap om een Stadstuinderij op te zetten. Zorginstelling De Wever bood een locatie aan.

6 min. leestijd

'De mooiste stad van het land'

Tilburg is de zesde grootste stad van het land. Het heeft 200.000 inwoners, van wie velen werkzaam zijn in de logistieke dienstverlening. Vanwege de omvang van de stad en de behoefte aan betaalbare woonruimte, waarbij grote tuinen vaak als luxe worden ervaren, rust de verantwoordelijkheid voor groen vooral op de schouders van de gemeente. Die wordt daarbij geacht invulling te geven aan de strijdkreet 'Tilburg is de mooiste stad van het land', waarbij 'schoonste' in Tilburgs dialect vooral 'mooiste' betekent. 'De Stadstuinderij moet een mooie, prettige en dynamische omgeving zijn met levendigheid en terloopse bezoekers, waar vrijwilligers en dagbesteders kunnen floreren', zo stipt Van den Hurk aan. 'Stadslandbouw blijkt een ideaal instrument voor het uitventen van onze integrale benadering van werk en zorg. Bovendien heeft het concept ook economische waarde: de groenten, het fruit, de kruiden en de bloemen verkopen we aan bezoekers en diverse horecaondernemers rondom de Piushaven', zo motiveert Van den Hurk de oprichting van Stadstuinderij Piushaven. 'Ondernemers kunnen hun wensen op het gebied van groente en fruit doorgeven. In overleg met onze eigen tuinman bekijken we dan of we daaraan kunnen voldoen.' Die inkomsten zijn een welkome aanvulling op de donaties en fondsen waarmee het project zichzelf moet bedruipen. 'We proberen een duurzame businesscase te krijgen. We krijgen wel een vergoeding voor de sociale waarde die wij leveren, maar we zijn nu nog vooral afhankelijk van giften en subsidies. Die businesscase moet echter wel behapbaar blijven.' Financiële bijdrages zijn tot dusver onder meer afkomstig van het Oranjefonds en Kansfonds. Veel van de middelen die in de Stadstuinderij worden gebruikt, zijn

gedoneerd door bedrijven uit de omgeving.

Druk op mankracht

Liefhebbers en vrijwilligers van diverse pluimage kunnen dagelijks in de tuin terecht. 'Er is een aantal mensen met een indicatie voor dagbesteding vanuit de WMO. Speciaal voor hen is er professionele begeleiding. Voor de rest is iedereen welkom.' Alleen mensen met gedragsproblemen kunnen niet bij de Stadstuinderij terecht. 'Dat zou teveel druk op de rest van de vrijwilligers kunnen leggen. Dat zou niet goed zijn.'

De tuinderij kent geen verplichtingen. Men mag komen en gaan wanneer men wil en ook is het aan de vrijwilligers zelf om te kiezen wat ze willen doen. De toevoeging van een aantal varkens aan het palet door een paar vrijwilligers is daarvan het levende bewijs. Toch is het lastig om voldoende vrijwilligers te vinden om alles draaiende te houden. 'Een groep van zo'n 70 vaste vrijwilligers zou mooi zijn', erkent Van den Hurk. 'In het begin hebben we een burgerinitiatief in de arm genomen om meer vrijwilligers te werven. Dat begon goed, maar ebde langzaam weg, waardoor we afscheid van elkaar hebben genomen. Door vooral te zorgen voor een prettige sfeer op de tuin, in combinatie met pr-activiteiten via de sociale media, zien we het aantal vrijwilligers weer toenemen.' De ongedwongen omgang met de vrijwilligers haalt barrières weg die op normale werkplekken wel kunnen voorkomen. Het helpt dus bij de socialisatie en in sommige gevallen de integratie. Stadstuinderij Piushaven is dus ook een goede manier om snel te integreren voor vluchtelingen uit de nabijgelegen opvang. Toch loopt het niet storm. 'Het lijkt erop dat de vluchtelingen nog onvoldoende van ons

bestaan weten. Daarnaast zijn er nogal wat regels die verhinderen dat ze zomaar mee mogen doen op de tuin.' Ook de taalbarrière vormt een probleem. De pr van Stadstuinderij Piushaven is alleen in het Nederlands. Veel vluchtelingen uit de opvang zullen de taal nog onvoldoende machtig zijn om de boodschap zelfstandig op te pikken.

Openbaar groen in de gemeente heeft vele verschillende functies

Om de bestaande vrijwilligers te behouden, probeert Stadstuinderij Piushaven de vrijwilligers op verschillende wijzen bij de tuin betrokken te houden. 'Zo mag elke vrijwilliger doen wat hij of zij zelf wil. Er zijn geen verplichtingen. Wanneer ze voor die dag stoppen met de werkzaamheden, mogen ze voor zichzelf een portie groente meenemen. Daarnaast hebben we zowel in de zomer als in de winter een barbecue voor alle betrokkenen, ontvangen ze regelmatig onze nieuwsbrief en proberen we ze bij de tuinderij betrokken te houden met kwartaalvergaderingen. Ook neemt de Stadstuinderij deel aan verschillende markten en evenementen in de regio en organiseert onze tuinman regelmatig cursussen biologisch tuinieren. Alle vrijwilligers kunnen daar gratis aan deelnemen.'

Hein van den Hurk

Theo Sanders

GREENMAX
connecting green and infrastructure

Urban tree solutions

treeBUILDERS BV.
De Morgenstond 18
5473 HG Heeswijk Dinther

www.treebuilders.eu
info@treebuilders.eu
Tel. 0413 530 266

Wortelschermen

Boomverankering

Boomroosters

Urban Tree Systems

TreeParker

Sandwichconstructie

GreenMax
De Morgenstond 14
5473 HG Heeswijk Dinther
Tel. 0413 294 447
www.greenmax.eu
info@greenmax.eu
www.greenmax-webshop.eu

www.greenmax.eu

VISION-Mobile

Groene vingers proof

Vision-Mobile voor:

- o Besparing van kosten en tijd
- o Inzicht in up-to-date informatie
- o Meer samenwerking binnen-buiten
- o Veilig digitaal werken
- o Duurzaam en toekomstbestendig
- o Eenvoudige werkwijze

Aanwezig
op
De Groene Sector
Vakbeurs
te Hardenberg
9-11 januari 2018
Standnr.112

Software die uw projectcommunicatie een stuk makkelijker maakt,
waar en wanneer u maar wilt.

Powered by

GroenVision

Eenvoudig meer controle

T +31 (0)172 23 54 44 | groenvision.com/hovenier

Professionele begeleiding noodzakelijk

Hoewel de Stadstuinderij vooral door vrijwilligers in stand wordt gehouden, is ze afhankelijk van een professionele tuinman die de specifieke kennis en inzichten heeft die noodzakelijk zijn om een groentetuin te runnen. 'In de zomer, wanneer de gewassen volop in bloei staan, ben ik hier zes ochtenden in de week. In het najaar zijn dat er drie,' zegt Theo Sanders. De rest van de tijd werkt Sanders als hovenier. De coördinatie van het teeltplan en de werkzaamheden is zijn verantwoordelijkheid. 'Ik heb het terrein opgedeeld in vijf percelen, om een teeltwisseling van één op vijf of één op zes te bereiken. Dat is beter dan de wettelijke norm van één op vier. We telen alles biologisch. Omdat de grond niet gecertificeerd is, mogen we onze producten echter niet biologisch noemen. Doordat we professioneel werken, kunnen we veel van onze producten verkopen. Je merkt dat die commerciële waarde belangrijk is, omdat het de mensen trots maakt.' Sanders ziet erop toe dat de tuinderij in optimale conditie blijft. 'Ik geef de prioriteiten aan, bepaal welk werk eerst gedaan moet worden. Hoewel iedereen zelf mag bepalen wat hij gaat doen, wijst het zich meestal vanzelf.' Omdat de verkoop van de producten een belangrijke bron van inkomsten is voor de tuinderij, streeft Sanders een hoog niveau na. 'Onze klanten hebben geen afnameplicht; je moet ze echt achter de voddens zitten. Voor mij is

het de grootste uitdaging om enige uniformiteit te krijgen.' De prijzen voor de waren worden bepaald door naar de prijzen bij biosupers te kijken. 'We kijken naar de prijzen die voor producten worden betaald bij de biosupermarkt en bepalen op basis daarvan de prijs voor ons product. Die ligt doorgaans zo'n 15 procent lager.'

De tuinderij beschikt over een eigen bijenkas om een goede bestuiving te bereiken. Ook is Sanders bezig met het uitwisselen van zaden. 'Vroeger betrok ik die uit Amerika. Dat kan tegenwoordig niet meer, maar gelukkig heb ik nu een leverancier in Duitsland gevonden.'

De tuinderij beschikt over haar eigen bijenkas om een goede bestuiving te bereiken

De juiste plek?

De grootste uitdaging voor Stadstuinderij Piushaven is het realiseren van een duurzame businesscase. Daarnaast hangt continu het zwaard van Damocles boven de Stadstuinderij vanwege de plek waar de tuin zich bevindt. 'In samenspraak met de gemeente, diverse instanties en onderne-

mingen hebben wij in 2015 een stuk braakliggende grond in de buurt van het centrum van de stad betrokken. Dat was kort daarvoor gesaneerd, maar lag op dat moment braak. We hebben de afspraak dat we niet moeilijk zullen doen als we moeten vertrekken. Met de stijgende prijzen voor vastgoed en grond komt dat moment steeds dichterbij,' stelt Hein van den Hurk. 'De waarde van de grond wordt nu al geschat op enkele miljoenen euro's.' Wat er gaat gebeuren als de Stadstuinderij zou moeten verhuizen, is echter niet duidelijk. 'Wel weten we dat de gemeente het belang inziet van een innovatief project zoals dit. We zullen ongetwijfeld elders weer wat opstarten, maar ik betwijfel of dat weer in het centrum van de stad zal zijn.'

Dat Stadstuinderij Piushaven bezig is uit te breiden en haar activiteiten meer divers te maken, is een teken dat het project succesvol is. Anderzijds is het ook een bewijs dat continu verbeteren absoluut noodzakelijk is om te kunnen overleven. De overheid kan bepaalde groene taken afstoten, maar een professionele aanpak en begeleiding blijven noodzakelijk.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7250

Van Vleuten (Den Ouden): 'Dit is de eerste cradle-to-cradle-rotonde van Nederland'

Alle schone materialen uit waterbergende rotonde kunnen worden hergebruikt

De gemeente Venlo heeft op 4 september een rotonde in gebruik genomen die bestaat uit materialen zonder toxische stoffen, waarbij rekening wordt gehouden met de mogelijkheid tot hergebruik van materialen, milieuvriendelijkheid en klimaatadaptatie. De rotonde heeft de naam 'Droom' gekregen, omdat het maken van een dergelijk project volgens de ontwerpers een droom was die uitkwam.

Auteur: Santi Raats

4 min. leestijd

De gemeente Venlo had als doel om een verkeerspunt te creëren dat veiliger was dan de bestaande kruising bij het plaatsje Steyl. De gemeente had zonder een aanbesteding uit te schrijven een ketensamenwerking gevormd met het cradle-to-cradle-gecertificeerde infrabedrijf Den Ouden Groep en Bureau Kragten. Joris Janissen, directielid bij Bureau Kragten, en Joris van Vleuten, manager bij de Den Ouden Groep, hebben de rotonde vervolgens ontwikkeld.

Herkomst van de naam 'Droom'

Omdat Venlo tot cradle-to-cradle-hoofdstad is uitgeroepen, stelde Janissen voor om de rotonde duurzaam en herbruikbaar te maken. De gemeente stemde daarmee in. Ralf Pakbier, die nog even beleidsadviseur verkeer is, voordat hij binnenkort teamleider wordt: 'We waren al flink bezig om toe te werken naar de uitgangspunten van de Green Deal GWW 2.0. Een circulaire rotonde zagen we als een goede aanvulling op onze nieuw ingeslagen weg. Het project heette eerst "de Rotonde van Morgen". Toen dat veranderd werd in "Droom", hebben we de dubbele o vervangen door het cradle-to-cradle-logo.'

Gemeente gebruikt externe input

Hogeschool Zuyd werd bij het ontwerp betrokken. Achttien minorstudenten kregen opdracht om voor hun bachelorwerkstuk mee te brainstormen over het ontwerp van 'de rotonde van de toekomst'. Wethouder Ben Aldewereld: 'Vroeger zei de gemeente tegen de burger dat er een plan was uitgedacht en dat werd vervolgens door de markt uitgevoerd. Tegenwoordig betreft de gemeente de samenleving en de markt op allerlei manieren bij het ontwerp en de realisatie van projecten. Dat levert verrassende resultaten op. Onze Droom is daarvan een goed voorbeeld.'

Open mind van studenten

Zo hadden de studenten bedacht om ledschermen op de rotonde te plaatsen voor de bewegwijzering. Als het verkeer in de nabije toekomst zelfrijdend wordt, zouden deze panelen andere informatie kunnen geven, zoals wegwerkzaamheden, evenementen, reclame, nieuws of het weer. Een ander idee van de studenten was het plaatsen van een metalen dak over de rotonde, begroeid met klimplanten die fijnstof aantrekken. Dit zou de warmte tegenhouden én de lucht zuiveren. Nog een idee was zonne-energie opwekken met een grote bloem van zonnepanelen, die de straatverlichting kunnen laten functioneren, maar ook stroom kunnen leveren aan de aangrenzende kinderopvang. 'Helaas reikte ons budget voor dit project

ACTUEEL

niet ver genoeg om dit soort geniale *out of the box* ideeën uit te voeren', zegt Pakbier. 'Maar we bewaren ze wel, want je weet maar nooit. De studenten kwamen ook op het idee van regenwaterafkoppeling, net als Den Ouden en Kragten. Dat hebben we wel ten uitvoer gebracht.'

Geen faalkosten

Het ontwerpproces was kort: binnen twee maanden was er uit een schetsontwerp een ontwerp gemaakt, inclusief alle besluitvorming. In een mum van tijd waren de lokale aannemers en leveranciers geselecteerd. Ook de bouw verliep snel; die begon volgens Van Vleuten op 6 juni en de oplevering vond plaats op 4 september. Van Vleuten: 'Omdat we aan de voorkant alles tot in detail hadden uitgedokterd, was er geen sprake van faalkosten tijdens het werk. Dat scheelde veel tijd en ook geld. We hebben alles in één keer gebouwd, en ook nog eens in korte tijd.'

'Omdat we aan de voorkant alles goed hadden uitgedokterd, kwamen we uit op nul euro faalkosten'

Alles opnieuw te gebruiken

Pakbier: 'De rotonde is gebouwd volgens het cradle-to-cradle-principe. Tegen de tijd dat deze rotonde wordt afgebroken, kunnen alle toegepaste materialen opnieuw gebruikt worden voor andere civiele projecten. Vanuit verkeerskundig oogpunt is anno 2017 nog een rotonde nodig, maar over vijftien jaar zijn er wellicht zoveel zelfrijdende auto's die elkaar vanzelf voorrang geven, dat dit niet meer nodig is. Daarom hebben we een 'modulaire' rotonde gebouwd, die makkelijk af te breken is en waarvan de onderdelen opnieuw toegepast kunnen worden. Zo zijn de lichtmasten cradle-to-cradle; de oude lichtmasten zijn teruggegaan naar fabrikant Sapa. Daar zijn ze omgesmolten en omgevormd tot nieuwe aluminium lichtmasten. Ook het beton kan worden hergebruikt.' Van Vleuten voegt eraan toe: 'Het beton is helemaal zuiver; dat betekent dat er geen toxische stoffen in zitten. Het is een totaal ander materiaal dan

Pakbier: 'Het project heette eerst "de Rotonde van Morgen". Toen dat veranderd werd in "Droom", hebben we de dubbele o vervangen door het cradle-to-cradle-logo.'

STAY GREEN

Biodiversiteit voor de groene ruimte

verrijking van grasstroken

STAYGREEN 1 BERM

verkeersveilig vergroeningsmengsel

biologische plaagbeheersing

STAYGREEN 2 EPR

mengsel voor eikenprocessierups-bestrijding

groenoase voor bestuivers

STAYGREEN 3 BIJ/VLINDER

voedzaam, rijkbloeiend bloemenmengsel

**GRATIS
proefzakje?**

vraag aan via
de website
zie onder

ADVANTA®

www.advantaseeds.nl/staygreen

Limagrain

Opening van de rotonde door wethouder Ben Aldewereld.

asfalt. Bij circulair bouwen gaan we er niet alleen vanuit dat materialen meerdere levens meegaan; als ze helemaal gedowngraded zijn en niet langer herbruikbaar, moeten ze terug in het milieu kunnen zonder het te belasten. Het beton hoeft pas over zo'n dertig jaar te worden vervangen; bij asfalt is dat na vijf tot tien jaar. We hebben ook gebruikgemaakt van olivijn-klinkers, die CO₂ uit de lucht binden. Onder duurzaam bouwen verstaan wij ook dat we een robuuste rotonde neerleggen die bestand is tegen alle types verkeer, hoe de mobiliteit zich in de toekomst ook zal ontwikkelen.'

Milieuvriendelijk

De gemeente Venlo wil de inwoners laten zien dat de rotonde meehelpt om de lucht te zuiveren van roet en fijnstof door speciale bestrating en beplanting te gebruiken. Pakbier: 'Het beton is licht van kleur, waardoor het verkeersbeeld rustiger is, maar het materiaal neemt zelf ook minder warmte op. We willen hiermee bereiken dat de stad en de aarde minder opwarmen. En door de sterke reflectie van licht op de lichte kleur beton hoeven we de ledlantaarnpalen minder hard te laten branden.' Bas Janssen van Jonkers Hoveniers schat in welke specifieke beplanting er binnenkort geplant zal worden, die moet bijdragen aan de luchtverschoening: 'De bomen *Acer platanoides* 'Columnare' en *Alnus glutinosa* 'Laciniata', de meerstammige *Styphonolobium japonicum* (voorheen *Sophora japonica*), een *Taxus baccata*-haag, *Cotoneaster suecicus* 'Coral Beauty' en een aantal vaste planten, zoals *Nepeta faassennii* 'Walker's Low', *Phlomis russeliana*, *Hemerocallis* 'Stella d'Oro', *Geranium* 'Rozanne',

Geranium cantabrigiense 'Biokovo', *Anemone hybride* 'Honorine Jobert' en *Salvia nemerosa* 'Mainacht'. In hoeverre de rotonde de lucht daadwerkelijk reinigt, is de vraag, want er wordt geen wetenschappelijk onderzoek naar gedaan. De gemeente Venlo claimt in haar promotiefilmpje over de Droomrotonde dat er een substantiële bijdrage wordt geleverd aan roet- en fijnstofafvang.

De biodiversiteit van de vaste planten moet zorgen voor het aantrekken van insecten. Deze planten worden aangelegd volgens het Green to Colour-concept van Griffioen, waarbij vaste planten met een grotere potmaat (P11) in groepjes van acht per vierkante meter worden geplant, en een afgemeten maai- en bemestingsplan wordt vastgesteld. Door de hoge dichtheid wordt onkruidvorming tegengegaan en kan het onderhoud op termijn

Ralf Pakbier, gemeente Venlo.

worden geminimaliseerd.

Klimaatadaptief

Naast de rotonde ligt een waterbekken met een lavabasis. Pakbier licht toe: 'De rotonde kan water opvangen en via een ondergronds transportsysteem naar het waterbekken leiden. Daarna zakt het water in de grond weg, zodat het niet in het rioolstelsel terecht komt. Dit verlaagt de druk op het rioolstelsel bij overvloedige neerslag. Hevige regenbuien zullen vaker voorkomen door de klimaatverandering, dus hiermee hebben we echt naar de toekomst gekeken.'

Kostentechnisch

Het budget voor de rotonde was 500.000 euro, omdat aanvankelijk een traditionele rotonde zou worden aangelegd. De 125.000 euro extra die nodig was voor de Droomrotonde, kwam uit een innovatiepotje. Omdat het proces volgens de betrokken partijen zo vlot verliep, vielen de kosten niet heel veel hoger uit dan bij de aanleg van een traditionele rotonde. Pakbier: 'Wij maken nu zelfs een sloopbestek, om de restwaarde van de rotonde inzichtelijk te maken. Omdat we de schone materialen zonder moeite en zonder veel energieverlies weer in andere infrawerken kunnen toepassen, zouden we er onder de streep best wel eens op kunnen winnen. We zijn aan het uitzoeken of we de werkwijze rond de Droomrotonde kunnen standaardiseren, maar dat lukt niet van vandaag op morgen. Onze politiek blijft gelukkig wel een groot voorstander van een cradle-to-cradle-aanpak bij alle gemeentelijke projecten.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7251

Houtwal, zomer 2017

Met aanplant op eindafstand gooit men geen geld meer over de (maai)balk

Project Schuytgraaf in Arnhem ontvangt eerste certificaat voor Integrale Beplantingsmethode

Zestien jaar na de eerste aanplant van een deel van het Prins Bernhardbos volgens de integrale beplantingsmethode Ruyten (IBR), wordt de methode nu ook gebruikt in Arnhem. Innovirens hanteert IBR als tool om de buitenruimte vorm te geven, bij dit project samen met Loohorst Landscaping. Het Ruyteninstituut kent het eerste certificaat toe aan dit project.

Auteur: Santi Raats

De IBR-methode gaat ervan uit dat er direct op eindafstand wordt aangeplant. Door rekening te houden met de potentiële groeiontwikkeling van het plantmateriaal wordt voorkomen dat de opdrachtgever in een latere fase moet dunnen en snoeien. Bij traditionele aanplant is snoeien en dunnen wel nodig om een vergelijkbaar resultaat te krijgen. Door toepassing van de IBR wordt direct de gewenste sfeer van bijvoorbeeld bos, laan of

park gecreëerd. Naast kennis van het plantmateriaal en inzicht in groeicurves is het van belang rekening te houden met de locatiespecifieke omstandigheden. De integrale beplantingsmethode is gebaseerd op evenredig gedragen verantwoordelijkheid door de betrokken partijen voor een succesvol projectresultaat.

Raamcontract als sta-in-de-weg

De IBR-methode is onder gemeenten nog niet zo populair. Toch kan Innovirens, de initiatiefnemer van de IBR-toepassing in dit project, er vaak wel mee aan de slag bij verschillende opdrachtgevers. Maarten Grasveld van Innovirens: 'Dat overheids-groen nog op de traditionele manier wordt aangelegd, komt enerzijds doordat gemeenten gebonden zijn aan de traditionele aanbestedingspraktijk

11 min. leestijd

ACHTERGROND

Oplevering van de houtwal december 2016.

en anderzijds doordat ze vastzitten aan raamcontracten met adviesbureaus, aannemers en boomkwekers. Dat aanleg en beheer bij gemeenten uit verschillende potjes komen, maakt het ook lastig om op een andere manier werken, zoals met IBR.

Geen schaamgroen in Schuytgraaf

De gemeente Arnhem verdient wat dat betreft wel een compliment, vinden Paul Miltenburg, directeur van Innovirens, en Grasveld. De gemeente had in 2015 een visie bij Innovirens neergelegd voor de inrichting van de onbebouwde natte en droge ecologische zones in de Vinex-wijk Schuytgraaf. Dit project bestond uit het herstel van een aanwezige lindelaan, de aanleg van een aantal gebiedseigen landschapselementen, zoals een houtwal en poe-

len, en de aanplant van solitairbomen. Het doel was om de nieuw te bouwen huizen in de directe omgeving direct groen woongenot te verschaffen. Grasveld: 'De houtwal is aangelegd nog voordat er een huis op de locatie werd gebouwd. Het groen vormde dus beslist geen sluitpost, wat je nog op teveel plaatsen ziet, met uitzondering van A-locaties. Het groen is dan eigenlijk schaamgroen rondom een prachtig gebouw of huis.'

Frank Willeman, projectleider Schuytgraaf bij de gemeente Arnhem: 'Voordat we begonnen met de nieuwbouw, wilden we al een goede groenkwaliteit neerzetten met een sterke beelduitstraling. De IBR-methode sloot goed aan bij die intentie. Bij de gemeente is ook draagkracht voor IBR vanuit de beheerafdeling groen. Het budget is dan ook niet

HET PROJECT

Bij het project Schuytgraaf is een 1,4 kilometer lange lindelaan met 230 lindes deels opgevuld en verlengd met in totaal 125 lindes. Daarnaast is een houtwal van 800 meter aangeplant.

De houtwal is een onderdeel van nieuwbouwproject 'Buurt aan de weide'. Deze weide met daarin grazend vee is een ecologische zone van 25 hectare. Op de plekken aan de rand van de houtwal waar nieuwbouwhuizen zullen verrijzen, houdt de gemeente de houtwal open. Dit doet ze door de ontwikkeling van de heesters en onderliggende kruidenlaag niet door te zetten en de boomvormers op te kronen, zodat de bewoners in de toekomst onder de houtwal door kunnen kijken over de weide. De houtwal ligt 40 cm hoger dan het maaiveld en wordt aan weerszijden beschermd door greppels tegen het rond de wijk grazende vee.

alleen afkomstig uit het projectbudget voor de realisatie van nieuwbouw, maar ook uit het onderhoudsbudget voor groen. Men realiseert zich dat er op lange termijn beduidend minder beheerkosten zijn voor het groen in project Schuytgraaf.'

De lindelaan

In maart 2016 verplante Loohorst Landscaping op aanwijzing van Innovirens een aantal iepen, die in het verleden per abuis aan de lindelaan waren toegevoegd. Deze iepen werden als boomgroepen in de nabijgelegen weilanden geplant. In het voorjaar van 2016 werd een lindelaan van 1,4 kilometer, waar in de loop van de tijd lindes waren uitgevallen, door Loohorst aangevuld met nieuwe lindes met een stamomtrek van 30-40 cm. Volgens

Het verleggen en herstellen van de lindelaan.

Het principe van de Integrale Beplantingsmethode is direct planten op eindafstand zodat men later niet hoeft te snoeien en dunnen.

Jewel

keeps you on track

jewel.eu/bor

Routeoptimalisatie & Navigatie

**Kwaliteits-
bloembollen**

**Uitkijken naar het
voorjaar.....**

Wij kunnen u alles vertellen over het toepassen van bloembollen in parken en openbaar groen. Tevens adviseren wij u graag over de nieuwste planttechnieken.

www.jubholland.nl

het huidige beleid van het waterschap moeten nieuw aan te planten bomen veel verder van de naastgelegen watergang komen te staan dan de bestaande bomen. Om rare knikken in de lindelaan te voorkomen, is in overleg met het waterschap een geleidelijke overgang gerealiseerd. De lindes zijn afkomstig van Boomkwekerij M. van den Oever uit Haaren.

De houtwal

In september 2016 begon Loohorst Landscaping met de bodembewerking van de door de

gemeente aangelegde grondwal. De aanplant van de houtwal werd uitgevoerd in december 2016. De houtwal is een strook van 4 tot 5 meter breed en bestaat uit een gelaagde opbouw van 2,5 tot 9 meter hoogte, met daarin 208 bomen en 156 heesters. De houtwal kruist een bestaand pad met eiken, dat de toekomstige woningbouw aan de westzijde begrenst. Het sortiment van de houtwal bestaat uit de bomen *Quercus robur*, *Quercus petraea*, *Alnus glutinosa* en *Acer campestre* en de heesters *Cornus mas*, *Corylus avellana*, *Eonymus europaeus*, *Ligustrum vulgare* en *Viburnum opu-*

lus. Dit is geleverd door Baumschule Schmitz in Duitsland.

Rolverdeling

Normaliter wordt de groene inrichting van een woonwijk pas aan het einde van het project gerealiseerd. Willemen: 'De gemeente Arnhem wilde oorspronkelijk dat de houtwal zich op natuurlijke wijze zou ontwikkelen. Omdat de woningbouw in Schuytgraaf echter veel sneller ging dan verwacht, besloot de gemeente om de inrichting te versnellen. In 2015 werd Innovirens door de gemeente gevraagd een voorlopig ontwerp uit te werken op basis van de IBR. Na een selectieprocedure werd het beplantingsplan in een plan van aanpak uitgewerkt, samen met Loohorst Landscaping en boomkwekers M. van den Oever en Schmitz.'

Directeur Reinald van Ommeren: 'Loohorst Landscaping heeft het plan op engineeringniveau verder uitgedokterd. Alles gebeurde in samenwerking en samenspraak met de betrokken partijen. De inzet was er volledig op gericht om het project te realiseren op basis van de IBR-principes. Dit betrof onder meer het waarmaken van de groei-verwachting en het minimaliseren van de uitval en inboet.'

Willemen bevestigt: 'Alle partijen hebben een inhoudelijke bijdrage geleverd in de vorm van een soort bouwteam, waarbij ook iedereen zijn deel van de verantwoordelijkheid en risico's op zich nam om tot het beste resultaat te komen.'

Beheer en onderhoud

De monitoring van het beheer van de houtwal ligt tot 2021 bij Innovirens. Dit moet waarborgen dat het plantmateriaal goed aangeslagen is en de inboet te verwaarlozen op het moment dat de gemeente het beheer overneemt. De nazorg voor de houtwal wordt tot 2021 uitgevoerd door Loohorst Landscaping. Het beheer van de lindelaan is per januari 2017 overgedragen aan de gemeente. Het onderhoud valt weliswaar binnen een raambestek, maar tot nu toe is er nog geen enkele linde uitgevallen.

Direct goed beeld

Aanvankelijk wilde de gemeente met de traditionele aanlegmethode werken, door het sortiment als bosplantsoen aan te planten. Miltenburg: 'In overleg met de gemeente Arnhem konden we de oorspronkelijke uitgangspunten omzetten naar de integrale beplantingsmethode, met groter plantmateriaal dat is aangeplant op eindafstand. Dit geeft al direct een goed beeld voor de bewoners. In plaats van tweejarig bosplantsoenmateriaal dat

Reinald van Ommeren, Loohorst Landscaping.

Frank Willemen, gemeente Arnhem.

Maarten Grasveld en Paul Miltenburg, Innovirens.

Kunstgrasveld beschadigd of aan vervanging toe?

Specialist in:

- Repareren (brand)schade
- Vervangen doelgebieden
- Verwijderen kunstgras top laag
- Scheiden kunstgras/infill

Bel
(0320)
214145

KSP
www.ksp-kunstgras.nl

POWER-TRIM KANTENSNIJDERS

PROFESSIONELER KAN HET NIET

KIES VOOR KWALITEIT

- Stalen kogelgelagerde wielen met rubber banden
- Stilstaand mes bij het starten van de motor
- Horizontaal- en vertikaal verstelbaar mes
- Verhoogde beschermkap achter snijmes
- 4.0 PK Honda motor met 'OIL ALERT'
- Diepte instelhendel op de duwboom
- Gesloten mes-as met kogellagers
- Beschermkap op de poelies
- Beveiligingssysteem

**Power
Trim
EDGERS**

VOSKAMP TUINMACHINES

Ambachtstraat 8 ALMELO 0546-456000

www.voskamp-tuinmachines.nl

KYBYS geeft kleur aan uw groen ...

Het openbaar groen welteverstaan. En we combineren dit naar hartelust met rood, grijs, blauw.

Omdat het niet alleen om groen gaat, maar omdat onze omgeving een rijkgeschakeerd palet van kleuren is; de buitenruimte herbergt immers meerdere functies. De ingenieurs en adviseurs van KYBYS weten infrastructuur, natuur en water samen te voegen tot een haalbaar ontwerp. Afgestemd op de wensen van de gebruiker. En met respect voor de toekomst.

KYBYS
ingenieurs en adviseurs
info@kybys.nl - www.kybys.nl

> Vestiging Boxtel
Bosscheweg 107-8
Postbus 371 - 5280 AJ Boxtel
+31 (0)411 678 055

> Vestiging Heemstede
Herenweg 115
2105 MG Heemstede
+31 (0)411 678 055

eruitziet als staakjes in het hoge onkruid, kwam er een houtwal die al direct na aanleg body kreeg door de vijf- en zeventaksheesters van 2,50 m hoog en bomen variërend in hoogte van 4 m tot 10 m. Volgens onderzoek woont een bewoner gemiddeld maar zeven jaar in dezelfde woning. Als een bewoner direct meeprofiteert van een stevig groenbeeld, betekent dat een grote kwaliteitsimpuls voor een gemeente.'

Willemen: 'De houtwal is aangelegd op een plaats die nu nog ver van de weg af ligt. Later komt er nieuwbouw tegen de houtwal aan te liggen. Toch valt het bewoners al op dat er groen is aangelegd. Als we bosplantsoen hadden aangelegd, was dat pas na een jaar of tien opgevallen.'

Kwaliteitsvoordeel

Een tweede voordeel is volgens Innovirens, dat met de IBR-methode de beeldkwaliteit na tien en ook na dertig jaar gegarandeerd is. Dit is niet het geval bij de traditionele manier van aanplanten, waarbij naderhand moet worden gedund en gesnoeid. Volgens Grasveld en Miltenburg zijn de kosten van aanleg bij de integrale beplantingsmethode weliswaar hoger, maar levert deze methode op termijn onder de streep niet alleen kwalitatief, maar ook financieel voordeel op. Grasveld: 'Bij bosplantsoen is de aanleg goedkoop, maar als je dezelfde hoge beeldkwaliteit wilt hebben, gaat er veel geld zitten in het beheer en onderhoud. Bovendien wordt het groenbeheer vaak binnen een raamcontract ondergebracht. Dan gaat er meestal geen specialistische zorg en aandacht meer naar het groen. Bij de integrale beplantingsmethode investeert men meer in de realisatie, om vervolgens de beheerkosten laag te houden en de groenkwaliteit hoog.'

Miltenburg legt uit hoe belangrijk goed groenonderhoud is, omdat het de groenkwaliteit kan maken of breken. 'Bosplantsoen moet regelmatig worden gedund en de vaak te klein aangeplante bomen hebben begeleidings snoei nodig, anders

dendert de groenkwaliteit achteruit. Voor dunnen en begeleidings snoei is specialistische kennis nodig, maar tegenwoordig wordt er vaak alleen gesnoeid op basis van veiligheidsaspecten. Pas als plantmateriaal risico of gevaar oplevert, wordt er gesnoeid.' Grasveld vult aan: 'Soms wordt beweerd dat de onderhoudskosten bij bosplantsoen meevallen. Maar dan blijkt er na tien jaar zoveel achterstallig onderhoud te zijn, dat de maaibalk eroverheen gaat en de boel opnieuw wordt aangeplant. Dat is natuurlijk funest voor de groenkwaliteit. Feitelijk is het geld over de (maai)balk gooien.'

Financieel voordeel

Van Ommeren legt het iets specifieker uit: 'Als je op de traditionele manier een bosje met materiaalmaat 80-100 of 100-120 aanlegt met de omvang en de landschappelijke allure van deze houtwal, moet je om de twee tot drie jaar terugkomen om te dunnen en te snoeien, zeker als het rond een woonwijk komt te liggen. Ook moet er veel aandacht worden besteed aan aanslaan, onkruidvrij houden en inboet. Als je dat goed wilt doen, gaat het dus om erg intensief onderhoud. Deze houtwal ligt op zware klei en het plantmateriaal en de bodembegroeiing groeien tegen de klippen op. Bij traditionele aanplant van bosplantsoen zou de opdrachtgever er veel tijd, geld en kennis in moeten steken om voor een goede groenkwaliteit te zorgen. Dat gebeurt vaak niet, zodat een paar soorten gaan overheersen en de goede blijvers geen kans krijgen om zich te ontwikkelen. Zo'n bosje wordt dan ruim voor zijn tijd gerenoveerd en eigenlijk begint men weer op dezelfde manier overnieuw. Dat is kapitaalvernietiging.'

Van Ommeren vervolgt: 'Bij deze projectaanpak volgens de integrale beplantingsmethode hoeven we in Schuytgraaf de eerste jaren alleen gras en kruidenvegetatie te maaien en te ruimen, water te geven, incidenteel te bemesten en de gietranden en palen te verwijderen. Na de eerste paar jaar neemt dat onderhoud snel af. Omdat de houtwal

geen vrijstaand bosje is maar tegen een woonwijk aan komt te liggen, moet de toekomst uitwijzen of bewoners specifieke wensen hebben wat betreft snoei, bijvoorbeeld als de doorkijk naar de weide door stamschot wordt beperkt. Maar over het geheel genomen is de opdrachtgever met de integrale beplantingsmethode financieel zeker voordeliger uit.'

Kostenbesparing aan de inkoopkant

Grasveld wil nog een kanttekening plaatsen bij de kosten voor dit project. 'Met de integrale beplantingsmethode krijg je over het algemeen meer waar voor je geld. Bij het project in Schuytgraaf konden we kosten besparen bij de aankoop van plantmateriaal. De houtwal vraagt om een grillige structuur, geen steriele structuur; daarom hoefden de bomen wat betreft habitus geen A-kwaliteit te zijn. Dat wil zeggen: een beetje krom was beslist niet erg.' Hij vertelt nog een leuke anekdote. Innovirens kocht op zicht bij de kweker. Mede vanwege zijn betrokkenheid bij het project leverde de kweker naast de gevraagde bomen van 6 meter zelfs bomen van 9 tot 10 meter mee. 'De kostenbesparing bij de integrale beplantingsmethode zit verder natuurlijk vooral in het uitsparen van dunnings- en snoeikosten. Het begeleiden van groter plantmateriaal is veel goedkoper op de kwekerij. Maar door de goede kwaliteit van het plantmateriaal dalen ook de inboetkosten', aldus Miltenburg. 'Zoals gezegd is er in de lindelaan geen enkele boom uitgevallen. Dat scheelt veel kosten aan inboet; het is veel duurder als je een boom van die grootte zou moeten vervangen.'

Hoge eisen aan kwaliteit plantmateriaal

Omdat er met de IBR wordt ingezet op minimale inboet, moet zowel het plantmateriaal als de aanplant van superieure kwaliteit zijn. Frank Willemen: 'We hebben juist geen eisen beschreven voor het plantmateriaal, maar de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit bij Innovirens, Loohorst en de kwekers

Links Judith Schuring-Berns van de gemeente Arnhem, rechts Ruyten.

Links Ruyten, rechts Maarten Grasveld van Innovirens.

Links Ruyten, rechts Albert de Koning van Loohorst landscaping.

Professionele plantconcepten: onderhoudsarm, natuurlijk en kleurrijk

Soortechte kwaliteitsplanten en onkruidarme, duurzame beplantingsconcepten geven het openbaar groen een kleurrijk en belevenisvol karakter. Dankzij uitgebalanceerde plantconcepten zijn bestrijdingsmiddelen, wekelijks schoffelen én extra beregening in droge periodes niet nodig.

Maximale beleving met minimaal onderhoud!

- snelle dichtgroei
- duurzaam gekweekte planten
- eenvoudig in onderhoud
- lage beheerkosten

lageschaar
vaste planten

0543 - 451 084
info@lageschaar.nl
www.lageschaar.nl

PRAIRIE GARDEN

fleur Robuste

fleur dansante

Je maakt het natuurlijk met Lageschaar

Productief groen

NIEUW ons Green Life™ Programma

Wij helpen in 6 relevante leefomgevingen met de beste en duurzame boom- en plantkeuzes

Leefwereldverbetersaars

M. van den Oever

TREE & PLANT NURSERY SINCE 1791

Select Plant
Deelnemer Laan- en Sierbomen

Uw toegang tot 12.000 soorten groen

Wij luisteren en kijken naar mensen in hun leefwereld en passen ons eeuwenoude en nuchtere verstand van bomen, struiken en planten toe om die leefwereld te verbeteren.

Kerkeind 12 • 5076 AC Haaren • The Netherlands • +31(0)411 - 62 19 64 • info@mvandeoever.nl

Dronefoto, lindelaan

Dronefoto houtwal

gelegd. Omdat zij erbij gebaat zijn dat het plantmateriaal in één keer goed aanslaat en zich goed ontwikkelt tot 2021, zorgen ze automatisch voor het beste plantmateriaal. We hebben voor de houtwal geen inboet ingecalculeerd. We gaan ervan uit dat het plantmateriaal na de vijfjarige beheerperiode door Innovirens en Loohorst Landscaping goed is aangeslagen.'

Miltenburg: 'We hebben met Loohorst Landscaping aanvragen ingediend bij meerdere partijen en zijn vervolgens zelf op bezoek gegaan bij kwekers. Vooral het plantmateriaal voor de houtwal moest een specifieke uitstraling hebben.'

Loohorst Landscaping nam een leidende rol op zich bij het opnemen van kwaliteitsgaranties in de overeenkomst, omdat het bedrijf jarenlange ervaring heeft op het gebied van plantgarantieplannen met grote partijen bomen. De kwekers moesten vooraf een plan van aanpak indienen. 'De bomen, maar ook de heesters en het bosplantsoen moeten niet alleen passen bij de stijl van de houtwal, maar ook bij de grondsoort. In dit geval was dat zware klei. Omdat het gaat om grote maten, moesten de kwekers op voorhand weten wat ze voorhanden hadden. Heel belangrijk voor ons was het plan van aanpak rond de logistiek. Wij wilden weten hoe de kluit geprepareerd werd, hoe er geroid werd. Er moest een korte periode zitten tussen het moment waarop de bomen uit de grond kwamen, in de wagen geladen werden en bij ons afgeleverd

werden. Ook bij aankomst hebben we het plantmateriaal direct getoetst. Als we bijvoorbeeld niet blij waren met een kluit, gebruikten we de boom niet. Als we twijfelden, markeerden we de boom en bleven we hem nauwgezet volgen na de aanplant. Gelukkig kwam dit niet vaak voor. We verlangen van de kwekers en van onszelf altijd een optimaal proces. Omdat wij hierdoor de plantkwaliteit kunnen garanderen, vond initiatiefnemer Innovirens ons een interessante partij om mee samen te werken. Bij de integrale beplantingsmethode is het namelijk niet alleen belangrijk dat alle partijen het gedachtegoed van bedenker Frits Ruyten begrijpen, maar ook dat zij dit in de praktijk effectief en efficiënt kunnen vormgeven.'

Bouwteam

Bij het project Schuytgraaf werkten de partijen op een bouwteamachtige wijze: alle partijen hadden gelegenheid tot een eigen inbreng, maar ook een eigen verantwoordelijkheid. De afspraken daarover zijn vastgelegd in een overeenkomst. Bij de integrale beplantingsmethode is het belangrijk dat alle partijen bovengemiddelde kennis bezitten op het gebied van sortiment en de groeicurve per plantsoort, en dat ze kwaliteit bij de uitvoering hoog in het vaandel hebben staan. Maar het succes van een project is ook afhankelijk van allerlei omgevingsfactoren. Grasveld: 'De rol van de gemeente was zeker ook belangrijk bij dit project. Die bracht een schat aan omgevingskennis in en zorgde voor goede communicatie met de burgers en bedrijven.' Loohorst Landscaping nam niet alleen de kennis over plantgarantieplannen mee, maar benutte deze kennis ook voor de overeenkomst van het 'IBR-bouwteam'. 'De kwaliteit werd zodanig in het contract vastgelegd, dat afzonderlijke partijbelangen veranderden in gezamenlijke belangen. Waar men in de traditionele aanlegsituatie bij faalkosten vaak naar elkaar wijst, droegen we bij project in Schuytgraaf de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het eindresultaat', legt Van Ommeren uit. Miltenburg voegt daar nog een voorbeeld aan toe: 'De waterstand rond de houtwal was laag, onder meer door de greppels aan weerszijden. Daardoor was het plantmateriaal in de droge lente en zomer van 2017 volledig afhankelijk van een tijdige en voldoende watergift. Een goede afstemming tussen partijen is ook dan van belang. Ondanks de moeilijke omstandigheden zijn er in de houtwal slechts tien kleinere boompjes uitgevallen. Feitelijk is de inboet nihil. De kweker en de groenaannemer hebben de situatie voor eigen rekening opgelost. Maar dat hadden ze ook gedaan als de inboet hoger was geweest.'

Ook nam Loohorst Landscaping het voortouw op het gebied van bodembewerking en bemesting. 'We hebben de aanleg van de grondwal door de gemeente scherp gevolgd', legt Van Ommeren uit. 'We ontdekten dat er op sommige plekken in de grondwal teveel zand zat. Dat is later gecorrigeerd. Ook moesten storende lagen goed doorgemengd worden en wilden we de bodem niet in te natte weersomstandigheden bewerken. Dan zou de zware kleistructuur volledig verstoord worden, met het risico op slechte groeiplaatsen als gevolg. Op basis van bodemonderzoek hebben we de bodemkwaliteit geoptimaliseerd met een passende bemesting. Op deze manier had elke partij zijn eigen waardevolle inbreng binnen de samenwerking.'

Miltenburg: 'Ik kan nog dagelijks iets leren van boomkwekers en uitvoerende partijen. En wanneer andere partijen dat gevoel ook bij ons hebben, is dat een basis voor een goede samenwerking.' De IBR-methode sluit volgens Willemen niet aan bij de dagelijkse werkwijze van de gemeente Arnhem. 'We werken met een raamovereenkomst voor de groenaanleg in de hele stad. Maar we hebben daarin wel leerpunten uit Project Schuytgraaf meegenomen: een onderhoudstermijn van drie jaar voor de aannemer, inclusief de verantwoordelijkheid voor inboet.'

Certificaat

Het Ruyteninstituut, dat de integrale beplantingsmethode promoot, heeft een certificaat in het leven geroepen. Daarbij wordt getoetst of de planning, aanleg, levering en het beheer van het plantmateriaal tot stand zijn gekomen volgens de integrale beplantingsmethode Ruyten. Het eerste certificaat is eind november op het project afgegeven door Frits Ruyten, bedenker van de IBR en oprichter van het Ruyteninstituut. 'Dit is een kroon op het werk van de gemeente, het adviesbureau, de kwekers en ons als groenbedrijf', zo besluit Van Ommeren.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7252

Roze-gerande rode beuk. Foto: NMP Ermelo

Geschiedenis en bijzondere bomen komen samen in wandelroute Koningsvaren

Honderdjarige begraafplaats geeft jubileum vorm met historische route en boekuitgave

Een begraafplaats is een plek waar mensen doorgaans niet graag komen: het is verbonden met verlies, rouw en verdriet. Toch kan zo'n park met laatste rustplaatsen ook een mooie plek bieden voor overpeinzingen. Dit geldt des te meer als zo'n locatie verbonden is met een rijke historie aan verhalen, gesitueerd in een groene zone met schitterende en bijzondere bomen. Zoals de gemeentelijke begraafplaats Koningsvaren in Ermelo, die het honderdjarig bestaan viert met een nieuwe, cultuurhistorische wandelroute. Mede-initiatiefnemer Peter van der Velde van de gemeente Ermelo: 'Ik wist niet dat het bomenbestand op de begraafplaats zó veelzijdig was.'

Auteur: Guus van Rijswijk

'De sfeer op een begraafplaats is altijd bijzonder. Op begraafplaatsen heerst een rust die onverstoordbaar lijkt. Geluid van auto's, bromfietsen en zelfs vliegtuigen wordt gedempt tot een geruis op de achtergrond, waardoor het gezang van vogels en het geritsel van bladeren de sfeer bepalen. Het is voor veel mensen een plek van herinnering en bezinning', aldus André Baars, burgemeester van Ermelo. De woorden van Baars vormen het voorwoord in het boekje *Wandeling over de gemeentelijke begraafplaats Koningsvaren Ermelo*, dat enkele maanden geleden verscheen. De uitgave biedt wandelaars die de route Koningsvaren volgen zowel achtergrondkennis als een naslagwerk over bijzondere bomen en coniferen op de begraafplaats, die dit jaar honderd jaar bestaat. Ter ere van dit jubileum stelde de Stichting Natuur- en Milieu Platform (NMP) Ermelo een wandelroute samen.

Een soort reünie

Nederland kent vele fiets- en wandelroutes, maar een wandelroute langs bomen en lokale historie op een begraafplaats komt zelden voor. Peter van der Velde, al 35 jaar werkzaam bij de gemeente Ermelo, legt uit: 'De Stichting NMP is al sinds 1998 betrokken bij fiets- en wandelroutes in Ermelo. Toen de stichting vorig jaar 25 jaar bestond, bedachten we – een groepje liefhebbers, waaronder Aart Jongekrijg (sortimentsdeskundige Park Schovenhorst), Aalt van Loo (adviseur bij

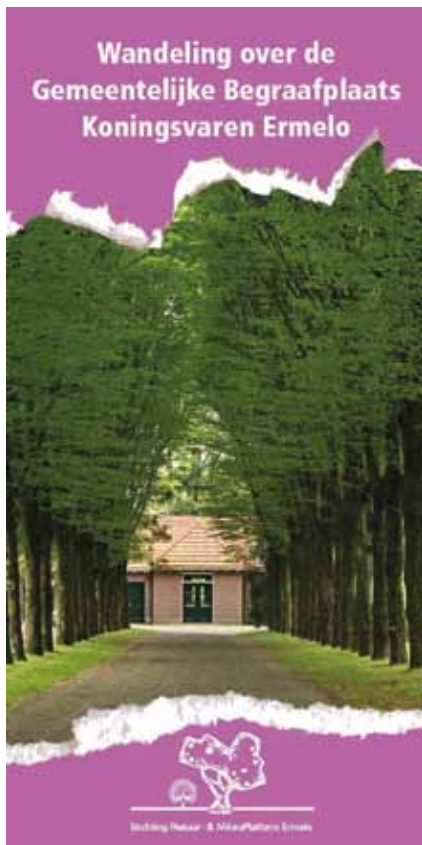
Hoefakker), Bert van Polen en ik – tijdens een wandeling door Ermelo een mooi jubileuminitiatief: een bomenwandeling over de begraafplaats van Ermelo.' De vier initiatiefnemers kennen elkaar al langer: zij werkten ooit allen bij boomkwekerij Tonsel in Harderwijk. Van der Velde, die daar destijds stage liep: 'We waren benieuwd welke van de bomen die we daar ooit hadden geplant er nog stonden. Dus maakten we een wandeling over de begraafplaats.' Bert van Polen: 'Peter en ik kennen elkaar al ruim dertig jaar. Dat geldt ook voor Aalt van Loo en Aart Jongekrijg. Het was voor ons dus een soort reünie.' Al snel werd het plan opgevat om de route een breed karakter te geven, vertelt Van der Velde. 'Zo'n wandeling roept ook vragen op over de historie van de begraafplaats en hoe je met de dood omgaat. Daardoor is het begeleiden-de boekje, waarin de route achterin is opgenomen, inhoudelijk zo breed geworden.'

Bijzondere bomen uit 1917

Bert van Polen is naast inwoner van Ermelo ook vrijwilliger bij de Stichting NMP en als boomtechnisch adviseur werkzaam bij Pius Floris. Volgens hem was die eerste wandeling over de begraafplaats Koningsvaren in de zomer van 2016 een eyeopener. 'In eerste instantie hebben we tijdens de wandeling het assortiment bekeken. We waren aangenaam verrast, toen we merkten dat van de ruim 1.000 bomen er zo'n 150 tot 200 verschillend

zijn. Daarbij was het ons niet direct duidelijk met welke variëteiten we te maken hadden. Om sommige te kunnen determineren, hebben we andere parken bezocht, zoals pinetum de Dennenhorst in Lunteren. Ook namen we contact op met speciale kwekers; zo bezocht Aart Jongekrijg een kweker die gespecialiseerd is in eiken om meer informatie te vergaren.' Het viertal stuitte op bijzondere bomen, waarvan een aantal al in 1917 was geplant. 'In het oudste gedeelte van de begraafplaats kwamen we indrukwekkende exemplaren van zilversparren, douglassen en coniferen tegen. Maar Koningsvaren biedt meer bijzonders: denk aan de doodsbeenderenboom, judasboom, geelhout, kwartjesbeuk, balsemzilverspar, Chinese gumbboom, sneeuwklodjesboom, zakdoekjesboom, Japanse witte den en de parasolden.' De naam Koningsvaren komt niet uit de lucht vallen. Naast het feit dat de begraafplaats aan de Varenlaan ligt, zit er nog een diepere, christelijke betekenis achter: wederopstanding. 'De koningsvaren wordt gekenmerkt door de eigenschap dat het dode blad het nieuwe blad beschermt en voedt in de lente', aldus dominee André Troost in het gedicht voor in het boekje. Troost, een van de twee naamgevers van de gemeentelijke begraafplaats Koningsvaren, kreeg op 23 september 2017 het eerste exemplaar van het boekje uitgereikt.

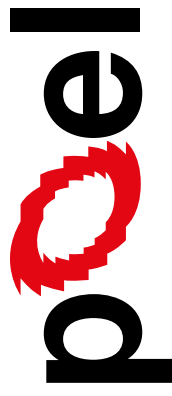
'Het was voor ons erg verrassend wat er allemaal tevoorschijn kwam'

Cover boekje

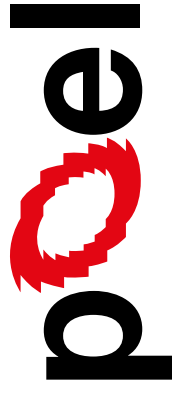
Routekaartje begraafplaats.

The logo for 'poel' features the word 'poel' in a bold, lowercase, black sans-serif font. The letter 'o' is replaced by a red circular graphic with a jagged, saw-tooth edge, resembling a tree stump cross-section.

Poel Apeldoorn

Steenboekstraat 45
7324 AZ Apeldoorn
Nederland

T: +31 ((0)55 3032200
verkoop@poelonline.nl
www.poelonline.nl

The logo for 'poel' features the word 'poel' in a bold, lowercase, black sans-serif font. The letter 'o' is replaced by a red circular graphic with a jagged, saw-tooth edge, resembling a tree stump cross-section.

Poel Amsterdam

Rijksstraatweg 41a
1396 JD Baambrugge (Amsterdam)
Nederland

T: +31 (0)294 291090
info@poelamsterdam.nl
www.poelamsterdam.nl

The logo for 'ITS' features the letters 'ITS' in a bold, black, sans-serif font. The letter 'I' is replaced by a red circular graphic with a jagged, saw-tooth edge, resembling a tree stump cross-section. Below the letters, the text 'its for trees' is written in a smaller, lowercase, black sans-serif font.

Internationaal Tree Service

Rijksstraatweg 41a
1396 JD Baambrugge (Amsterdam)
Nederland

T: +31 (0)6 53491303
T: +31 (0)294 291090
info@itsfortrees.nl
www.itsfortrees.nl

International Tree Service B.V.

'Het gaat ook om de historie van de begraafplaatsen de geschiedenis van het dorp'

De executie van Hendrikus Drost

'Begraafplaats Koningsvaren is een plek waar leeftijd, afkomst en rijkdom niet belangrijk zijn en naast elkaar bestaan. Heden en verleden vloeien in elkaar over', aldus de tekst in het boekje. Op de route kwam het viertal dan ook bijzondere graven tegen, waaronder verschillende oorlogsgraven. Het allereerste graf stamt vanzelfsprekend uit 1917; dit graf van dominee Boer draagt een indrukwekkende grote grafsteen, die zijn beeltenis weergeeft. De oorlogsslachtoffers zijn niet alleen militairen, maar ook gewone burgers: mannen, vrouwen en kinderen die hun leven verloren tijdens de Tweede Wereldoorlog of andere gewelddadige conflicten. Verschillende verzetsstrijders vonden op Koningsvaren hun laatste rustplaats, zoals Johan en diens zoon Joan M. Kortlang, die met

drie anderen werden gefusilleerd op 8 maart 1945 bij de Woeste Hoeve. Of neem het verhaal van verzetsstrijder Hendrikus Drost, bakker van beroep. Zijn bakkerij was dikwijls plaats van samenkost voor overleg en bovendien lagen er wapens en munitie opgeslagen. In de nacht van 14 op 15 november 1944 viel de Sicherheitsdienst de bakkerij binnen en werden hij, zijn vrouw Martha en een naaste verzetsmedewerker afgevoerd, waarbij het hele verzetsarchief in handen van de SD viel. Het huis van het gezin Drost werd direct na de inval in brand gestoken. Zijn vrouw werd vrijgelaten, omdat ze enkele maanden zwanger was. Drost werd op 2 december 1944 met twaalf anderen zonder vorm van proces geëxecuteerd; op 28 mei 1945 werd hij begraven in Ermelo.

Verschillende variëteiten

Het is slechts een van de vele verhalen uit het routeboekje, waaraan wandelaars zich tijdens de wandeling kunnen laven. Hoewel de route langs vele graven voert met elk hun eigen verhaal, is het in de eerste plaats een bomenwandeling, vertelt Van Polen. Het in kaart brengen van het bomenbestand op Koningsvaren was dan ook een samenwerking. 'We hebben nu meer dan 128 bomen beschreven van 115 soorten en variëteiten. Zo staan er bijvoorbeeld ruim 25 verschillende eiken.' Het beschrijven had nog heel wat voeten in de aarde. 'In het najaar noteerden we twee dezelfde douglassen naast elkaar; althans, dat dachten we. In het voorjaar bleek dat één exemplaar veel blauwer was; dit bleek een blauwe variëteit te zijn van zeventig tot tachtig jaar oud. In de zomer is het aan de hand van het blad en de bloemen

nu eenmaal veel gemakkelijker om een boom te determineren.' De geselecteerde bomen en coniferen kregen een nummer, dat duidelijk zichtbaar is vanaf de looppaden. De beschrijvingen van de bomen met de eigenschappen en bijzonderheden zijn in het routeboekje terug te vinden. Zowel de wetenschappelijke als de Nederlandse naam werd daarbij genoteerd. Niet van elke boom bleek de exacte identiteit te achterhalen: 'We stuitten op een paar acacia's en enkele eiken, waarbij we niet duidelijk kregen om welke variëteit het ging. Het was voor ons erg verrassend wat er allemaal tevoorschijn kwam.'

Combinatie natuur en historie

De begraafplaats is twee keer uitgebreid: in 1969 en in 1992. Er is een deel speciaal voor kinderen en er zijn bewoners van Sonneheerd, destijds een tehuis voor blinden en slechtzienden, die bij elkaar begraven liggen. Bomenliefhebbers kunnen bij het beheerdersgebouw een lijst met genummerde bomen krijgen. Van Polen: 'We hebben de route tussendoor nog aangepast, om bezoekers een blik op alle verschillende soorten bomen te kunnen bieden. Daarbij hebben we geprobeerd om hen op de 2,5 kilometer lange route langs de interessantste graven en bomen te voeren.' De initiatiefnemers liepen de route twee keer met zo'n dertig personen, vertelt hij. 'De eerste keer dat we de wandeling liepen, was afgelopen zomer. Toen hebben we eerst een proefwandeling gemaakt van anderhalf uur, waarbij bleek dat je binnen die tijd niet eens alles hebt gezien.' Peter van der Velde vult aan: 'Dus je moet wel een selectie maken. En de tocht gaat om meer dan alleen bomen bezichtigen. Het gaat ook om de historie van de begraafplaats en de geschiedenis van het dorp. Onze opzet is zo breed mogelijk.'

De reacties zijn tot dusverre erg positief, vertelt Bert van Polen. 'Mensen reageren heel enthousiast. Er is zoveel te zien; je loopt op een heel andere manier over een begraafplaats.' Van der Velde valt hem bij: 'Vaak is een begraafplaats een plek die je bezoekt onder droevige omstandigheden. Zo'n omgeving nodigt bij velen niet uit tot een wandeling. Het is de combinatie van natuurschoon, historie, grafmonumenten en bekende Ermeloërs die mensen aanspreekt en deze route een meerwaarde geeft. Die combinatie van bomen met cultuurhistorie, die doet het hem.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7253

Voormalige baarhuisje. Foto: NMP Ermelo.

Bakker (Den Ouden): 'Biobased producten zijn nu een nichemarkt, maar overheden kunnen de markt écht aanzwengelen'

Biomassa als productgrondstof concurreert nog lastig met traditionele grondstoffen

Den Ouden Groenrecycling heeft prototypes van enkele biobased producten ontwikkeld. Hiervoor levert Den Ouden grondstoffen uit regionale groenafvalstromen. De biobased producten bestaan uit tuinbankjes, afrastering en hekwerken. Ook levert Den Ouden grondstoffen aan producenten van biobased papier en karton. Nu is het wachten nog op de vraag vanuit de grootste inkooporganisatie van Nederland: de overheid. Peter Bakker, manager bij Den Ouden, schetst een beeld van de huidige markt voor biobased producten.

Auteur: Santi Raats

4 min. leestijd

Peter Bakker: 'We zijn begonnen met één compost-product. Tegenwoordig draait het om productinnovatie, projectontwikkeling en een grote productlijn. Inmiddels maken we diverse soorten substraat en granulaat: meer dan 25 substraatmengsels voor diverse toepassingen.' (In oktober 2016 nam Den Ouden Groep de substraten- en granulatenlijn van het failliete boomadviesbureau BSI Bomenservice over, red.) Bakker: 'We zouden nu beter Den Ouden Groeimedia kunnen heten. Maar naast het ontwikkelen van bodemverbeteraars proberen we nog meer uit groenafval te halen. Daar zijn de biobased producten een voorbeeld van.'

Biobased producten

De biobased producten zijn vervaardigd uit bioplastics; dat zijn plastics gemaakt van natuurlijke grondstoffen (geen olie). Een deel van de grondstoffen is afkomstig uit groenafval. Den Ouden levert de grondstof voor bankjes, hekwerken en papier en karton. 'Tien jaar geleden besloten we dat we meer wilden dan biomassa en compost', vertelt Bakker. 'We

dachten hardop: welke grondstoffen zitten er nog meer in groenafval? We zagen allerlei vezels en eiwitten die opnieuw gebruikt konden worden, en hebben toen het plan opgevat om hoogwaardig te upcyclen met de biobased producten. Onderzoeksbureau Millvision heeft de vezelkwaliteit van onze grondstoffen onderzocht en gekeken in welke toepassingen de vezels gebruikt kunnen worden. Daarna konden we circulaire papierfabrikanten zoals Paperwise benaderen, en fabrikanten van andere biobased producten.'

Wachten op de vraag

De vraag naar biobased producten zal volgens Bakker bij uitstek vanuit de overheid moeten komen, de grootste inkooporganisatie van Nederland. 'Natuurlijk moet je de wereld verbeteren door bij jezelf te beginnen; daarom hebben we bij Den Ouden koffiebekers van gerecycled en composteerbaar karton volgens EN13432. Maar met alle respect, een order van 20.000 koffiebekers kan zich niet meten met de volumes die gemeenten in de markt zetten. Biobased producten wor-

ACHTERGROND

In Duitsland neemt de federale overheid langetermijnbeslissingen over windmolens en dan gebeurt het ook

den nu nog afgenomen door enkele mensen uit overtuiging, maar overheden kunnen de markt écht aanzwengelen.'

Duurzaam inkopen door de overheid

Bakkers verhaal sluit aan op de ontwikkeling – of beter gezegd: de uitblijvende ontwikkeling – op het gebied van duurzaamheid in het afgelopen

KLAAR OM IN TE STAPPEN

De Roberine F3 klepelmaaier en de R3 kooimaaier zijn nu ook verkrijgbaar met cabine. Een cabine met veel zicht rondom, veel ruimte voor de bestuurder en perfecte klimaatbeheersing. Verder kunt u rekenen op hoge prestaties, compacte afmetingen, betrouwbare techniek en een gunstige aanschafprijs. Kortom, hij staat voor u klaar. Meer weten? Stuur een mail naar sales@roberine.com of bel 053 4 83 83 22. **The Mowing Company since 1951**

Roberine

Goolkatenweg 65, Postbus 818, 7500 AV Enschede, Nederland. Tel.: +31 (0)53 4 83 83 83, Fax: +31 (0)53 4 83 83 33, e-mail: info@roberine.com
Roberine maakt samen met Conver, Herder, Precision Makers en Votex deel uit van Dutch Power Company.

Milieuvriendelijk
Bestrijd onkruid zonder chemie

Geen brandgevaar
Bestrijd onkruid met hete lucht

Laag gasverbruik
Gasverbruik slechts 2.5kg/uur

WeedControl
Specialist in gifvrij onkruidbeheer

Energieweg 9-11, 5145 NW WAALWIJK
WWW.WEEDCONTROL.NL +31(0)416 540718

Papier van Paperwise, gemaakt van biobased grondstoffen.

Al in de jaren zeventig startte Den Ouden Groenrecycling met de inname van groene afvalstromen en de verkoop van bodemverbeteraars. Anno 2017 beslaat biomassa 20 tot 25 procent van het totale afzetvolume van Den Ouden; 75 tot 80 procent zet het bedrijf af in productsoorten variërend van landbouwcompost tot hoogwaardige bodembedekkers voor tuinbouw- en akkerbouwbedrijven. Den Ouden neemt ook gebruikt veen en perliet uit de kassenteelt in. Na reiniging worden deze weer gebruikt voor substraatmengsels voor de tuin- en akkerbouw.

Het is de opdrachtgever die het risico van het gebruiken van alternatieve grondstoffen moet nemen

decennium. Had de Rijksoverheid in 2010 niet afgekondigd dat het voor 100 procent duurzaam zou inkopen, en gemeenten en waterschappen voor 75 procent? Daar is nog niet veel van terechtgekomen.

Bij onze burens weet men wel raad met duurzaamheid. Zo herkent elke vliegtuigpassagier Duitsland vanuit de lucht aan de vele windmolenparken die overal in de bossen staan. In Nederland staan hier en daar wat plukjes windmolens. Nederland roept wel over duurzaamheid, maar wat staat implementatie in de weg? Bakker: 'In Duitsland neemt de federale overheid langetermijnbeslissingen en dan gebeurt het ook. In Nederland heeft de Rijksoverheid wel de intentie om iets uit te voeren, maar dan wordt het de polder in gegoooid, zodat iedereen er wat over mag zeggen. In de polder zijn vervolgens heel veel tegenargumenten of worden er compromissen gesloten, waardoor men nét niet kan doorpakken. De overheid heeft miljarden in onderzoek naar productinnovatie gestopt, en met resultaat: de markt kan van alles maken. Maar nu zitten we met zijn allen te wachten tot iemand de volgende stap neemt.'

Kleinschalige initiatieven met biobased

Er zijn wat kleine initiatieven, die Bakker wel dege-lijk prijst: 'Het convenant Eindhoven-Helmond over betonnen bestratingsmaterialen schrijft in het inkoopbeleid voor dat 30 procent van de grondstoffen gerecycled moet zijn. Zo zijn er nog meer gemeenten die hun best doen. Ikea loopt ook aardig op de troepen vooruit, met diverse biobased producten zoals vezelcomposieten en het gebruik van materialen die langer meegaan of gerecycled zijn. Maar de algehele economie is nog niet zover

dat we op grote schaal kunnen produceren. Er wordt nog te vaak ingekocht op basis van de laagste prijs. Maar het is de opdrachtgever die het risico van het gebruiken van alternatieve grondstoffen moet nemen. De grote marktpartijen zullen het risico niet nemen zolang er geen massa is.' Sommige alternatieven zijn goed, volgens Bakker, maar zwengelen de échte, dus de landelijke, markt niet aan: 'De gemeente Almere laat sommige afvalstromen door de markt omzetten in verkoopbare producten, maar heeft wel in de voorwaarden staan dat het door lokale partijen en werknemers moet gebeuren. Maar afvalstromen zijn een nationaal item. Wij gaan als Den Ouden niet speciaal een vestiging opzetten in Almere, dat begrijp je. We kunnen en willen heus wel een paar honderd ton gras vezelen voor een project, maar dat doen we niet: we willen aansluiting bij de maakindustrie, zoals die van papier en karton. De huidige oudpapierprijs is echter nog zo laag dat we niet kunnen concurreren met die grondstof. Op zich is de oudpapierindustrie al circulaire; daar is niks mis mee. Wij zouden een rol van betekenis kunnen spelen in de witpapierindustrie, waar voor de *virgin fibres* productieboomen worden gekapt. De witpapierindustrie zal niet uit zichzelf zijn hele productieproces een-twee-drie omschakelen naar biobased. Maar vooral: wit papier is de norm, het is wat mensen willen zien. En er is geen overheid die zegt: we gaan het allemaal doen met papier dat iets minder wit is, omdat het voor 10 procent gerecycled is. Dat gaat ook op voor de spaanplaatindustrie. De overheid zegt niet: naast houtvezels eisen we 10 procent alternatieve vezels in al onze ingekochte meubelplaten.'

Rustig afwachten

Uiteindelijk klinkt Bakker geenszins gefrustreerd, maar wel realistisch: 'De klant is koning. Die vraagt, de markt draait. We wachten het rustig af. Als Den Ouden gaan wij een voortrekker als Ikea niet aan zijn vestje trekken om de eindmarkt voor onze producten te interesseren; we gaan niet de barricaden op om de overheden te overtuigen. We zijn nu eenmaal producent, geen lobbyist.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7254

Bezoek ons in Hardenberg!

De
GROENE
Sector
vakbeurs

9, 10 & 11 januari 2018

Standnummer 612

WIM VAN BREDA

MECHANISATIE SINDS 1957

+31 (0)345 585050
www.wimvanbreda.nl

mechanisatie in weg-, berm- en slootonderhoud

Oudenhof 14
4191NW Geldermalsen

- *Groeiplaatsverbetering*
- *Bodemverbetering (mycorrhiza)*
- *Beluchting bij bomen (ploffen)*
- *Bodemanalyse met advies*

Bezoek onze stand op De Groene Sector Vakbeurs
op het inspiratiepark standnummer I.1

Van de achtertuin van oma Sjaan naar de groene stedelijke omgeving en de groene vakman

De robotmaaier: het wordt stil in de stad

De maairobot in het achtertuinje van oma Sjaan is inmiddels al gemeengoed. Als het aan maairobot-marktleider Husqvarna ligt, zullen die maairots in hoog tempo ook in de groene stedelijke omgeving ingezet worden en onderdeel worden van het palet van hoveniers en groenvoorzieners. Om dat te benadrukken, nodigde de Zweedse fabrikant dit najaar de groene vakpers uit naar Edinburgh in Schotland te komen voor Silent City III.

Auteur: Hein van Iersel

Silent City is in drie jaar uitgegroeid tot een vaste waarde op de redactionele agenda van de vakbladen van NWST. Drie jaar geleden organiseerde Husqvarna de eerste editie in Antwerpen. In de tussentijd is er ontzettend veel gebeurd als het gaat om de acceptatie van accumachines. Drie jaar geleden was de vraag nog of de aan benzinegeur en motorgeronk verslaafde groenvoorzieners wel zou kunnen wennen aan een accumachine. Anno 2017-2018 is dat geen vraag meer en gaat het om een slimme afstemming tussen de verschillende types machines en het juiste type machine voor de juiste plaats. Tijdens het programma van Silent City III was verder een bijzondere plaats ingeruimd voor robotmaaiers. Dit soort machines is enorm snel opgerukt, maar in de openbare ruimte en

bij hoveniers waren maairobots nog een grote uitzondering. Bijzonder is dat Nederland hierin een voortrekkersrol lijkt te spelen. De gemeente Almere heeft een pilot gedraaid om een robot toe te passen in gemeentelijk groen. Het belangrijkste probleem was hier niet of een dergelijke machine zijn werk wel goed doet. Daar twijfelt eigenlijk niemand meer aan. Een ingewikkeldere vraag was of dit uit het oogpunt van aansprakelijkheid een probleem zou kunnen zijn. In de praktijk viel ook dit alleszins mee. Het publiek went snel aan een maairobot op een gemeentelijk gazonnetje. Nederland lijkt ook voorop te lopen bij de toepassing van robots door hoveniers. Douwe Snoek van Snoek Hoveniers, die een van de sprekers was tijdens het symposium in Edinburgh, heeft al een

stevig aantal maairobots bij zijn klanten staan van wie hij de (bedrijfs)tuinen onderhoudt. Snoek: 'Normaal moet ik in het seizoen iedere week terugkomen om het gazon van een tuin te maaien, terwijl ik maar om de zoveel weken aanvullende werkzaamheden doe. Met een maairobot wordt het wekelijkse werk geautomatiseerd en hou ik veel tijd over voor het andere werk, bijvoorbeeld het knippen van heggen en schoonhouden van borders, maar vooral hoef ik niet meer iedere week op dat werk te komen.'

Carbon

Hoveniers en groenvoorzieners hebben daarnaast een ander (commercieel) belang bij de toepassing van accumachines: duurzaamheid. Het levert

BOOMROOIERIJ

Van Weert Rondhout B.V.

De beste kwaliteit voor een eerlijke prijs!

- Bomen / beplantingen rooien
- Bomen snoeien
- Verhuur verreiker met zaagkop
- Stobben frezen
- Klepelen takhout / begroeiing
- Transport groenafval en gras
- Groenrecycling
- In- en verkoop stamhout

Heideweg 3, 5472 LC Loosbroek

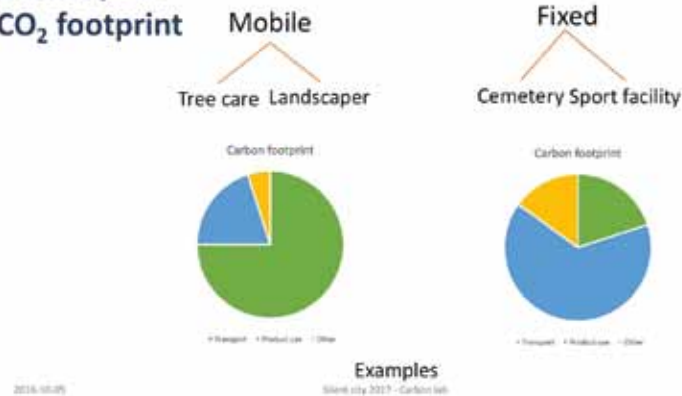
Telefoon +31(0)413 - 22 41 00 • info@vanweerttrondhout.nl

www.vanweerttrondhout.nl

kostbare punten op bij aanbestedingen en kan het verschil maken tussen het winnen of verliezen van een werk. Ik wist het niet, maar de specialisten van Husqvarna vertelden tijdens Silent City III dat 1 liter benzine gelijkstaat aan een uitstoot van 2392 gram CO2. De spreker zoomde verder in op een concreet voorbeeld van de Zweedse stad Vadstena, die een totale vloot van 100 trimmers verving door enerzijds lichtere benzinetrimmers en anderzijds accumachines. Dit zou een totale CO2-reductie van 80 procent bewerkstelligen. Een logische stap voor overheden die duurzaamheid hoog op de agenda hebben staan. Voor wie met name geïnteresseerd was in het financiële plaatje, was er ook het nodige te halen op het symposium.

Hugo van Bijsterveldt gaf een presentatie waarin hij onderzoekscijfers presenteerde over het gebruik van accumachines. Het is duidelijk dat benzinemachines nog steeds het grootste marktaandeel hebben. In 2016, bijvoorbeeld, was slechts 4 procent van het totale aantal kettingzagen een accumachine. De penetratie van accuheggenscharen is veel hoger, maar met 26 procent vormen ze nog steeds een minderheid. Bijsterveldt verwacht dat er rond 2019 meer accumachines zullen worden verkocht dan elektrische machines met een snoertje. Daarbij moet je waarschijnlijk opmerken dat Nederland hierbij duidelijk voorloopt. In Zuid-Europa zal de hoge aanschafprijs van een accumachine zwaarder wegen bij een aankoopbeslissing dan in de Noord-Europese landen. Interessantste onderdeel van de presentatie van Bijsterveldt was een staatje dat aan zou tonen dat je bij en vergelijk van 2 riders met 18 robots in 4 jaar bijna 4 ton zou kunnen besparen. En dan vooral op arbeid.

Define your CO₂ footprint

Een bijzonder kijkje in de toekomst gaf de presentatie van de Husqvarna Solea, die je zou kunnen omschrijven als de robotmaaier van de toekomst. Het idee is een grote transportdrone die een aantal kleine maairobots van park naar park vliegt, en daarbij wordt ondersteund door een aantal kleine inspectierobots die van ieder gazon de kwaliteit van het gras beoordelen.

Be social

Scan of ga naar:

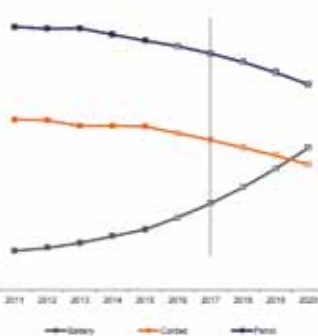
www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7255

	Totalen kosten riders (2 x)	Totalen kosten robots (18 x)	Besparingen
Opstartkosten robots		€ 58.300	€ 58.300
Machinekosten per jaar	€ 35.661	€ 66.377	€ 30.716
Service per jaar	€ 32.870	€ 45.000	€ 12.130
brandstof kosten per jaar	€ 14.964		€ 14.964
Elektriciteit kosten per jaar		€ 5.589	€ 5.589
arbeidskosten per jaar	€ 162.713	€ 16.271	€ -146.441
Totale kosten Jaar 1	€ 246.208	€ 191.537	€ -54.671
Totale kosten Jaar 2	€ 246.208	€ 133.237	€ -112.971
Totale kosten Jaar 3	€ 246.208	€ 133.237	€ -112.971
Totale kosten Jaar 4	€ 246.208	€ 133.237	€ -112.971
Kosten over 4 Jaar	€ 984.831	€ 591.247	€ -393.584

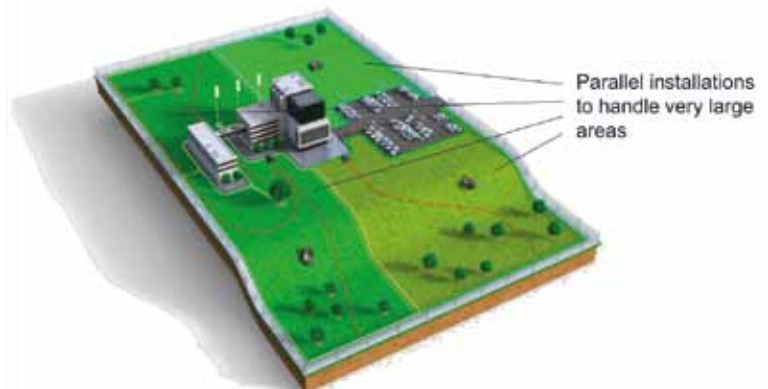
Battery volumes are rapidly increasing

Global split of volumes sold, by power source

Battery penetration differ by application (EU 2016)

Dingen die u moet weten over Aziatische duizendknoop

Fallopia voor dummy's

De invasieve exoot die in de openbare ruimte de meeste overlast en kosten veroorzaakt, is waarschijnlijk Japanse duizendknoop. Deze agressief woekerende probleemplant, ook wel *Fallopia Japonica* geheten, is lastig te beteugelen. Vakblad Stad + Groen stelde een negental vragen op rond zaken die u moet weten over deze invasieve exoot.

1. Er is een aantal soorten duizendknoop: Japanse, Sachalinse en Boheemse duizendknoop. Wat zijn de verschillen en hoe belangrijk zijn die?

In de meeste publicaties wordt alleen over Japanse duizendknoop gesproken. Feitelijk gaat het echter om drie leden van deze familie: Japanse duizendknoop (*Fallopia japonica*), Sachalinse duizendknoop (*Fallopia sachalinensis*) en Boheemse duizendknoop (*Fallopia x bohemica*). Deze laatste variant is een hybride tussenvorm tussen Sachalinse en Japanse duizendknoop, die is ontstaan in Europa en ook wel bastaardduizendknoop heet. Daarnaast is er ook nog een Afghaanse variëteit. Afghaanse en Sachalinse duizendknoop komen in Nederland veel minder voor dan de overige twee. Afghaanse duizendknoop heeft een lancetvormig blad en is daardoor niet te verwarren met de

andere duizendknopen. Sachalinse duizendknoop heeft een groot hartvormig blad en is daardoor ook gemakkelijk te herkennen. Het blad van Boheemse duizendknoop is iets groter dan dat van Japanse duizendknoop. Het is enigszins hartvormig, maar soms ook niet. Dat maakt Boheemse en Japanse duizendknoop soms lastig van elkaar te onderscheiden. Voor bestrijding lijkt dat niet erg belangrijk. Alle soorten zijn invasief en notoir lastig te bestrijden.

2. Kan duizendknoop werkelijk bij een gebouw naar binnen groeien of is dat een fabeltje?

Aziatische duizendknoop kan met zijn wortelstokken onder gebouwen groeien. Als er ergens een klein gaatje of scheurtje te vinden is, kan hij daarvoor naar binnen groeien en schade veroorzaken. Vooral de stengels en de wortels van de plant

kunnen dan grote druk uitoefenen, waardoor het scheurtje groter wordt. Zo kun je opeens duizendknoop in je slaapkamer aantreffen als er een kleine ruimte tussen de vloer en de muur zit. Ook maken de wortels fietspaden en asfaltwegen kapot.

3. Kun je duizendknoop uitschakelen door uitputting of alleen als de plant zich net gevestigd heeft?

Eigenlijk geven alle onderzoeken aan dat uitschakelen door uitputten niet werkt. De plant lijkt als reactie op herhaaldelijk afmaaien zelfs extra stengels te ontwikkelen. Dat komt doordat de plant over een enorme hoeveelheid reservevoedsel kan beschikken die in de wortelstokken is opgeslagen. Op nieuwe locaties zijn er nog niet zoveel wortelstokken aangelegd, waardoor uitputten wel succesvol kan zijn. Ook op beschaduwde locaties kan

3 min. leestijd

EXOTEN

de plant minder wortelstokken aanmaken en kan uitputten effectief zijn. Het uittrekken van de stengels is effectiever dan maaien. In het verleden zijn proeven gehouden waarbij de exoot met schapen of varkens werd bestreden, maar ook hierbij waren de resultaten beperkt. Het is een kwestie van lange adem.

4. Werkt chemie tegen duizendknoop? Moet ik dit op een speciale manier en op een passend moment toedienen? Hoe lang moet ik dit volhouden?

Onder andere uit het onderzoek van Probos blijkt dat chemie (glyfosaat) een van de weinige methodes is die aantoonbaar zorgt voor het uitschakelen van Japanse duizendknoop. Het injecteren van de stengels in het najaar lijkt het meest effectief. Bestrijding met gif is pas effectief als dit enkele jaren achtereen plaatsvindt met meerdere behandelingen.

5. Kan ik duizendknoop doden door afdekken? Moet ik dan water- en luchtdicht materiaal gebruiken of kan het ook met waterdoorlatend doek?

Uit een aantal pilots blijkt dat de plant afsterft als je een perceel grond drie jaar of langer afdekt met waterdicht doek of folie. Lucht- en waterdoorlatend worteldoek werkt waarschijnlijk ook. Zonder bladeren kan zelfs een duizendknoop niet leven. Van belang is dat het doek ruim over de te behandelen locatie ligt. De duizendknoop doet er alles aan om eronderuit te komen.

6. Wanneer is Aziatische duizendknoop voor het eerst in ons land aangetroffen?

De plant heeft zich in Nederland gevestigd omdat tuinliefhebbers hem mooi vonden. Aziatische duizendknoop werd tussen 1829 en 1841 in Nederland ingevoerd en verspreidde zich daarna als tuinplant over de rest van Europa. Pas na 1950 ging de plant op grote schaal verwilderen in ons land. De eerste verspreiding van de plant is waarschijnlijk het gevolg van het dumpen van tuinafval.

7. Hoe vermeerdert de plant zich?

Zoals uit het voorgaande blijkt, zal de plant in een beperkt aantal tuinen geen probleem vormen. De plant vermeerdert zich vegetatief. Een echt probleem vormde de plant pas toen deze door dumping was ontsnapt naar bermen en parken, die grootschalig worden beheerd met klepel- of cirkelmaaiers. Deze maaiers nemen kleine stukjes van de plant mee naar andere plekken, waar deze uitgroeien tot nieuwe besmettingshaarden. Ook door graafwerkzaamheden en grondtransport kan

duizendknoop gemakkelijk worden verspreid naar nieuwe locaties. Uit een klein stukje wortel van minder dan 1 gram kan weer een nieuwe plant groeien.

8. Zijn er al gevallen bekend van zaadzetting?

Vrijwel alle planten zijn vrouwelijk. Slechts sporadisch zijn mannelijke fertiele planten aangetroffen. Er kunnen dan ook wel zaden worden gevormd, maar de kiemplanten zijn erg zwak en overleven niet. Gelukkig vermeederen alle planten in Nederland zich tot nu toe vegetatief.

9. Hoe diep wortelt Aziatische duizendknoop?

We lezen her en der dat duizendknoop tot 3,5 of 7 meter diep wortelt. Dit is gebaseerd op onderzoek uit Engeland. De wortels van duizendknoop groeien niet dieper dan het grondwaterniveau. Een grondwaterstand van meer dan 3 meter komt bij ons zelden voor. Ook al zijn er enkele wortelstokken die tot aan het grondwaterniveau reiken, de meeste biomassa bevindt zich in de bovenlaag.

Be social

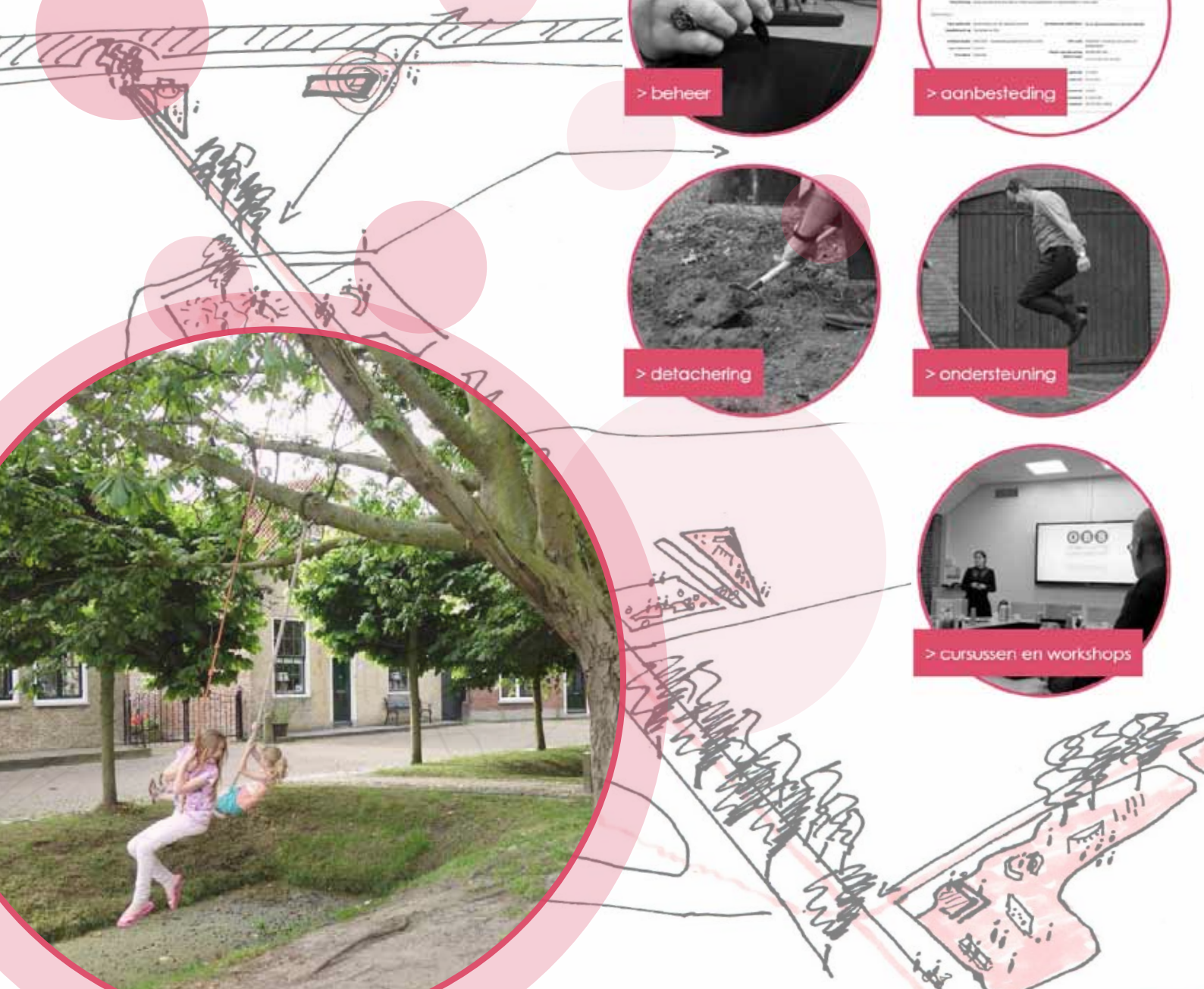
Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7256

OBB

speelruimte specialisten

www.obb-ingenieurs.nl
Bouwhuisweg 4, Diepenveen
0570 - 61 60 05

Wat doen we met Japanse duizendknoop, reuzenberenklauw ... en de rest?

Waarschijnlijk heeft iedereen de afgelopen maanden wel iets gelezen of gehoord over invasieve exoten. Japanse duizendknoop staat met stip op een in de media, met dank aan de gemeente Amersfoort, die deze soort gericht gaat aanpakken vanwege de schade aan infrastructuur en overwoekering van particuliere tuinen. Tussen alle berichten over duizendknoop door zou je bijna vergeten dat er nóg een heel scala aan exotische planten, dieren en insecten is die ook voor problemen kunnen zorgen, zoals verlies van biodiversiteit (soms met het verdwijnen van inheemse soorten als gevolg), introductie van nieuwe ziekten bij mensen, economische schade, bijvoorbeeld door oogstderving, en schade aan de infrastructuur. Het levert een hoop hoofdbrekens op voor gemeenten en grote terreinbeheerders.

Meer samenwerking tussen (buur)gemeenten, andere terreinbeheerders en aannemers biedt meer kansen voor een effectieve aanpak

Met het van kracht worden van de EU-verordening 'Invasieve uitheemse soorten' en de bijbehorende Unielijst staan we aan het begin van een EU-brede aanpak van exoten. Daar is veel voor te zeggen, omdat exoten zich niets aantrekken van lands- of

gemeentegrenzen en de huidige maatregelen te gefragmenteerd zijn en vaak niet effectief. 'EU-brede aanpak' klinkt natuurlijk ferm en daadkrachtig, maar is nog vrij abstract. Decentralisatie van beleid is *hot*; net als bij natuurbelief wordt de uitvoering een verantwoordelijkheid voor provincies, samen met gemeenten en andere grote terreinbeheerders zoals ProRail, Rijkswaterstaat, natuur- en recreatieterreinen en de waterschappen. Dat helpt niet echt bij de aanpak van exoten die de lands- en gemeentegrenzen overschrijden. Hoe kunnen we successen boeken bij de aanpak van exoten?

Preventie

Meer inzetten op preventie. Het huidige reguliere terreinbeheer en grondverzet dragen jammer genoeg eerder bij aan verdere verspreiding dan aan de beheersing van probleemsoorten. Het voorkómen van verdere verspreiding is prioriteit nummer één.

Organisatiebrede aanpak

Als we Japanse duizendknoop als voorbeeld nemen, blijkt dat de aanpak op dit moment vooral op het niveau van individuele (bouw)projecten ligt. Een projectoverstijgende of gemeentebrede aanpak zal pas echt zoden aan de dijk zetten: inventariseren wat er is (of signaleren wat er aankomt), prioriteren van de aanpak en waar nodig ingrijpen en monitoren van de voortgang. En dat dan niet alleen voor duizendknoop of reuzenberenklauw, maar ook voor andere probleemsoorten die er al zijn of nog komen.

Samenwerking

Meer samenwerking tussen (buur)gemeenten, andere terreinbeheerders en aannemers biedt meer kansen voor een effectieve aanpak. Anders wordt het 'dweilen met de kraan open'. Binnen die gezamenlijke aanpak zouden ook vrijwilligersgroepen een rol kunnen spelen, zodat zij niet alleen met goede intenties, maar ook gericht en met kennis van zaken kunnen helpen bij de aanpak van exoten. Het succes zit in de samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Kennis en informatie

Momenteel zijn veel terreinbeheerders met beperkte middelen bezig zelf het wiel uit te vinden. Er ligt hier een uitdaging om alle beschikbare informatie te vertalen naar concrete 'plannen van aanpak', waarmee terreinbeheerders aan de slag kunnen op een manier die de meeste kans van slaan biedt. Dan zijn praktijkpilots met verschillende methoden niet meer nodig; dat scheelt een hoop tijd en geld.

Wie neemt de regie om de gezamenlijke aanpak van invasieve exoten tot een succes te maken?

Chris van Dijk
Expert invasieve exoten,
Wageningen University & Research

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7257

Groen, groener, groenst

De oogst aan innoverende groenprojecten

ONTWERP OORLOGSMONUMENT ANLOO

In het Evertsbos in Anloo bevond zich tijdens de Tweede Wereldoorlog een onderduikershol. De schuilplaats bestond een uitgegraven ruimte in het zand die bedekt werd door een dakconstructie en takken. Van het onderduikershol was in 2015 alleen nog de rand te zien.

De Vereniging Historisch Anloo wilde graag het verleden levend houden door de plek op een ingetogen manier weer zichtbaar te maken in het landschap. Aan Strootman Landschapsarchitecten is gevraagd een ontwerp te maken. Het ontwerp is terughoudend en accentueert de al aanwezige landschappelijke kwaliteiten. Met beperkte ingrepen is een verstilde, poëtische herdenkingsplek gecreëerd. De uitvoering van het ontwerp is grotendeels gedaan door betrokken bewoners, zoals het houten hekwerk, de houten bank en de aanleg van het pad van veldkeien. Het heeft geleid tot een plek waar men trots op is.

Opdrachtgever: Vereniging Historisch Anloo

Contactpersoon opdrachtgever: Albert Hovius, www.historischanloo.nl

Architect: Strootman Landschapsarchitecten

Contactpersoon architect: Berno Strootman, 020-4194169

Aannemer: Dorpsbewoners Anloo

VERGROENING STRAATBEELD IN DEVENTER

Groen maakt een omgeving in alle opzichten prettiger om in te leven. De Mr. H.F. de Boerlaan in Deventer is hier een levend voorbeeld van. In 2014 werd de straat volledig gereconstrueerd. Er kwam een nieuwe riolering, nieuwe bestrating, sierbestrating, groen tussen de rijbanen en nieuwe verlichting en bomen. Aanpassingen die een positieve verandering teweeg brachten. De straat is minder aantrekkelijk geworden voor doorgaand verkeer, is veiliger geworden én het woonklimaat is verbeterd. Dát is wat onder andere groen kan doen.

Het project Mr. H.F. de Boerlaan was een grootschalig project, uitgevoerd door NTP Infra voor de Gemeente Deventer. Heicom is al jaren leverancier van deze gemeente en leverde Bomengrond RAG voor de middenberm en Bomengranulaat RAG, dat werd toegepast aan de weerszijden van de weg. Bomengrond RAG houdt zuurstof vast, heeft een goed waterbergingsvermogen en kan de benodigde voedingsstoffen leveren. Bomengranulaat RAG zorgt voor een goede fundering én een zo goed mogelijk klimaat met betrekking tot doorwortelbaarheid, luchttoevoer en het bufferen van voedingsstoffen en draagkracht. Eigenschappen die maken dat het groen er drie jaar na dato uitstekend bijstaat.

Opdrachtgever: gemeente Deventer

Aannemer: NTP Infra

Leverancier: Heicom

HERINRICHTING KONINGSPLEIN MAASTRICHT

In mei van dit jaar is de firma Henssen uit Schinnen gestart met de uitvoering van de reconstructie Koningsplein/Oranjeplein te Maastricht. Het project maakt onderdeel uit van de landschappelijke herinrichting bovenop e onlangs aangelegde A2 tunnel, dwars door Maastricht. Dit gebied wordt de Groene Loper genoemd, waarbij men het vervallen weggedeelte van de vroegere A2 snelweg opnieuw inricht als een parkachtige omgeving. Dit specifieke project dat Henssen nu in uitvoering heeft, bevat alle facetten van cultuurtechniek en wegenbouw. Allereerst vindt er dan een landschappelijke aanpassing plaats van de aanwezige parkweide met halfverhardingspaden in Gravilyn, aanleg beplanting en bomen. Glooiende grondwerk inclusief bodemsanering is uitgevoerd met GPS aansturing op het materieel, waardoor een mooi beeld ontstaat. De aanliggen wegen, waaronder de druk bereden Scharnerweg wordt gereconstrueerd met asfalt en fietsrijsstroken met rode asfalt. Daaronder is het rioleringsnetwerk uitgebreid en vervangen. Naast de asfaltstroken zijn betonnen busbanen uitgevoerd voor de nieuwe haltestations. Ook is in het park een bevrijdingsmonument gerenoveerd en omliggende straatwerk aldaar gereinigd en vervangen. Ten slotte is het gebied aangekleed met zitbanken en verlichting om een aangenaam verblijf van de omgeving in het nieuwe park te kunnen garanderen. Kortom: het hele scala van buiteninrichting is aanwezig in het project.

Aanneemsom: € 847.000

Opdrachtgever: Gemeente Maastricht

Contactpersoon opdrachtgever: John Martens, john.martens@maastricht.nl

Architect: Gemeente Maastricht

Aannemer: Henssen Groen BV

Contactpersoon aannemer: Jordy Redding, jordy@henssen.nl

BURGERPARTICIPATIE BIJ ONDERHOUD VASTEPLANTEN IN DORDRECHT

In het kader van een herinrichting van een 30 kilometer zone zijn er nieuwe plantvakken aangelegd in de Albert Cuyp – en Nicolaas Maessingel in Dordrecht. De plantvakken zijn aangeplant met vasteplanten volgens het GreentoColour-concept van Griffioen Wassenaar. Bijzonder aan dit project is dat de gemeente met de bewoners een overeenkomst heeft gesloten waarbij de bewoners zich verbinden om voor vijf jaar het onderhoud van de beplanting voor hun rekening te nemen. De GreentoColour-beplanting leent zich hier goed hiervoor. Binnen één groeiseizoen zijn de vasteplanten nagenoeg dichtgegroeid waardoor onkruid weinig kans krijgt. Het concept is een maatwerk oplossing van ontwerp en sortiment, grondbewerking, pot 11 kwaliteit planten en een maai- en bemestingsplan. Resultaat is een duurzame, attractieve beplanting met lage beheerkosten. Voor omwonenden en voorbijgangers levert het een kleurrijke uitstraling op. Bovendien is de natuur erbij gebaat aangezien de bloemen veel nuttige insecten aantrekken.

Opdrachtgever: Gemeente Dordrecht

Aannemer: Griffioen Wassenaar BV, GreentoColour®

Contactpersoon aannemer: Bert Griffioen

**Landscafer
Pro®**

**ICL WENST U EEN GEZOND
EN VOORSPOEDIG 2018!**

AANLEG SPOORPARK TILBURG

Brouwers Groenaanemers, gevestigd in De Moer, start met de (aanleg) werkzaamheden voor een modern en groen aan te leggen Spoorpark in Tilburg. Een burgerinitiatief midden in de stad. Een paar jaar geleden kocht de gemeente Tilburg het voormalig Van Gend & Loos-terrein. Het terrein is 7,5 ha. groot, centrum-stedelijk gelegen en maakt deel uit van de Spoorzone. Brouwers Groenaanemers heeft dit project aangenomen op basis van EMVI (Economisch Meest Voordelige Inschrijving) waarbij behoud en versterken van de Biodiversiteit de doorslag heeft gegeven. Het project is voor 2,7 miljoen euro aangenomen. Het Spoorpark zal naast een plek voor Urban sports, beachvolleybal, horeca, stadscamping en scouting tevens een multifunctioneel eventsterrein worden, waarbij de nadruk ligt op Levend Water. Door aangewezen kwartiermakers zal er gestuurd worden op een samenwerking. De officiële eerste 'spade in de grond' heeft op zaterdag 11 november jongstleden plaats gevonden. In aanwezigheid van Wethouder Berend de Vries en jonge scoutingleden van Scouting Esjeka Tilburg werd de eerste spade in de grond gestoken. De officiële start voor de aanleg van dit prachtige burgerinitiatief, het groene hart van Tilburg!

Aanneemsom: 2,7 miljoen euro

Opdrachtgever: Stichting Spoorpark

Contactgegevens opdrachtgever: info@spoorparktilburg.nl

Aannemer: Brouwers Groenaanemers

Contactpersoon aannemer: Ronald Kusters (directeur/eigenaar)

Aanneemsom: circa €165.000,- incl. BTW

Opdrachtgever: Schoolplein de Burgthof te Barneveld

Contactpersoon opdrachtgever: Arco van Houwelingen, directie@de-fontein.nl

Architect: Donkergroen Ontwerp & Advies

Contactpersoon architect: Sarah Bosman, info@donkergroen.nl

Aannemer: Donkergroen

Contactpersoon aannemer: Jacko Manse, info@donkergroen.nl

REALISATIE LANDSCAPING PROJECT IN SINGAPORE

Intergrass heeft, in samenwerking met Fivestargrass en lokale krachten, een bijzonder Landscaping project gerealiseerd in Singapore. Bij de Australian International School zijn er allerlei speelplekken en balkons voorzien van kunstgras. Het kunstgras dat hiervoor gebruikt is komt uit de landscaping-productlijn van Fivestargrass. Dit type kunstgras wordt ook veel gebruikt bij de aanleg van tuinen.

De studenten van deze school komen hier al op zeer jonge leeftijd naar toe en gaan pas van de school af wanneer ze afgestudeerd zijn. Daarom zijn er bijvoorbeeld een veelvoud van speelplekken en ook studenten-kamers aanwezig in dit schoolgebouw. Op deze foto kunt u één van de speelplaatsen zien die we geïnstalleerd hebben. In totaal is er op meer dan honderd balkons en op allerlei speelplaatsen (op meerdere verdiepingen) kunstgras aangelegd.

Opdrachtgever: Fivestargrass

Contactgegevens opdrachtgever: info@fivestargrass.nl

Aannemer: Intergrass

Contactgegevens aannemer: info@intergrass.nl

AANLEG SCHOOLPLEIN DE BURGTHOF IN BARNEVELD

Het begon met de wens voor een nieuw plein met een groene uitstraling, dat uitdaagt tot sporten en bewegen en met een grote diversiteit aan speelmogelijkheden. De bergingen waren de scholen een doorn in het oog en het plein moest een speeldruk van 750 kinderen per dag aan kunnen. De ontworpen 'groene loper' ligt dwars over de pleinen en verbindt de drie scholen met elkaar. De loper is gemaakt van kunstgras en een Flexis rubberondergrond in diverse kleuren. De kleuren corresponderen met de kleuren van de scholen en de verschillende vormen als strepen, stippen en lijnen geven de kinderen leuke speelaanleidingen. Kriskras in de loper zijn de bergingen geplaatst, waardoor ze mee doen in het geheel en gebruikt kunnen worden in het spel. Er kan tegen de bergingen aangesprongen worden bij de verschillende freerunparcours, daarnaast kunnen de kinderen zich erachter verstoppen en zijn er bergingen met een twisterbord voor het spelen van het twisterspel. De diverse bomen, waaronder de levende klimboom, geven het plein een groen karakter. De rubbervloer die helemaal op maat gemaakt is in de kleuren van de scholen.

DE Boomwortelgeleiding

Toepassing rondom

Lineaire toepassing

Hoek

Koppeling

Wortelankers

Voorkom wortelopdruk

- Bewezen werking sinds 1976
- Voorkomt verlies van stabiliteit van de boom
- De meest hoogwaardige panelen op de markt
- Wortelankers voorkomen opdrukken van panelen
- Panelen zijn in elke vorm te buigen (hoek)
- Hoogtes: 30, 45, 60, 90, 105 en 120 cm hoog

Nieuw!

TRG 90, TRG 105
& TRG 120

ONTWERP BIJLMERDREEF IN AMSTERDAM

Karres+brands heeft in opdracht van ING en gemeente Amsterdam een schetsontwerp voor de Bijlmerdreef gemaakt, als eerste verkenning van de mogelijkheden tot verbetering van het openbaar gebied. De gemeenschappelijke ambitie van ING en gemeente Amsterdam is om van de Bijlmerdreef een aantrekkelijke, uitnodigende en duurzame straat te maken. De straat van de toekomst moet op een andere manier omgaan met de gevolgen van klimaatverandering door water te bufferen, infiltreren en misschien te hergebruiken. Op deze manier draagt de Bijlmerdreef bij aan de doelstellingen van 'Amsterdam Rainproof'. De straat van de toekomst gaat een rol spelen in het metabolisme van de stad, gaat stromen van energie koppelen, gaat restwarmte gebruiken, energie opslaan en misschien wel energie produceren. De straat van de toekomst is gemaakt van gerecyclede materialen, CO2 neutrale materialen en heeft misschien wel een negatieve CO2-footprint. En bovenal is de straat van de toekomst smart door nieuwe manieren van mobiliteit te faciliteren, smart lighting systemen toe te passen en de straat van de toekomst is adaptief zodat de straat reageert op onze manier van gebruiken.

Opdrachtgever: gemeente Amsterdam

Contactpersoon opdrachtgever: Jedidja van Wijngaarden,
j.van.wijngaarden@amsterdam.nl

Landschapsarchitect: karres+brands

Contactpersoon landschapsarchitect: Allard Terwel,
a.terwel@karresenbrands.nl

AANLEGGEN VAN RECREATIEVE WANDEL- EN FIETSPADEN IN ZUTPHEN

In de gemeente Zutphen zijn veel recreatieve wandel- en fietspaden aanwezig. Veel van deze paden, die gedeeltelijk bestaan uit asfalt, zijn aangelegd in een groene omgeving. Dat is mooi, maar in het verleden werd er niet altijd goed nagedacht over de combinatie asfalt en boom. Hierdoor is er de problematiek dat de bomen het asfalt opdrukken. Dit leidde tot hoge onderhoudskosten. Vanwege esthetische- en onderhoudstechnische redenen is er gekozen om de asfaltpaden om te vormen naar paden van halfverhardingen.

Van de Bijl & Heerman b.v. heeft van de gemeente Zutphen de opdracht gekregen om de asfaltpaden om te vormen naar halfverhardingen. De asfaltpaden zijn gefreesd en het gefreesde materiaal is hergebruikt als fundatie voor de aan te leggen halfverharding. De aannemer heeft in eerste instantie een pad aangelegd met Graustabiel 0/12 en Graumont 0/12. Samen met de gemeente Zutphen zijn deze materialen beoordeeld. De keuze is gevallen op Graumont 0/12. Dit materiaal werd als natuurlijker aangemerkt en is om deze reden dan ook toegepast in de rest van de gemeente. Het aanwezig asfalt is gefreesd en hergebruikt als fundatie-materiaal voor de aan te leggen wandel- en fietspaden.

Aanneemsom: € 110.000,00

Opdrachtgever: Gemeente Zutphen

Contactpersoon opdrachtgever: de heer J. Hofstede,
j.hofstede@zutphen.nl en 06 51 98 84 89

Aannemer: v.d. Bijl & Heerman b.v.

Contactpersoon aannemer: de heer M. Stufken,
martin@vdbh.nl en 06 26 81 20 50

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7258

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7259

Bloembollentapijt rond Joost van den Vondel

Joost van den Vondel bevindt zich dit voorjaar weer tussen de bloemen. Rond de sokkel van zijn standbeeld in Amsterdam werden begin november door schoolkinderen 30.000 bloembollen geplant. Het was de derde keer dat door Bulbs4kids, het Tulp Festival en Vrienden van het Vondelpark de Tulpenplantdag werd georganiseerd. De kinderen plantten de tulpen volgens een ontwerp, bestaande uit geometrische vlakken van diverse kleuren, waardoor in het voorjaar een kleurrijk tapijt zal verschijnen. Tientallen vrijwilligers van de Vrienden van het Vondelpark plantten de rest aan. Met de aanplant werd tevens het startschot gegeven voor Bulbs4kids. In de week van 6 november kregen 2450 basisscholen in Nederland en daarbuiten een educatiepakket. De pakketten worden kosteloos aan scholen aangeboden. In Nederland deden 400 scholen mee.

Foto: Richard Mouw/iBulb

Belgische grastegels en grindgazon vinden nu ook in Nederland hun weg

Ontwikkeld uit veiligheidsoverwegingen, nu in gebruik voor meer toepassingen

Acterra en Van Berkel Biomassa & Bodemproducten kijken uit naar een mooie Belgisch-Nederlandse samenwerking, die op 1 januari officieel van start gaat. Acterra is in België met zijn TerraViva-producten een sterke speler op het gebied van berijdbaar groen en Van Berkel gaat die in Nederland distribueren en produceren. 'Daarbij focussen wij in eerste instantie op twee producten: de grastegel en het grindgazon', zegt Rutger Hornikx, adviseur bodem en groen bij Van Berkel Biomassa & Bodemproducten.

Auteur: Sylvia de Witt

Veel Nederlanders zullen het nog niet kennen, dus even een korte intro; wie of wat is Acterra? Welnu, Acterra is een Belgisch bedrijf dat tien jaar geleden is begonnen met het ontwikkelen van plantsubstraten om hoveniers en wegenbouwers te helpen hun werk zo efficiënt mogelijk uit te voeren. Deze plantsubstraten werden geregistreerd onder de naam TerraViva. Die naam spreekt voor zich: levende aarde. Deze levende grondmengsels hebben intussen hun kracht wel bewezen; vele soorten aanplantingen hebben veel minder uitval na het gebruik van TerraViva Geel of Groen, zelfs op zeer slechte gronden.

Door de jaren ontwikkelde Acterra zich tot een sterke speler op het gebied van berijdbare gazons; dit zijn gazons voor sporadisch tot redelijk intensief gebruik. Er werden producten ontwikkeld voor een volledige opbouw van een degelijk terrein met betrekking tot draagkracht, plantengroei

en beleving. Momenteel worden de Belgische, Luxemburgse en Noord-Franse markt beleverd vanuit drie Vlaamse productiesites. Stilaan kwam er eveneens interesse vanuit Nederland.

TerraViva-verhaal past perfect

Twee jaar geleden zocht Acterra-directeur Bart Geerts via het vakblad Boomzorg een distributeur in Nederland. Hij wilde zich met al zijn kennis ook profileren op de Nederlandse markt, want zijn TerraViva-producten zouden ook hier zeker meerwaarde hebben. Het bleek voor een Belgisch bedrijf echter niet zo gemakkelijk om in Nederland iets te verkopen. 'Zeker niet als je niet continu op de baan bent. Daarbij zijn wij vooral een productiebedrijf, zonder eigen commerciële afdeling.'

Na de oproep in Boomzorg kwam Geerts in contact met Rutger Hornikx, adviseur bodem en groen bij Van Berkel Biomassa & Bodemproducten, een

divisie van de Van Berkel Groep. Dit is een multidisciplinair Brabants familiebedrijf dat is opgericht in 1955 en inmiddels ruim 160 medewerkers heeft. 'De laatste jaren hebben we ons ontwikkeld van traditionele composteerder tot producent van hoogwaardige bodemverbeteraars en maatmixen', vertelt Rutger Hornikx. 'En daarin past het verhaal van TerraViva perfect.'

Eerste leveringen nog vanuit België

Vanaf 1 januari 2018 gaat de samenwerking officieel van start. Als een partij in Nederland een TerraViva-product wil hebben, wordt dit via Van Berkel geregeld. Bart Geerts vindt het belangrijk dat er kort op de bal wordt gespeeld: 'Zeker in deze branche is het noodzakelijk om alles in maximaal drie werkdagen rond te hebben. Als mensen iets nodig hebben, moet er niet teveel over gezeurd worden. Het moet gewoon goed zijn en op tijd

worden geleverd.' Daarmee hebben we ervoor gekozen om de eerste leveringen rechtstreeks vanuit de productielocaties in België te laten plaatsvinden', zegt Rutger Hornikx. 'Daar zit alle kennis en kunde; dan weten we zeker dat de kwaliteit goed is. Daarna kunnen we stapsgewijs onze vestigingen in Uden, Veldhoven en Etten-Leur als productielocatie inzetten. Weer een stap verder in de toekomst is het starten van eigen productielocaties in andere delen van Nederland, alleen of in samenwerking met een ander bedrijf. Bij verschillende productielocaties verspreid over Nederland blijven de transportafstanden beperkt; dat betekent minder impact op het milieu.'

Twee unieke producten voor de Nederlandse markt

Van Berkel Biomassa & Bodemproducten gaat de TerraViva-producten dus ook in Nederland produceren. Alle bodemverbeteraars zijn afgestemd op het type grond waarvoor ze gebruikt worden. Voor het verzwaren van lichte grondsoorten is er TerraViva Groen; TerraViva Geel is er om zware grondsoorten te verlichten. 'Maar voor de introductie focussen we eerst vooral op de grastegels en het grindgazon', zegt Rutger Hornikx. 'Dit zijn twee unieke producten van hoge kwaliteit voor de Nederlandse markt.' De grastegel is een 'honingraat' van kunststof of beton, gevuld met TerraViva-grastegelmengsel. De honingraat op zich wordt niet verkocht; het gaat om het TerraViva-grastegelmengsel, een homogeen mengsel van onder andere substraat en graszaad. De voedingsgrond zorgt voor een goede kieming en duurzame groei van de grasplanten. Bart Geerts: 'Dit mengsel komt in de tegel. Na drie weken krijgt de klant een prachtig en vooral duurzaam resultaat.'

Het hart van de grasplant

En zo moet het ook zijn, vindt Rutger Hornikx. 'Nu zie je dat er in de Nederlandse markt vulling wordt gebruikt die niet geschikt is, omdat er geen alternatief op de markt is.'

Bart Geerts verduidelijkt: 'Als je op een grastegel rijdt, is het de bedoeling dat het voertuig op de tegel zelf rijdt, dus op de honingraat van kunststof of beton. Een grasplantje heeft een hart; dat zit twee tot vier millimeter boven de grond. Als je een gazon te kort maait, heb je kans dat je het hart van de grasplant weghaalt. Dan komt het gras niet meer terug. Stel dat je zo'n tegel te ver opvult, dan rijdt het voertuig op het gras, waardoor het gras kapotgaat. Daarom hebben we een mengsel ontwikkeld met een hoog inklinkend vermogen. We vullen de tegel volledig en na een aantal weken is dat mengsel in volume gekrompen. Dan is er twintig procent minder; daarop groeien vervolgens de grasplantjes. Als we er dan met de wagen overheen rijden, worden de grasplantjes weliswaar geraakt, maar het hart van de grasplant blijft beschermd. Dit product kan voor alle soorten tegels worden gebruikt.'

Brandweerwagen tot aan flatgebouw

Steeds meer aannemers en gemeentes zien graag een groene oplossing voor bijvoorbeeld een parkeerterrein, alleen zijn de resultaten nog niet optimaal, volgens Rutger Hornikx. 'Omdat iedereen graag een groen eindbeeld ziet, tekent een architect dat in een project. In de praktijk krijgen we dat echter niet goed ingevuld. Acterra heeft de groene oplossing die wij graag op Nederlandse markt brengen.'

Acterra biedt met zijn TerraViva-plantsubstraten mooie oplossingen om een terrein begaanbaar én

groen te maken. In België bepalen de voorschriften bijvoorbeeld dat een brandweerwagen tot bij de ingang van een flatgebouw moet kunnen komen. 'Dat is in Nederland nog niet het geval', gaat Rutger Hornikx verder, 'maar dat zal nog wel komen. Men wil liever geen bestrating tot aan het flatgebouw, maar groen. Daar moet wel een brandweerwagen of glazenwasser kunnen komen. Dat biedt kansen voor dit soort producten.'

Waterbufferend vermogen

We hebben steeds vaker te maken met hevige regenval, vandaar dat de afvoer van hemelwater nu en in de toekomst een aandachtspunt is. Architecten en gemeentes zijn op zoek naar manieren om de buitenruimte aan te passen aan het veranderende klimaat. In de praktijk moet er rekening gehouden worden met verschillende belangen. Enerzijds is er steeds meer vraag naar berijdbare oppervlakte; anderzijds wil men hemelwater lokaal infiltreren in de bodem. Door de opbouw van de producten van TerraViva ontstaat een draagkrachtige en waterbufferende laag van dertig centimeter, die voor beide problemen een goede oplossing vormt.

Grote draagkracht zonder betonnen structuur

Maar stel dat je rondom een bedrijfsgebouw, een ziekenhuis of een serviceflat een weg van grastegels moet aanleggen, dan neemt die tegels al een groot deel van de groene ruimte in. Als naast de serviceflat de kleinkinderen buiten willen spelen, dan zijn deze grastegels niet zo geschikt om op te ravotten of te voetballen. Ook zijn ze niet geschikt voor dames op hoge hakken. Daarom heeft Acterra een product ontwikkeld dat zorgt voor een grote draagkracht, ook zonder een kunststof of betonnen structuur, waar wél brandweervoertuigen en ambulances overheen kunnen rijden. Dat is het product RevivA-grindgazon, een homogeen mengsel van berijdbaar gesteente, voedingsgrond en graszaad. Het grindgazon kan worden geplaatst op het RevivA-funderingssubstraat.

Honderd en één toepassingen of activiteiten

RevivA-grindgazon kan dienen voor brandwegen, verhuispaden of incidenteel voor parkeergelegenheden bij feesten of evenementen. Het kan ook fungeren voor de uitbreiding van een parkeerterrein ten behoeve van een markt, voor plaatsen waar concerten worden gegeven of voor kampen van jeugdorganisaties.

'Mocht daar iets gebeuren, dan is die plaats gemakkelijk bereikbaar', zegt Bart Geerts. 'Zo zijn er honderd en één toepassingen en activiteiten te

De Groene Sector Vakbeurs 2018

Het kennis- en netwerkmoment voor de groene branche

9, 10 en 11 januari 2018
Evenementenhal Hardenberg

19e editie

INSPIRATIEPARK

Duurzame, inspirerende
praktijkoplossingen zien,
voelen en vooral ervaren!

f @degroenesectorvakbeurs
t @GS_EH #GSHB2018

De
Groene
Sector
Vakbeurs

evenementenhal.nl/groenesector

Groene Sector Vakbeurs
Groene Inspiratiepark

Passie
voor groen

inzet van natuurlijke oplossingen

projectbegeleiding bodem- en
bemestingsadviezen

samenwerking

bodemverbetering
organische meststoffen

biologische
gewasbescherming

Nieuwe producten: mos, taxuskever,
engerlingen & meststoffen

www.innogreen.nl / info@innogreen.nl / T0031(0)183-509796

bedenken waarbij bereikbaarheid noodzakelijk is, maar een parkeerterrein met klinkers en beton veel te gek is. Ten eerste is het veel duurder, ten tweede beïnvloedt het het uitzicht. Zo kun je op nieuwjaarsdag met een gerust hart gasten laten parkeren op een grindgazon, terwijl er de rest van het jaar een prachtig gazon ligt. Het is dus niet geschikt voor permanent gebruik. Vijf dagen met vrachtwagens eroverheen rijden en dan twee maanden niet meer, dat is de perfecte situatie.'

Tussen tramsporen en op begraafplaatsen

In eerste instantie was het grindgazon ontwikkeld uit veiligheidsoverwegingen, bijvoorbeeld voor de brandweer, maar in de loop der tijd zijn daar

allerlei andere toepassingen bij gekomen. Intussen liggen er in België terreinen van drie à vier hectare met grindgazon, die worden gebruikt voor concerten en dergelijke. In Antwerpen komt het voor op veel plaatsen, zelfs tussen tramsporen. Als er een lange file staat, kan de bus toch over het grindgazon van de tramlijn rijden.

Grindgazon wordt volgens Bart Geerts zelfs al gebruikt op oude kerkhoven in België. 'Veel graven op die kerkhoven zijn dertig tot veertig jaar oud en het aantal bezoekers vermindert, maar tussen die graven ligt wél een grindpad. Met de huidige wetgeving inzake bestrijdingsmiddelen is dat lastig te onderhouden. Veel begraafplaatsen worden nu

omgevormd tot een soort park, waarbij tegels en grind worden vervangen door grindgazon. Oudere mensen met een rollator of in een rolstoel kunnen hier goed overheen rijden, het onderhoud is veel eenvoudiger en de begraafplaats oogt veel groener. De begraafplaats krijgt hierdoor een aangename beleving.'

Referentieprojecten bekijken

Bij de introductie van een nieuw product kun je potentiële klanten vaak alleen maar een brochure laten zien, maar bij onze zuiderburen is al een enorm aantal bestaande toepassingen zichtbaar. Rutger Hornikx vindt dit een groot voordeel. 'Als we in januari met geïnteresseerden een bepaalde toepassing willen bezichtigen, gaan we gewoon naar België om diverse projecten te bekijken. Je wilt graag iets laten zien wat er al tien jaar ligt. Dat geeft veel meer vertrouwen in een product dan alleen een mooi plaatje in een brochure.'

Bart Geerts is er klaar voor om de stap naar Nederland te zetten. 'Ik ben ook blij dat ik deze stap met Van Berkel kan zetten. Hij kan inderdaad altijd gebruikmaken van onze referentieprojecten.' Zijn compagnon in Nederland heeft een stagiair die bezig is met een marktonderzoek. Daar zijn al veel positieve zaken uit voortgekomen.

Zo is Rutger Hornikx in gesprek met een gemeente over een groot park waar veel evenementen worden gehouden. 'Het wordt verhuurd aan partij X en daarna is het één grote bende. Het kost veel gemeenschapsgeld om het weer op te knappen. En als het net is opgeknapt, staat het volgende concert alweer op het programma. Dan kun je beter investeren in een duurzame langetermijnoplossing met een groene uitstraling. Ik verwacht dat de focus in Nederland onder andere op dit soort terreinen zal liggen. Je wilt een terrein waar het water naartoe kan, maar dat ook begaanbaar is als er een circus komt en voldoende draagkracht heeft als er geparkeerd moet worden voor een markt.'

Rutger Hornikx en Bart Geerts.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7260

VAKBEURS **FACILITAIR** & GEBOUWBEHEER

24, 25 & 26 JANUARI 2018

Wij nodigen u van harte uit voor een bezoek aan de vakbeurs Facilitair & Gebouwbeheer, hét complete vakevenement op het gebied van facilitair management en gebouwbeheer. Laat u gedurende drie beursdagen informeren door onze standhouders en inspireren door de tientallen sprekers en innovaties op de beursvloer. Editie 2018 staat daarnaast in het teken van ons 20 jarig jubileum dat we graag met u vieren. Daarom ontvangen we u graag op 24, 25 of 26 januari 2018 in de Jaarbeurs Utrecht. U kunt uw gratis toegangsbadge aanvragen via www.vakbeursfacilitair.nl.

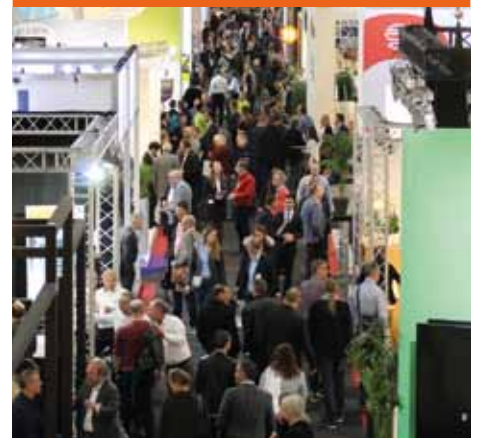
350+ standhouders

Drie dagen lang staan onze standhouders op een oppervlakte van drie hectaren voor u klaar om al uw facilitair en gebouwbeheer gerelateerde vragen te beantwoorden, een oplossing op maat te bieden en u van het best mogelijk advies te voorzien. Kijk voor de actuele standhouderslijst op www.vakbeursfacilitair.nl.

20ste editie, een jubileum

Tijdens editie 2018 viert de vakbeurs haar 20 jarig jubileum. De beurs wordt geopend door de burgemeester van Utrecht. Ter ere van het jubileum wordt er een speciaal voor de vakbeurs gekweekte facilitaire tulp officieel gedoopt, waar u bij aanwezig kunt zijn. Op donderdag staat er een hapje en een drankje voor u klaar tijdens de netwerkborel met feestelijke muziek. Houd de website in de gaten voor het laatste nieuws.

350 standhoudende bedrijven waaronder:

- ONTMOET...** ± 350 standhouders op het gebied van facilitair management en gebouwbeheer
- LUISTER...** naar de deskundige sprekers tijdens tientallen themasymposia
- BEKIJK...** trends en ontwikkelingen op het noviteitenplein
- DEEL...** uw interesse met de 20.000+ bezoekers tijdens de borrels
- BELEEF...** 20 jaar vakbeurs Facilitair & Gebouwbeheer

Side-events programma

Naast het al bestaande symposiaprogramma zijn er komende editie voor het eerst verschillende side-events die buiten de beursvloer plaatsvinden in het Julianagebied. U kunt daar verschillende congressen, workshops, recepties, demonstraties en andere activiteiten bijwonen.

Plein vol innovatie

Mis de trends en ontwikkelingen niet. Bezoek het noviteitenplein vol met innovaties op het gebied van facilitair management en gebouwbeheer. Op het plein vindt u de deelnemers aan de FGNoviteitenprijs 2018. Hier worden ook de juryprijs en publieksprijs uitgereikt. Stem via de beursapp op uw favorieten noviteiten.

Kennisoverdracht tijdens tientallen symposia

Kom luisteren naar onze professionele sprekers die hun kennis en ervaring met u delen tijdens de tientallen themasymposia. De thema's zijn erg gevarieerd, er zit dus zeker iets voor u bij. U vindt het voorlopige programma en de thema's op de website van de vakbeurs.

Voor de vroege vogels staat er een kop koffie of thee klaar

FG2visit

Download de bezoekersapp FG2visit in de Appstore!

Volg ons ook op Twitter:
@beursfacilitair
#vakfacgb

Voor meer informatie en uw **GRATIS** toegangsbadge kunt u terecht op www.vakbeursfacilitair.nl

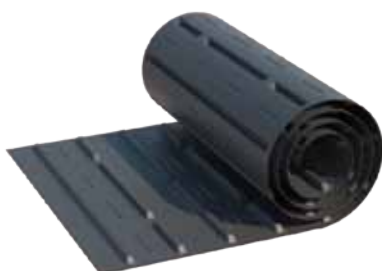

RootBarrier B.V. Wortelgeleiding

Duurzame oplossingen tegen wortelopdruk en onkruid voor de professionele groenvoorziening en de GWW
Scherpe prijzen | Hoogste kwaliteit | Breed assortiment | Korte levertijden | Deskundig advies

RootBarrier® RootPanels® Rib

RootBarrier® RollRib®

RootBarrier® Wortelgeleidingsplaten

RootBarrier® RootPanels® Pyramid

RootBarrier® Wortelgeleidingssystemen

Voorkomt beschadiging door wortels in stedelijke locaties en garandeert de stabiliteit van bomen

Met een wortelgeleidingssysteem worden de wortels met behulp van verticale geleidingsribben naar beneden geleid en hiermee wordt voorkomen dat er een "bloempot effect" kan ontstaan. Binnenstedelijke bomen kunnen zich gezonder en krachtiger ontwikkelen en daarmee hun omgeving verrijken, zonder daarbij de infrastructuur te beschadigen.

RootBarrier® RootPanels® Rib: gefabriceerd uit 2 mm sterke HDPE; flexibele toepassing: lineair, rondom en vierkant; 6 verschillende hoogtematen

RootBarrier® RollRib®: gefabriceerd uit 1,5 mm sterke HDPE; flexibele toepassing: lineair, rondom en vierkant; verkrijgbaar op rol met een lengte van 26 meter; 3 verschillende hoogtematen

RootBarrier® Wortelgeleidingsplaten: gefabriceerd uit 2,3 mm sterke HDPE; beschikt over ononderbroken verticale geleidingsribben; flexibele toepassing: lineair, rondom en vierkant; 4 verschillende hoogtematen

RootBarrier® RootPanels® Pyramid: gefabriceerd uit 4 mm sterke HDPE; natuurlijke wortelgeleiding dankzij conische vorm

RootBarrier B.V. | T 0 320 215 805 | sales@rootbarrier.nl | www.rootbarrier.nl

In 2018 onkruid wel de baas blijven?

Kies voor de Oeliatec-methode

Want Oeliatec machines werken niet met heet maar met kokend water. En dat doen ze zonder benzine- of dieselmotor. Daardoor zijn ze fluisterstil, extreem schoon en werken ze CO₂-neutraal. En dankzij de gepatenteerde waterbesparende sproeikoppen verbruikt u tot 50% minder water en energie. Niet voor niets is Oeliatec winnaar van het 'Gouden Klavertje Vier' op de GTH.

Interesse?

Bel of mail ons of bezoek ons tijdens de Groene Sector Vakbeurs van 9 t/m 11 januari in Hardenberg op standnummer 647. Wij leggen u graag alles tot in detail uit.

RAMM
equipment

Uw specialist voor duurzame techniek

Merumerbroekweg 5, Herten | +31 (0) 475 202 133

info@ramm.nl | ramm.nl

Johan Rudd (Heatweed) en Sven Stuyven (Dibo) bij introductie van de nieuwe Mid 3.0

ACTUEEL

3 min. leestijd

In 2016 werd het Veenendaalse bedrijf Wave overgenomen door een samenwerkingsverband van het Noorse Heatweed en het Duitse Max Holder GmbH. Het afgelopen jaar werd gebruikt, aldus ceo Cecilie Ruud, om de bakens te verzetten en het bedrijf klaar te stomen voor de wereldmarkt. Daarbij geeft de ceo direct toe dat het financieel geen topjaar was en dat alle aandacht is gebruikt om het bedrijf klaar te maken voor de toekomst. Het eerste tastbare resultaat van dat proces werd in december 2017 gepresenteerd aan Duitse en Nederlandse dealers en aan de pers: de compleet vernieuwde Heatweed MID 3.0-onkruidmachine.

Auteur: Hein van Iersel

Strategische samenwerking Heatweed en Dibo geeft boost aan onkruidmarkt

Heatweed kiest voor professionalisering en internationalisering

Ceo Cecilie Ruud is overduidelijk zo trots als een paauw op haar nieuwe kindje, maar is tegelijk ook nuchter: 'Dit is de nieuwste standaard op het gebied van onkruidbeheer, maar het verhaal is breder. Tegelijk met de nieuwe machine introduceren we een strategische samenwerking met het Belgische Dibo. Dibo is niet, zoals Heatweed, afkomstig uit de onkruidwereld, maar uit de wereld van de reiniging, en was op zoek naar een partij om mee samen te werken.' Sven Stuyven is managing director van het

Belgische familiebedrijf Dibo, vult ceo Ruud aan: 'Wij zijn vanuit de reiniging in de onkruidwereld terechtgekomen en zijn heel goed op het gebied van fabricage van machines, maar we beseffen terdege dat we geen onkruidspecialisten zijn. Om een voorbeeld te geven: voor onze onkruid-trailer hanteerden wij een watertemperatuur van ongeveer 98 graden Celsius. Met de nadruk op ongeveer. Dat is perfect voor bijvoorbeeld graffiti-removing, maar niet voor onkruid. We hebben nu van Heatweed geleerd hoe

belangrijk een constante watertemperatuur is. In de nieuwe trailers zal dit dan ook zijn aangepast.'

Samenwerking

De samenwerking tussen Heatweed en Dibo komt er nu op neer dat Heatweed verantwoordelijk blijft voor het ontwikkelen van nieuwe machines, maar dat deze, voor zover het om de Mini- en Mid-machines gaat, worden gebouwd door Dibo in de Belgische productiefaciliteit in Wommelgem, net onder Eindhoven. Ook de bestaande Dibo

Boomrooierij Weijtmans méér dan bomen rooien

*Wij danken u
voor het vertrouwen
wat wij dit jaar hebben
mogen ontvangen
en wensen u
prettige feestdagen
toe.*

Kreitemolenstraat 175
5071 BD Udenhout

Tel. 013-51114 83
Fax 013-51143 73

algemeen@weijtmans.nl
www.boomrooierijweijtmans.nl

Cecilie Ruud

Heatweed onkruidtrailer

Heatweed Mid 3.0

Weedkiller-machines worden voortaan onder het Heatweed-label verkocht, maar niet voordat twee heatwatertrailers op een aantal punten onder handen zijn genomen. Een daarvan betreft, zoals gezegd, een verbeterd heatwatermanagement-systeem. De top van de Heatweed-lijn wordt door het Noorse bedrijf zelf geproduceerd; niet meer in Nederland, maar voortaan in Noorwegen. De sensormachines blijven ook in de toekomst het paradepaardje van Heatweed. Johan Rud, CTO en

Ik had niet gedacht dat ik nog eens ooit het woord sexy zou gebruiken voor zoiets saais als een onkruidmachine

mede-eigenaar van Heatweed Technologies: 'Wij hebben in Noorwegen op het moederbedrijf nu inmiddels de sensor en XL-machines opnieuw *ge-engineerd*. Wat daarbij vooral opvalt, is dat de machines minder storingen geven. Ook wat dat betreft zitten we op de goede weg.'

Koenigsegg

Terug naar het meest in het oog springende onderdeel van de presentatie: de doop van de nieuwe Heatweed Mid 3.0 Serie. Deze machine ziet er adembenemend uit. Ik had niet gedacht dat ik nog eens ooit het woord sexy zou gebruiken voor zoiets saais als een onkruidmachine. Ceo Cecilie Ruud legt uit dat het ontwerp van de nieuwe Mid Series is gerealiseerd door het Noorse Eker Design, een ontwerpstudio die onder andere ook een Koenigsegg *muscle car* en een aantal Bugatti-producten op zijn naam heeft staan. Cecilie Ruud: 'Natuurlijk is het belangrijk dat een machine er

mooi uitziet, maar het moet wel altijd om functionaliteit gaan. Niemand zit te wachten op een mooie machine die zijn werk niet doet' CTO Johan Rud wijst op een aantal details die volgens hem het verschil maken met de eerdere MID Series. Het frame is opgebouwd uit een dunwandige stalen pijp, die met laser ingesneden is en daarna is gebogen. Dat is een technologie die volgens Rud door maar een paar bedrijven wordt beheerst en ervoor zorgt dat een machine heel licht, maar toch sterk is.

Dibo

Al met al blijft het nieuws dat Heatweed en Dibo gezamenlijk presenteren opmerkelijk. Volgens ceo Ruud waren Dibo en Heatweed eigenlijk amper concurrenten van elkaar en lag het machineportfolio van beide fabrikanten vooral in elkaars verlengde. Doordat Heatweed nu het merk Weedkiller van Dibo heeft overgenomen, beschikt Heatweed in één klap over de breedste lijn onkruidmachines in de markt. De deal is ook voor Dibo interessant. Het Belgische bedrijf kan met de deal een stevig deel van de productiecapaciteit vullen en wordt importeur van de Heatweed-machines in Nederland. Heatweed heeft het assemblage- en fabricageprobleem opgelost.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7261

Duurzaam

Ik ben er heilig van overtuigd dat
we samen een beter Nederland
kunnen maken **als we wat 'groener'**
zijn voor elkaar

Niets menselijks is ons vreemd. De hoge heren in Den Haag proberen ons wijs te maken dat Nederland een voorloper is, bijvoorbeeld op energiegebied. Als mensen in het groen weten wij waarschijnlijk wel beter. Er zijn weinig landen zo stenig en zo ver verwijderd van zaken als biodiversiteit en de natuur als dat wij dat zijn. Gisteren hoorde ik van een groenprofessional de opmerking, die ook wel past bij de kerst- en nieuwjaarsgedachte: 'De aarde heeft ons niet nodig. Wij hebben de aarde nodig om als soort verder te bestaan.' Toen de dinosaurus uitstierf, wat, in hedendaags taalgebruik, toch 'best wel een dingetje' was, heeft de aarde geen rondje minder om haar as gedraaid. Voor ons is dat lastiger; wij en onze klein- en achterkleinkinderen hebben de aarde nodig om te leven. Persoonlijk ben ik overigens geen piskijker als het om duurzaamheid gaat. In Duitsland kun je geen blokje om zonder verblind te worden door de zonnecollectoren die op ieder dak liggen, of afgeleid te worden door torenhoge windmolens die langs de snelweg energie staan te happen. Ik snap dat overigens allemaal wel. Bij energietransitie komt meer kijken dan veel subsidie geven aan zonnecollectoren en er vervolgens achter komen dat je voor bewolkt weer ook nog een kolencentrale nodig hebt. Waar ik wel eens moe van word, is dat klaarblijkelijk niemand de politieke kloten heeft om dit verhaal op een eerlijke manier te vertellen.

Met groen is eigenlijk hetzelfde aan de hand. Groen is zo'n beetje overal goed voor. Oké, soms lijken die verhalen een beetje over the top, maar we zijn het er allemaal over eens dat van wonen, leven en werken in een mooi verzorgde en groene omgeving iedereen een beetje gelukkiger en dus productiever wordt. U vraagt nu natuurlijk naar de oplossing. Helaas, die heb ik even niet. Ik ben er heilig van overtuigd dat we samen een beter Nederland kunnen maken als we wat 'groener' zijn voor elkaar. Maar hoe we dat rare gedrag beëindigen, aan de ene kant roepen dat groen goed is, en aan de andere kant datzelfde

Misschien moeten we met zijn allen meer lef ontwikkelen om het groen weer terug te geven aan het grote publiek

groen even makkelijk omschiffelen? Ik weet het niet. Wel zie ik dat we iedere dag een heel klein beetje groener worden. De sector heeft hierbij een belangrijke alliantiepartner: juist, de burger. Je hoort weleens zeggen dat politiek te belangrijk is om aan politici over te laten. Misschien geldt dat voor groen ook wel. De sector heeft groen eigenlijk min of meer gekaapt van het grote publiek, maar verwacht wel dat zij ervoor betalen. Misschien moeten we met zijn allen meer lef ontwikkelen om het groen weer terug te geven aan het grote publiek. Dat is eng, maar past in de huidige trend van participatie en zal zeker kansen scheppen, ook commercieel.

Met vriendelijk groet,

Hein van Iersel (hein@nwst.nl)
Hoofdredacteur

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7262

De partners van

Stad+Groen

Met trots introduceren wij de nieuwe leden van de Ariens familie: de geheel nieuwe Ariens Apex Zero-Turn zitmaaier en de Ariens E36 Mulcher zitmaaier.

ARIENS

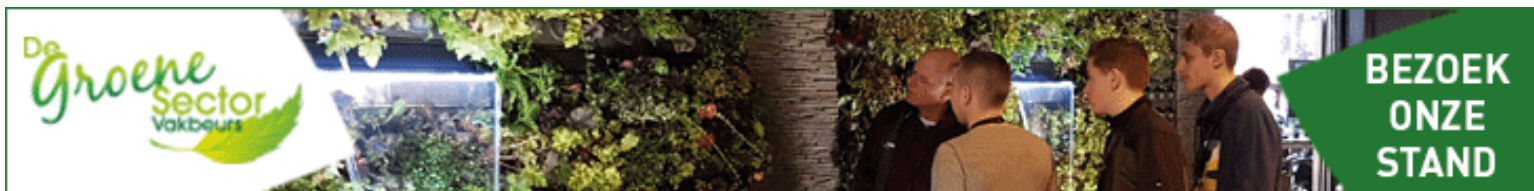
Ariens E36 Mulcher zitmaaier

De geheel nieuwe Ariens Mulch zitmaaier biedt u het beste uit 2 werelden - altijd een perfect gemaaid gazon voor een bescheiden prijs. Dankzij de hoogwaardige Kawasaki motor en heavy-duty stalen maaidek is deze deze robuuste en oerdegelijke "allrounder" de ideale combinatie tussen perfect maaibeeld en verbluffend gebruiksgemak.

Ariens Apex Zero-Turn zitmaaier

Topprestaties als het aankomt op precisie, comfort, design en duurzaamheid. De geheel nieuwe Apex bevindt zich aan de top van zijn klasse en is voorzien van krachtige en professionele Kawasaki V-Twin motoren. De professionele Hydro-Gear Transmissie staan garant voor lage onderhoudskosten en lange levensduur. Het gelaste professioneel maaidek heeft een diepte van 14 cm en is voorzien van een vacuümkamer wat perfecte maaibeeld en hoge maaisnelheid garandeert.

TIJDENS DE GROENE SECTOR VAKBEURS IN HARDENBERG OP 9, 10 EN 11 JANUARI 2018 PRESENTEREN WE MET TROTS BEIDE MODELLEN IN HAL 6 OP ONZE STAND MET NUMMER 635

EXCLUSIEF IMPORTEUR VOOR DE BENELUX "Poort van Midden Gelderland"
HELTHUIS
Oranje 2
6666 LV Heteren
T +31 (0)26 - 4723 464
I www.helthuis.nl
E info@helthuis.nl
Tuin en Parkmachines B.V.

Sinds 1958 het adres voor Tuin- en Parkmachines